

IMPULZE

ČASOPIS PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

Print: ISSN 1337-9208
EV 2836/08

Online: ISSN 1339-3448
EV 185/23/EPP

Periodicita vydávania: štyrikrát ročne

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove
UJ. 17. novembra 15, 080 01 Prešov
IČO 17 070775

Redakcia: Mária Dudová-Bašistová (šéfredaktorka)
Peter Halško (zástupca šéfredaktorky)
email: redakcia@unipo.sk

Redakčná rada: Peter Kónya, Peter Adamišín,
Monika Ivanová, Michal Hospodár, Dávid Dziak,
František Franko, Tünde Dzurov Vargová, Iveta Ondriová,
Maroš Šíp, Beáta Ružbarská, Martin Makara,
Matúš Ján Capko, Ema Fričeková

Jazyková korekcia: Klaudia Sokolová

Sadzba: Peter Szombathy

Obálka 1. str. (foto): Peter Halško ml.

Obálka 3. str. (obrázok): Peter Kocák, akad. mal.

Tlač: Ultra Print, s.r.o.

Za obsah príspevkov nezodpovedá redakcia.
Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním Časopisu
akademickej obce Prešovskej univerzity v Prešove.

Prispievatelia posielajú svoje príspevky e-mailom na adresu
šéfredaktorky časopisu (ak ide o celouniverzitné témy) alebo
na adresy členov redakčnej rady za jednotlivé fakulty, s tým,
že téma príspevku by mala korešpondovať so zameraním
a prácou danej fakulty, ktorú člen redakčnej rady zastupuje.

Kontakty:

Príspevky o PU a všeobecné témy – Mária Dudová-Bašistová
(maria.dudovabasistova@unipo.sk)

Príspevky o FF PU – Martin Makara
(martin.makara@smail.unipo.sk)

Príspevky o GTF PU – Michal Hospodár
(michal.hospodar@unipo.sk)

Príspevky o FHPV PU – Monika Ivanová
(monika.ivanova@unipo.sk)

Príspevky o FMEO PU – Tünde Dzurov Vargová
(tunde.dzurovargova@unipo.sk)

Príspevky o PF PU – Dávid Dziak
(david.dziak@unipo.sk)

Príspevky o PBF PU – Maroš Šíp
(maros.sip@unipo.sk)

Príspevky o FŠ PU – Beáta Ružbarská
(beata.ruzbarska@unipo.sk)

Príspevky o FZO PU – Iveta Ondriová
(iveta.ondriova@unipo.sk)

Príspevky študentov PU – Matúš Ján Capko
(matusjan.capko@smail.unipo.sk)

Príspevky Erasmus+ – Ema Fričeková
(ema.fricekova@unipo.sk)

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, milí študenti,

iba nedávno sme začali zimný semester a už sa nám chýli ku koncu. Upozorňuje na to aj toto, už tradične vianočné číslo nášho časopisu. Aj keď pandémie a ju sprevádzajúce opatrenia sa už dávno presunuli do sféry spomienok, aj táto jeseň nám pripravila nejedno prekvapenie. Aspoň veľkej časti našich študentov a zamestnancov, ktorí majú vyučovanie alebo pracovisko na VŠA. Obrovská rekonštrukcia budovy, spojená s dvoma menšími, značne oneskorenými opravami, priniesli veľa nepríjemných zmien v chode semestra a do veľkej miery nás obmedzili a obmedzujú v riadnom vyučovacom procese alebo výkone práce. Musíme preto neraz siahnuť k opatreniam, vyvolávajúcim reminiscencie aj na spomínané obdobie pandémie. Určite sa preto väčšina z nás viac ako predtým nevie dočkať konca semestra a zaslúženého niekoľkotýždňového odpočinku. Verme, že sme sa aj v tomto mnohému naučili a v novom roku sa takisto rekonštrukcia bude zvládať plynulejšie a azda aj menej rušivo. Určite to zvládneme, tak ako sme zvládli nedávno aj Deň otvorených dverí, ktorý mal dokonca najvyššiu účasť za posledné roky.

Prajem Vám všetkým požehnané, príjemné a šťastné vianočné sviatky, krásne zimné dni, počas ktorých si v prvom rade odýchnete a načerpáte sily na ďalšie skúškové obdobie, ako aj do nového letného semestra.

Peter KÓNYA
rektor PU

Vydavateľ univerzitného časopisu NA PULZE je prevádzkovateľom, ktorý spracúva osobné údaje podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES. Autori príspevkov majú právo byť označení ako autori a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia. V prípade, že autor príspevku zašle do redakcie príspevok, v znení ktorého uvedie svoje autorstvo spolu s menom, priezviskom a akademickým, či vedeckým titulom, s príspevkom budú zároveň zverejnené aj tieto údaje autora. Pravidlá spracúvania osobných údajov sú dostupné na webovom sídle vydavateľa: <http://www.unipo.sk/odkazy/ochrana-os-udajov>. Osobné údaje autorov budú prevádzkovateľom spracúvané najdlhšie rok po skončení vydávania univerzitného časopisu NA PULZE.

OBSAH

vianočné posolstvá

Šťastné a požehnané vianočné sviatky	2
--	---

na pulze univerzity

Adventný koncert	4
Prof. Jozef Matulník získal čestný doktorát PU	6
Záujem o Deň otvorených dverí vzrástol.....	8
Prešovská univerzita učí jazyky v unikátnom centre	10
Indická veľvyslankyňa navštívila Prešovskú univerzitu	11

na fakultách

Stretnutie rusistov európskych krajín na Belehradskej univerzite.....	12
Estetika prepojila české a slovenské odborové špičky	13
Deviate Poľské dni v Prešove.....	14
Medzinárodný diskurz v oblasti Border Studies	16
Spolupráca s Fakultou čiernohorského jazyka a literatúry v Cetinje v Čiernej Hore.....	17
Medzinárodná spolupráca na GTF.....	18
„Človek vo víre premien“ na GTF	18
O synodalite aj na GTF	19
Tvorba materiálov pre VŠ štúdium etických hodnôt.....	20
Slúžiť svojmu určeniu – duchovná obnova na GTF.....	22
75. výročie založenia geografického pracoviska v Prešove	23
Geografi v severnom Taliansku	24
Geografia na Európskej noci vedy v Košiciach.....	26
Príslovečné zlaté vajce	27
Slávnostný workshop na Katedre turizmu a hotelového manažmentu	28
Reflections on my Fulbright experience at the University of Prešov.....	30
Babylonská veža – prednáška profesora Juraja Bányho.....	31
Od bohyně k Bohorodičke.....	32
Quo vadis zdravotníctvo?	33
Deň materských škôl na Slovensku na Pedagogickej fakulte...	34
Pedagogická fakulta oslavuje 75. výročie	36
20 rokov na scéne vzdelávania v oblasti športu	38

umenie a literatúra

Heslovite o súčasnej slovenskej literatúre	40
Malé grafické formy Michala Tokára	41
Nestarneme – dozrievame	42
Jaro Ondo – Šesťdesiat peefiek.....	43

úspešní absolventi

Ocenené úspešné absolventky z Pedagogickej fakulty	44
Rozhovor s absolventkou.....	47

očami študentov

Otvorili to kľúče.....	48
------------------------	----

veda a výskum

Témy udržateľnosti v ikonických kulisách Ríma	50
---	----

naše mobility

BIP erasmus vo Wroclawi	51
Medzinárodné skúsenosti pre mladých ukrajinistov z Prešova	52
„Vivere la magia di Roma“ – zažiť kúzlo Ríma	53
Erasmus+ v srdci chladného, ale útulného Pobaltia.....	54
Erazmus+ mobilita v znamení horkej príchute piva Budvar	56
Chorvátsko – nielen dovolenka – čo tak Erasmus+ v Splite?...	58
Erasmus+ doma.....	59
Skúsenosti s interkultúrnou výmenou i tvorbou produktov turizmu	60
Letná škola v Poľsku v rámci programu Ceepus	61
Študenti sociálnej práce PBF na BIP	62
Štúdium v Turecku v rámci programu Erasmus+	63
Prvý blended intensive program na Filozofickej fakulte	64
Erasmus stáž v Sárospataku	66
Erasmus+ mobilita na Texaskej univerzite	67
GTF našla príležitosti v Grécku.....	68
Erasmus+ BIP 2024 na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu.....	69
Erasmus+ Albánsko – čarokrásna krajina	70
Erasmus+ ako doplnok profesijného rastu	71

šport

Študenti PU na národných akademických podujatiach 2024 ..	72
Mladí atléti v akcii.....	74

ŠŤASTNÉ A POŽEHNANÉ VIANOČNÉ SVIATKY

„Vianoce prežité v tieni Najvyššieho“

Žijeme v dobe rôznych „tieňov“, ktoré ovplyvňujú naše životy. Nad svetom visí tieň neistoty. Má podobu vojnových konfliktov, ekonomických problémov, klimatických zmien, ako ľudia žijeme v neustálom očakávaní negatívnych udalostí. Relativizácia pravdy a morálnych hodnôt vrhá tieň pochybností na základné hodnoty života. Digitálny svet ponúka spojenie, ale ľudí paradoxne izoluje. Tieň osamelosti je jednou z veľkých výziev dnešných rodín.

Vianočný príbeh hovorí, že podobné tiene zasiahli aj Máriu z Nazareta. Bola mladou ženou z jednoduchých pomerov, žijúcou v spoločnosti, kde mali ženy nízku hodnotu. Bola zasnúbená s mužom, ktorého vek a okolnosti jej vzťahu mohli vyvolávať otázky. Okrem toho, udalosti jej života ju opakovane vrhali do tieňov: riziko ukameňovania, keď Jozef zistil, že čaká dieťa, okupácia Rimanmi, nútená cesta do Betlehema počas tehotenstva a neskôr útek do Egypta pred Herodesovým hne-

vom. Máriin život bol plný „tieňov“, a napriek tomu sa stal miestom, kde sa Boh rozhodol zasiahnuť. Jej život nebol odsúdený k neistote, strachu a pochybnostiam, ale evanjelista Lukáš píše, „moc Najvyššieho ťa zatieni“. V tomto tieni si mala uvedomiť, Najvyšší s ňou ostáva, dáva bezpečie a istotu. A najmä v moci Najvyššieho sa rodí nový život, niečo sväté, čo sa dotýka ľudí. Mária je pre nás vzorom otvorenosti voči Božiemu pôsobeniu. Jej „áno“ je pozvaním aj pre nás, aby sme dovolili Bohu vstúpiť do našich tieňov.

Vianoce sú pozvaním dôverovať Bohu aj v tienistých stránkach života. Tiene neznamenajú opustenie, ale miesto, kde môže pôsobiť Božia milosť. Často sa obávame neznámeho, ale práve tam môže Duch Svätý priniesť život. Niekedy nás prenasledujú tiene minulých zlyhaní, hriechov či nedôvery. Advent a Vianoce nám pripomínajú, že Kristus prichádza, aby tieto tiene premenil. Je to čas, kedy sa v nás môže narodiť „niečo“ Božie. Jedna stará povest' hovorí o mužovi, ktorý utekal pred svojím vlastným tieňom,

až kým nezbadal, že tieň zmizol. Nad ním bol oblak a z oblaku zaznel hlas: „V mojom tieni strácajú tiene sveta svoju moc. V mojom tieni nájdeš pokoj.“

Milí členovia pedagogického zboru UNIPO a jej nepedagogickí zamestnanci, milí študenti, toto je podstata Adventu aj Vianoc. Neutekajme pred našimi tieňmi – vlastnými strachmi, chybami alebo výzvami. Vstúpme do Božieho tieňa, ktorý nie je temnotou, ale miestom pokoja, obnovy a života. Nech nám tohtoročné Vianoce pomôžu nanovo objaviť ich podstatu – lásku zrodenú v betlehenských jaslách. Nech Boží Duch nás vyvádza z našich tieňov a mení nás na tých, ktorí žijú zatienení mocou Najvyššieho – mocou lásky a pokoja. Nech Jeho tieň zatieni aj naše mysle a srdcia a premení ich na miesto skutočného pokoja – v srdciach, v rodinách, cirkvách aj v medziľudských vzťahoch.

Peter MIHOČ – biskup Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku

Milí študenti a pedagógovia Prešovskej univerzity, drahí čitatelia!

Jedným z vrcholov liturgického roka sú bez pochyb Vianoce. K týmto sviatkom patria chvíle radosti, šťastia, vďačnosti, dobrosrdečnosti a vzájomného porozumenia. Podstata týchto sviatkov, ktorou je narodenie nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista, ktorý sa stal človekom, ostáva stále tá istá, ale vo viere ich môžeme prežívať stále nanovo, stále v novom svetle. V každom veku, v každej životnej situácii, či už osobnej, či spoločenskej, nám tieto nastávajúce sviatky, ak ich budeme prežívať vo svojej pravej podstate, prinesú nielen posilnenie vo viere, hlbokú radosť, ale aj novú nádej.

Pokoj a láska vychádzajúca

z mašťačky, z tichého a tmavého miesta kdesi na pastvinách za Betlehemom, nám má priblížiť potrebu otvoriť aj svoje srdce pre príchod Dobra. Toho Dobra, ktoré premieňa temnotu na svetlo, hnev na lásku, skúposť na štedrosť a neodpustenie na milosrdenstvo.

Blíži sa nám koniec kalendárneho roka a v Cirkvi o niekoľko dní otvorí Svätý Otec František Jubilejný rok 2025. Tradícia jubilejných rokov existovala už v židovstve. Dnes si ich v Cirkvi pripomíname každých 25 rokov a tento čas je spojený nielen s vykonávaním rôznych pútí či získavaním rôznych duchovných milostí a darov, ale v prvom rade je to čas, kedy má človek vstúpiť do pokory a milosrdenstva. Ak sa pozrieme do starobylej knihy Leviticus, tak

sa tam o jubilejnom roku píše toto: slobodu pre všetkých obyvateľov, prepustiť otrokov, vrátiť majetok, vrátiť zabraté pozemky, odpustiť dlhy, nevydierať blížneho, nerozlišať osočovania, neutláčať a neokrádať svojho blížneho, mzda robotníka nech neostáva v твоjich rukách do druhého rána...

Z týchto slov je vidieť, že jubilejný rok bol v prvom rade ustanovený na podporu a pomoc tým, ktorí zažívali ťažkosti uprostred vyvoleného národa. A teda mal veľký, filantropický charakter. A čo má tento jubilejný a milosrdný rok priniesť pre nás? Nuž, môžeme povedať, že márne budú naše púte, obety či duchovné milosti, o ktoré sa budeme snažiť, ak zostaneme naďalej žiť v tých istých narušených či pošramotených našich vzťahoch

bez kúska túžby niečo zmeniť. Prijmíme preto výzvu Svätého Otca Františka stať sa pútnikmi nádeje. Prejdime cez vlastné pomyselné prahy predsudkov a častokrát skreslených názorov a otvorme bránu milosrdenstva svojho srdca. Tu netreba pozeráť na to, či som

veriaci, či neveriaci, praktizujúci či nepraktizujúci... Stačí len otvoriť oči a uši svojho srdca a smer cesty sa nám hneď ukáže.

V modlitbách za všetkých vás aj za seba, aby sme spoločne kráčali k jednote srdca a ducha, vám vy-

prosujem milostiplné sviatky narodenia Ježiša Krista a požehnaný jubilejný rok 2025.

† Jonáš
prešovský arcibiskup
metropolita Gréckokatolíckej cirkvi sui iuris
na Slovensku

Kráľ a prorok Dávid v ťažkých chvíľach svojho života prosil Hospodina: „Zošli svoje svetlo a svoju pravdu, nech ma vedú! Nech ma dovedú na tvoj svätý vrch, k tvojim príbytkom“ (Ž 42, 3). Odpoveďou na toto volanie sa stal jeho veľký Potomok – Christos, ktorý o sebe povedal: „Ja som prišiel na svet ako svetlo, aby nik, kto vo mňa verí, neostal v tme“ (Jn 12, 46). Toto veľké Svetlo zažiarilo v temnote betlehemskej jaskyne a osvetlilo tých, čo kráčali vo tmách a bývali v tieni smrti (Iz 9, 1).

Jedinečný okamih, keď sa večnosť stretla s časom, Boh sa stal človekom a nebeská sláva sa zjavila vo svojej najpokornejšej podobe, predstavuje udalosť s hlbokým duchovným významom.

Človek pri svojom štúdiu a bádání hľadá abstraktné pravdy, no v Betleheme sa zjavila Pravda v konkrétnej osobe. Nie ako abstraktný koncept, ale ako živý, milujúci Boh, ktorý prišiel, aby prebýval medzi nami. Christos nám ukázal, že poznanie má najvyššiu hodnotu vtedy, keď je preniknuté láskou a slúži dobru človeka.

Betlehemska jaskyňa a jasle, kde bol Christos položený, nám pripomínajú, že skutočné veľké objavy

a prelomové myšlienky často prichádzajú v tichu a skrytosti. Ani vedecká a intelektuálna práca nie je výnimkou. S pokorou by sme mali pochopiť a uznať, že každé poznanie je darom od Toho, ktorý je Pôvodcom všetkého.

Vtelenie Božieho Syna odhaľuje nekonečnú hodnotu a dôstojnosť ľudského života. Každý človek, každá ľudská bytosť nesie v sebe Boží obraz. Preto vzdelanie a veda by nemali byť len hľadaním technického pokroku, ale aj posvätným procesom, ktorý zveľaduje ľudskú dôstojnosť a podporuje vzájomnú spoluprácu a porozumenie.

Pastieri a mudrci, ktorí prišli k jasličkám, sú názorným príkladom, že k Christovi môžu priviesť rôzne povolania a životné cesty. Zároveň nám ukazujú, že svoje schopnosti a talenty máme využívať pre spoločné dobro, nie pre napĺňanie individuálnych ambícií.

Vedecké a akademické prostredie by malo byť par excellence miestom, kde prekvitá kreatívna sila, a kde obnova myslenia a hľadanie nových ciest pomáha človeku naplňovať radu nášho Spasiteľa: „Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je v nebesiach“ (Mt 5, 16).

Byť svetlom pre iných – vo všetkých významoch tohto slova – je asi tá najvýstižnejšia definícia zmyslu nielen Christovho, ale aj každého ľudského života. Všetci môžeme byť šíriteľmi Christovho svetla, ak budeme ako zrkadlo odrážať líce Jeho lásky všade tam, kde je to potrebné. Ako vraví apoštol Peter, „dobro urobíme, keď naň uprieme svoj zrak ako na lampu, ktorá svieti na temnom mieste, až kým nesvitne deň a v srdciach nám nevyjde zornička“ (2Pt 1, 19).

Život každého z nás môže vydávať svedectvo o hodnotách, ktoré presahujú hranice ľudskej skúsenosti, poznania, a niekedy aj chápania. Je na nás, či sa rozhodneme dodať každodennej práci a štúdiu, ale najmä celému svojmu životu hĺbšiu, duchovnú rozmer. Nájdime odvahu vydať sa na cestu za pravdou, aby sme v sebe i okolo seba objavili lásku a stali sa svetlom pre iných!

Nech svetlo Christovho Narodenia premáha temnoty sveta a naplní radosťou, pokojom a požehnaním nový rok 2025!

† Rastislav
arcibiskup prešovský, metropolita českých krajín
a Slovenska

Milí pedagógovia a študenti Prešovskej univerzity v Prešove!

Najobľúbenejšie sviatky Vianoc sú spájané s tradíciami, typickými spevmi a príjemnou rodinnou atmosférou a je to pochopiteľné, pretože prinášajú najdôležitejšie a najkrajšie poslanstvo a totiž, že Boh miluje ľudí bezpodmienečne

a stáva sa človekom v Božom Synovi. Jeho narodenie potešilo i zachránilo mnohých a dodnes prináša úľavu i potrebnú zmenu života k lepšiemu.

Aj tohtoročné Vianoce prežívajte v Božom pokoji a blízko pri svojich doma. Dotknite sa prichádzajúceho Ježiša, ktorého máme možnosť ne-

ustále poznávať a prijímať v tajomstve Eucharistie – celého a živého. Zo srdca vám všetkým prajem a vyprosujem pokojné, radostné a požehnané vianočné sviatky!

Mons. Bernard BOBER
arcibiskup – metropolita
predseda Konferencie biskupov Slovenska

ADVENTNÝ KONCERT PREBÚDZAL DUCHA VIANOC

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

S Charlesom Dickensom sa na cestu hľadania pravého posolstva Vianoc vybrali hostia počas 12. Adventného koncertu, ktorý 9. decembra 2024 pripravila Prešovská univerzita v Prešove. Stretli sa s mužom pohrdajúcim duchom Vianoc, ktorý nerozumie, prečo má byť jeden deň tak podstatným pre všetkých ľudí. No hĺbka vianočného posolstva prelomí ľady aj jeho srdca. Historické priestory sály PKO Čierny orol v Prešove vďaka príbehu hľadania zmyslu Vianoc tak v podaní študentov priam hmatateľne priniesli ich emóciu v tej najhlbšej podstate.

Má väčšiu hodnotu hmotné bohatstvo alebo bohatstvo blízkosti rodiny? Dokáže inšpirovať k pozastaveniu sa na životnej ceste Duch Vianoc minulých či Duch Vianoc tých prítomných? Alebo azda aj Duch Vianoc budúcich? Ako otvoriť duchovný zrak pre uchopenie tej pravej podstaty najkrajších sviatkov v roku?

I takéto otázky nastoloval dych berúci program 12. Adventného koncertu Prešovskej univerzity v Prešove. Termín jeho konania je už tradične spätý práve s adventným časom. „Advent je obdobím, ktoré nás pozýva stíšiť, zamyslieť sa a pripraviť svoje srdcia na príchod pokoja a lásky,“ vyzdvihla moderátorka Adventného koncertu Mgr. Eva Peknušiaková, PhD. Umocneniu atmosféry tohto vzácneho času napomáhala hudba. Tá, ktorá má schopnosť slúžiť aj ako vzácne spojivo.

„Hudba má moc rozochvievať srdce, premieňať ho a pripomínať nám, že byť človekom znamená byť tu jeden pre druhého,“ zaznelo v úvode večera.

Idea byť tu jeden pre druhého sa niesla i jednotlivými číslami programu. Adventný koncert Prešovskej univerzity, verný svojmu menu, opäť potvrdil svoju vysokú kvalitatívnu umeleckú úroveň, ktorú do priesto-

rov PKO Čierny orol priniesli študenti spolu so svojimi pedagógmi. Aj vďaka nim sa podarilo stvoriť chvíle dotyku s iným svetom, kde sa bravúrne majstrovstvo prevedenia spája so silným momentom dotýkania sa hlbokého vnútra človeka.

„Verím, že dnešný večer nám všetkým pomôže zabudnúť na starosti všedného dňa v práci, či doma a spoločne sa

prenesieme o niekoľko dní dopredu, do atmosféry najkrajších sviatkov roka,“ želan prítomným v úvode koncertu jeho hosťiteľ a rektor Prešovskej univerzity v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya. PhD. A to sa i nepochybné, súdiac podľa nadšených potleskov či nemiznúcich úsmevov, podarilo.

Vzácnym hosťom programu bolo flautové duo – univ. prof. Michael Posch, profesor Kunst Privatuniversität vo Viedni a vedúci Inštitútu starej hudby a Mgr. Maria Posch, ktorá je absolventkou Prešovskej univerzity v Prešove a ďalších štúdií v Salzburgu a vo Viedni. Ich umelecké cesty sa stretli v roku 2018. Spoločne sa rozhodli dať do popredia neobvyklú kombináciu nástrojov – zobcová a priečna flauta. Dva podobné a zároveň veľmi odlišné dychové nástroje pomáhajú odkryť výnimočnosť spojenia a vzájomného obohatenia farby zvuku hudby pri interpretácii skladieb z obdobia baroka.

Námet, dramaturgia a réžia vrátane scenára 12. Adventného koncertu bola v gescii PaedDr. Jany Hudákovvej, PhD. Inscenačná realizácia Študentského divadla PU prebehla pod gesciou doc. PhDr. Mirona Pukana, PhD., ktorý sa podieľal taktiež i na scenári a divadelnej réžii.

Telesá, ktoré pôsobia pri Prešovskej univerzite, odprezentovali výsledky svojej plodnej tvorivej umeleckej práce. A že k študentom univerzity boli múzy umenia mimoriadne štedré, to nanovo potvrdili aj ich

spevácke, herecké a umelecky hodnotné výkony.

Počas večera sa predstavili Zbor Kassijany Hymnografky pod vedením Mgr. Mikuláša Pružinského, Zbor sv. Romana Sladkopevca dirigoval Mgr. Tomáš Pecuch DiS.art., Akordeónové komorné zoskupenie – Lívia Feňáková a Bc. Tibor Kušnir – pedagogické vedenie PaedDr. Jana Hudáková, PhD., na klavíri zahrála Lesia Sydir – pedagogické vedenie doc. Liubov Gunder. Spevácky večer obohatila sólom Veronika Pjataková pod vedením doc. Zuzany Slávikovej, PhD., koledami prispeli aj Kristína Kurťáková Kicová a Kristína Janusiková z PE, vystúpili aj členovia FS Torysa, ktoré umelecky vedie univ. prof. Vladimír Marušin, Art.D., v neposlednom rade Spevácky zbor PBF pod vedením Mgr. Milana Petriska a Mgr. art. Tatiany Kanišákovvej, PhD. Skladbou Čaj pre dvoch od V.M Youmansa potešil orchester Camerata academica

Silné posolstvo o tom, že „Svet lásku má“, pripomenulo spevácke duo Ráchel Zorvanová a Lívia Feňáková, ktoré spevácky pripravila Mgr. Viktória Majherová, DiS.art. To spreádzal v závere orchester Camerata

academica a všetci účinkujúci pod vedením doc. Renáty Kočišovej, PhD.

V osobe Scroogea (Rastislava Friča) sa mohol každý z prítomných ponoriť do svojho vnútra a nechať rezonovať slová z úvodu koncertu: „*Otvorte oči a hľadajte, či niekto nepotrebuje trochu času, spoločnosti, starostlivosti. Možno je osamelý, zatrpknutý, chorý. Pre každého môžete niečím byť. Pre starca aj pre deti. Adventné obdobie je výzvou, aby sme menili seba aj svet okolo seba. Ten svet, ktorý je rozdelený, no každý má doň priniesť viac porozumenia, láskavosti, súcitu.*“

Práve advent môže byť aj obdobím a príležitosťou byť lepšími a možnosťou vidieť svet očami, ktoré dokážu vidieť i potreby iných. A dokázať toto vnímanie potrieb pretaviť každý deň do napĺňania v podobe konkrétnych aktov lásky.

Stále je možnosť urobiť niečo v tomto adventnom čase i v čase Vianoc pre to, aby tie ďalšie mohli byť lepší. To jediné, čo tu po nás zostane, je množstvo lásky, ktorú sme odovzdali. To je najväčšie posolstvo Vianoc.

A ako odznelo v závere koncertu, „*na konci dňa bude najdôležitejšie, keď raz každý z nás z tohto sveta odíde, to, čo po sebe zanechá. Kiežby to boli stopy lásky, ktoré tu po sebe zanecháme.*“ A aj to je možné skrz posolstvo, ktoré sa ako zlatá niť prelínalo celým famóznym večerom. „*Možno stačí len uvedomenie, že nikdy nie je neskoro otvoriť svoje srdce láske a veľkodušnosti.*“ Pokojné a radosné sviatky vianočné.

Foto: Andrej SCHLANK

PROF. JOZEF MATULNÍK ZÍSKAL ČESTNÝ DOKTORÁT PU

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Prešov, 4. december 2024 – Prešovská univerzita (PU) v Prešove na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady PU udelila čestný titul „doctor honoris causa“ významnému slovenskému sociológovi prof. PhDr. Jozefovi Matulníkovi, PhD., vedcovi, pedagógovi a osobnosti, ktorá výrazným spôsobom prispela k rozvoju sociológie a sociálnej práce na Slovensku a obohatila poznanie v oblastiach sociológie zdravia, rodiny a náboženstva.

Čestný titul „doctor honoris causa“ (Dr. h. c.) je najvyšším ocenením, ktoré môže akademická inštitúcia udeliť. Univerzita ho udeľuje poprednej osobnosti, ktorá svojím celoživotným dielom podstatne prispela k šíreniu myšlienok humanizmu, demokracie a porozumenia medzi národmi, a to v oblasti vzdelávania, vedy, umenia alebo politiky. Táto osobnosť významom a dosahom svojho diela a pôsobenia prekročila hranice krajiny, v ktorej pôsobí, a zaslúžila sa aj o rozvoj vzdelávania, vedy a kultúry.

Vedecká rada PU sa na svojom júnovom zasadnutí hlasovaním rozhodla udeliť titul Dr. h. c. sociológovi prof. PhDr. Jozefovi Matulníkovi, PhD. Profesor Matulník je špičkovým vedcom, pedagógom a osobnosťou, ktorá svojím celoživotným dielom významne prispela k rozvoju sociológie a sociálnej práce na Slovensku. Jeho prínos obohatil poznanie v oblastiach sociológie zdravia, rodiny a náboženstva.

„Pán profesor Matulník je nielen vedcom, ale aj osobnosťou so silným morálnym kompasom, empatickým prístupom a schopnosťou viesť

ostatných. Jeho práca je inšpiráciou pre mnohých z nás. Reprezentuje hodnoty, ktoré sú základom našej akademicko-komunitnej – poctivosť, pracovitosť, otvorenosť a predovšetkým ľudskosť,“ vyzdvihol v rámci svojho príhovoru pri udeľovaní čestného titulu rektor Prešovskej univerzity Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD.

Podčiarkol participáciu Jozefa Matulníka s Prešovskou univerzitou, ktorý významne spolupracoval s Inštitútom edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty, ako aj Gréckokatolíckou teologickou fakultou. Podieľal sa na organizovaní medzinárodných konferencií, pozvaných prednášok, bol členom viacerých habilitačných a inauguračných komisií, podporoval rozvoj výskumu v oblasti sociálnej práce, sociológie náboženstva a rodiny. „Svojou angažovanosťou a skúsenosťami podporil rozvoj akademického a vedeckého prostredia na našej Alma Mater,“ zdôraznil rektor.

Profesor Matulník pri príležitosti udelenia čestného doktorátu na slávnostnom zasadnutí predniesol prednášku s názvom Tri desať-

ročia vo výskume rodinného a demografického správania. V rámci nej poukázal na trendy v zmenách v demografickom a rodinnom správaní obyvateľstva, keď od začiatku 90. rokov minulého storočia klesala pôrodnosť. Spolu s tým sa významne znižovala úroveň sobášnosti, narastal počet a podiel detí narodených mimo manželstva a vzrastali aj miery rozvodovosti. V rámci jednotlivých výskumov analyzovali kultúrno-hodnotové faktory poklesu pôrodnosti či súvislosti medzi ukazovateľmi religiozity a zamýšľanou plodnosťou, hodnotou prisudzovanou respondentmi manželstva, ich postojom ku kohabitáciám i sexuálnym stykom neplnoletých. „Empiricky sa potvrdilo, že dôležitým protektívnym faktorom voči oslabovaniu inštitúcie manželstva je u nás religiozita,“ tlmočil Matulník. „V priebehu posledných desaťročí na Slovensku pokračovali dramatické zmeny v rodinnom správaní, ktorých demografické a spoločenské dôsledky budú zrejme dlhodobé,“ upozornil profesor, pričom poukázal i na ďalšie prognózy vývoja.

„V posledných rokoch už u nás nezaznamenávame prírastok obyvateľstva, ale jeho úbytok. Podľa

súčasnej prognózy vývoja obyvateľstva nás bude o pár desaťročí menej ako päť miliónov. Demografický vývoj u nás predstavuje závažný sociálny problém.“

Profesor Matulník upriamil pozornosť na fakt, že ak sa majú sociálne problémy riešiť, je potrebné, aby boli označené ako problémové. A to zo strany skupín, ktoré sú

v spoločnosti vplyvné. Patria sem štátni úradníci, politici, vedci, tvorcovia legislatívy, médiá, mimovládne organizácie aj profesiové organizácie. Tieto skupiny sa potom pri problémoch „aj zasadzujú o ich riešenie, aby sa situácia nakoniec zlepšila.“

„Napriek varovaniu sa zatiaľ nestretávame s riešeniami nepriaznivého demografického vývoja,“ po-

dotkol prof. PhDr. Jozef Matulník, PhD. s tým, že i to je podnetom sa naďalej v rámci výskumu venovať problematike demografického a rodinného správania. Zároveň sa poďakoval za udelenie čestného doktorátu.

Foto: Andrej SCHLANK

Prof. PhDr. Jozef Matulník, PhD. sa narodil v Bratislave. Vysokoškolské štúdium ukončil na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde získal titul PhDr., neskôr aj PhD. v odbore sociológia. Pôsobil na viacerých akademických a vedeckých pracoviskách. V rokoch 1974 – 1978 bol jeho pôsobiskom Ústav ekonomiky a organizácie stavebníctva v Bratislave, kde bol odborným asistentom v sociologickom oddelení. V rokoch 1978 – 1989 pôsobil ako podnikový sociológ v Ústave národného zdravia hl. mesta Bratislavy. Ďalším pracoviskom bol v rokoch 1989 – 1990 Inštitút pre ďalšie vzdelávanie stredných zdravotníckych pracovníkov v Bratislave, kde bol činný ako odborný asistent v oddelení pre výskum. Poradcom ministra na Ministerstve zdravotníctva SR bol v rokoch 1990 – 1992. Na Inštitúte pre ďalšie vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve v Bratislave bol vo funkcii vedúceho Subkatedry sociológie zdravia. Na Katedre sociológie Fakulty humanistiky/Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave bol činný v rokoch 1994 – 2010. Od roku 2008 po súčasnosť pôsobí na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave.

ZÁUJEM O DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ VZRÁSTOL

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Prešov, 29. november 2024 – Posledná novembrová streda patrila na Prešovskej univerzite v Prešove jednému z najväčších podujatí na akademickej pôde – Dňu otvorených dverí (DOD). Možnosť osobnej návštevy a získania informácií na jednom mieste využili stovky študentov z celého východného Slovenska. Ohlasy boli pozitívne, ponuku ôsmich fakúlt a ďalších pracovísk si prišlo pozrieť ešte viac uchádzačov o štúdium ako minulý rok.

V rámci celého dopoludnia ponúkla Prešovská univerzita skrz svojich odborníkov, pedagógov a študentov viacero prezentácií jednotlivých fakúlt, ktorí následne špecifické otázky zodpovedali v rámci svojich prezenčných stánkov. Študentov zaujímala ponuka študijných programov, profilové predmety, podmienky prijatia, harmonogram termínov i následné možnosti uplatnenia absolventov. Využívali formu osobnej konzultácie i pro-

pagačných materiálov, informovali sa ohľadom denného aj externého štúdia. Účasť bola podľa štatistík a dotazníkov v stovkách návštevníkov, celkovo vyššia ako minulý rok.

Balík komplexných informácií na jednom mieste

Podujatie poskytlo priestor i na propagáciu noviniek z prostredia univerzity. „Poukazovali sme napríklad aj na nový študijný

program, ktorý bude na našej fakulte od nového akademického roka – zelená ekonomika a podnikanie. Zameraný na tému udržateľnosti i to, ako podporovať eko a bio otázky,“ vysvetlil Radoslav Mikča, interný doktorand na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO), katedre environmentálnej ekonomiky. Poukázal na fakt, že i takto univerzita v rámci ponuky vzdelania reflektuje aktuálne potreby. „Mení sa všetko, aj ponuka trhu práce, snažíme sa preto i na toto zacieliť našu iniciatívu, aby sme boli úspešní,“ potvrdil Mikča. Ako prezradila pri stánku Filozofickej fakulty (FF) študijná referentka Katarína Pavlíková, informácie získavali nielen študenti, ale aj výchovní poradcovia. Na DOD na Prešovskú univerzitu prichádzali jednotlivci aj celé skupiny či triedy. Ako informovali zástupcovia jednotlivých

fakúlt, cestu si do Prešova našli študenti z Popradu, Giraltoviec, Spišskej Novej Vsi, Svidníka, Lípian, Košíc, Rožňavy či Trebišova.

Priestor na fundované odpovede

Význam a zmysel podujatia potvrdili viacerí oslovení záujemcovia o štúdium aj zástupcovia univerzity. V nejednom prípade to bol aj priestor na vyvracanie dezinformácií. „Napríklad sme museli vyvracať mýty ohľadom toho, že pri katedre urgentnej zdravotnej starostlivosti je prijímacie konanie aj z chémie, čo nie je pravda. Alebo že ženy nesmú do záchraniek, čo tiež nie je pravda,“ uviedla na margo položených otázok študentov Lívia Molčanová, študentka z Fakulty zdravotníckych odborov (FZO), katedry urgentnej starostlivosti. „Povzbudili sme študentov v jednej podstatnej veci, a to nezabúdať komunikovať. V zdravotníctve ani jeden odbor nie je bez toho, aby ste nekomunikovali s pacientom. Vďaka tomu odľahčíte situáciu, znížite stres.“ Pomyselný „stres“ odbúravali aj napríklad pri stánku Pedagogickej fakulty (PF). „Prišli napríklad študenti z gymnázií, ktorí mali strach z toho, že u nás je klavír, výtvarná výchova. Ale toho sa netreba báť. Keď máte partiu, tak si pomôžete. Otázky boli aj ohľadom matematiky, ale tú máme u nás inú, keďže sa učíme tomu, ako ju učiť deti, ako ju vysvetľovať im,“ priblížila za Pedagogickú fakultu Patrícia Jarošová, vedúca referentka študentskej rady.

Prierez všetkými typmi stredných škôl

„Najväčším problémom, s ktorým sa často stretávame, je ten, že pri Fakulte humanitných a prírodných vied študentom nenapadne, že fakulta reprezentuje učiteľstvo. Keď hľadajú učiteľstvo, idú k pedagogickej, ale u nás im to nenapadne,“ prezradil za Fakultu humanitných a prírodných vied Adam Kupec, interný doktorand na katedre geografie a aplikovanej geoinformatiky.

V prípade Fakulty športu zas návštevníkov zaujímalo, „či máme aj teóriu, lebo veľa zo študentov si myslelo, že len športujeme. No my sa veľa o športe učíme aj v rámci teórie“, zdôraznil Andrej Pollák z Fakulty športu, študent učiteľstva telesnej výchovy v kombinácii s geografiou. Ako potvrdil, o šport majú záujem ako chlapci, tak aj dievčatá, čo potvrdila účasť pri ich stánku. Prítomnosť dievčat zas prekvapila aj v prípade konkrétnych študijných odborov. „Zisťovali u nás, či študujú len bohoslovci a prekvapilo ich, že máme veľa študentov aj z laického prostredia. Aj v prípade študijného programu katolícka teológia mám i laikov, i ženy,“ uviedla Jana Lukáčová, odborná asistentka z Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF), z katedry historických vied.

V rámci Dňa otvorených dverí si mohli maturanti či mladší stredoškólači pomôcť v rozhodovaní aj mimo svojho aktuálneho študijného zamerania. „Najčastejšie boli u nás gymnáziá, na druhom mieste obchodné akadémie, odborné školy rôzneho zamerania, mali sme tu študentov z gastru, ale i zdravotníkov,“ vymenoval za Fakultu manažmentu, ekonomiky a obchodu Radoslav Mikča. Rovnako nielen zdravotníci prišli na Fakultu zdravotníckych odborov. „Prišli nám aj záujemcovia z technických odborov. To sa nevyklučuje, lebo keď vás to baví, tak nie je problém. Hlavným mottom je pomáhať, a preto je jedno, z akého smeru študent príde,“ konštatovala Lívia Molčanová.

Vzdelanie aj niečo navyše

Stretávali sa však aj otázkami ďalšieho rozvoja osobnosti. „Aj mladý, ktorý tu prišiel, je formovaný vecami, ktoré sa v spoločnosti dejú. Hľadá správne hodnoty, niečo hlbšie. Ak u nás robíme podujatie, prináša dobro aj pre fakultu, aj pre spoločnosť,“ uviedla Jana Lukáčová z GTF. Rovnako okrem vedomostí ponúka Prešovská univerzita možnosti i v duchu svojho motta

„viac ako vzdelanie“. Príkladom boli ukážky pri Pravoslávnej bohosloveckej fakulte, keď počas dňa v stánku fakulty vyrezávali v rámci arteterapie do kusu orechového dreva i písali ikony. „Toto je jedna z možností v rámci expresívnych terapií. Jedna z možných seba-reflexií, aktualizáčnych metód skúmania toho, čo dokážem, je psychohygienu. U nás na fakulte píšeme ikony pod vedením odborníka na ikony Pavla Kochana, ktorý zároveň vedie aj Arteterapeutické centrum na univerzite. Je to forma ventilu i pre ľudí mimo nášho univerzitného prostredia, ktorí k nám prichádzajú. Človek pritom nemusí byť pravoslávnej viery ani vôbec veriaci. Stačí, že má záujem a príde si oddýchnuť,“ vysvetlil za Pravoslávnu bohosloveckú fakultu Maroš Šip, prodekan pre vzdelávanie, rozvoj a zahraničné vzťahy. Okrem prezentácie konkrétnych odborov v rámci štúdia mali návštevníci možnosť nadobudnúť aj poznatky o možnostiach mimoškolských aktivít. „Ukazovali sme im aj pestrosť fakulty. Že to nie je len o učení, ale aj o mimoškolských aktivitách,“ vysvetlila Patrícia Jarošová z Pedagogickej fakulty. O sprievodný kultúrny program sa postarali Byzantský spevácky zbor Kassiany Hymnografky, Spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, Hudobná skupina Anastasis a Spevácky zbor sv. Romana Sladkopevca. Zaujímavým zistením, aj vzhľadom na aktuálnu situáciu v spoločnosti, bol napríklad fakt, že zo strany študentov zaznamenali značný záujem o odbor psychológie a popri anglickom jazyku aj o štúdium ruského jazyka. Medzi návštevníkmi bol tiež záujem o informácie ohľadom možností štúdia pre študentov so zdravotným znevýhodnením.

Foto: Andrej SCHLANK

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA UČÍ JAZYKY V UNIKÁTNYM CENTRE

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Na problematiku jazykov národnostných menšín a s tým spojenú úroveň školstva na Slovensku sa bližšie pozreli na Prešovskej univerzite (PU) v Prešove. Na akademickej pôde hostili konferenciu pod názvom Menšinové jazyky a školstvo na Slovensku: Dejiny, súčasný stav a perspektívy. Pripravilo ju Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín PU, ktoré je v tejto oblasti jediným univerzitným pracoviskom na Slovensku.

Cieľom konferencie bolo priblížiť aktuálny stav, v akom sa menšinové jazyky a školstvo na Slovensku momentálne nachádzajú. Podujatie otvorila riaditeľka Centra jazykov a kultúr národnostných menšín PU doc. Mgr. Annamária Kónyová, PhD. „Téma menšín a menšinových jazykov a školstva je v dnešnom globalizovanom svete stále aktuálna. V tomto kontexte zohráva významnú úlohu zachovanie jazykovej, etickej a kultúrnej rôznorodosti v spoločnosti, pričom v tomto smere najväčšiu úlohu zohráva práve školstvo a vzdelanie,“ zdôraznila riaditeľka Kónyová.

Prítomným sa v úvode prihovoril rektor Prešovskej univerzity v Prešove Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. Pripomenul bohatstvo národností a jazykov, ktoré

na území Prešova v priebehu dejín reflektujeme. „Naše mesto Prešov je od začiatku svojej existencie mestom rôznych národností. Striedali sa tu Nemci, Maďari, Slováci, v novšom období Rusíni, Ukrajinci, Rómovia. V istých historických obdobiach jedna z týchto národností predstavovala väčšinu, ďalšia menšinu. A počas najdlhšieho obdobia v dejinách Prešova boli aj Slováci menšinou,“ uviedol Peter Kónya. Rektor pripomenul, že aj táto skutočnosť bola jedným z podnetov pre založenie unikátneho univerzitného pracoviska.

„Prešov je naozaj mestom rôznych národností, jazykov aj kultúr. I z toho dôvodu sme pred takmer pätnástimi rokmi založili na Prešovskej univerzite v Prešove Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín ako jediné univerzitné pra-

covisko na Slovensku vôbec. Okrem výskumu jazyka a literatúry i kultúry národnostných menšín sa venuje hlavne príprave nových študentov, odborníkov v oblasti predovšetkým učiteľstva vyučovania jazykov na národnostných školách. Učiteľské vzdelávanie je veľmi dôležité, pokiaľ ide o národnostné školstvo,“ apeluje rektor.

Za Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny vystúpil vedúci sekretariátu Zoltán Kovács: „V istom zmysle práve my musíme byť takými apoštolmi, čo sa týka národnostných práv, a povzbudzovať – smelo používajte svoj menšinový jazyk na obecných úradoch, v obciach.“ Viceprimátor Prešova Mgr. Peter Krajňák ocenil iniciatívu terajšieho aj predošlého vedenia univerzity v otázke podpory národnostného vzdelávania na Prešovskej univerzite. „Sme radi aj za mesto, že Prešovská univerzita vyvíja aktivity a cez Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín sa stále posilňuje a skvalitňuje tento prvok vzdelávania.“

V rámci prednášok vystúpilo viacero fundovaných osobností, medzi nimi napríklad docestoval z Torontskej univerzity prof. Dr. Paul Robert Magocsi. Ako pripomenul rektor Peter Kónya, vzdelávanie v tomto smere je veľmi podstatné.

„Je nesmierne dôležité aj v tejto dobe nájsť adekvátne prostriedky a možnosti efektívneho udržania vzdelávania v jazyku národnostných menšín. A to nielen z dôvodu, že každý by mal dostať vzdelanie vo svojom rodnom jazyku, ale i z toho dôvodu, aby tieto menšiny naďalej pretrvali. Generácie tých menšín, ktoré skladali pestrú paletu nielen nášho mesta, ale aj pestrú paletu jazykových kultúr celého Slovenska,“ zdôraznil rektor Prešovskej univerzity v Prešove Peter Kónya.

Autor foto: archív CJKNM

INDICKÁ VEĽVYSLANKYŇA NAVŠTÍVILA PREŠOVSKÚ UNIVERZITU

Mária DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

Prešovskú univerzitu v Prešove navštívila indická veľvyslankyňa Apoorva Srivastava. V rámci svojho pracovného programu v Prešove bola jedna z jej zastávok aj na akademickej pôde, pričom išlo vôbec o prvú návštevu Prešovskej univerzity (PU) zástupkyňou Indického veľvyslanectva. Prešovská univerzita má v tomto akademickom roku premiérovu aj troch študentov z Indie.

Indickú veľvyslankyňu Apoorvu Srivastavu privítal na pôde PU prof. Ing. Peter Adamišin, PhD., prorektor pre stratégiu a marketing PU. V príjemnej atmosfére si predstavili svoje vízie ohľadom spolupráce, ktorú by bolo možné nadviazať medzi Prešovskou univerzitou a akademickým prostredím v Indii. Prorektor Peter Adamišin a veľvyslankyňa Apoorva Srivastava pomenovali konkrétne kroky, v rámci ktorých by mohli vzájomnú spoluprácu odštartovať. Ide o podporu možnosti štúdia indických študentov na pôde Prešovskej univerzity, taktiež o možnosť výmenných pobytov aj pre študentov zo Slovenska na indických vysokých školách. Ďalšiu iniciatívu navrhla veľvyslankyňa formou distribúcie kníh z Indie pre rozšírenie fondu prešovskej univerzitnej knižnice.

Prešovská univerzita má aktuálne vyše 1400 študentov spoza hraníc. Medzi nimi sú po prvýkrát aj študenti z Indie. S trojicou z nich sa veľvyslankyňa osobne i stretla. Vzájomne si vymenili dojmy zo života v Prešove. Sprevádzala ich doc. Mgr. Eva Benková, PhD., prodekan pre vonkajšie vzťahy Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity. Pani veľvyslankyňa zaujímalo, z ktorej časti Indie študenti pochádzajú i to, ako sa dozvedeli o možnosti magisterského štúdia manažmentu na Prešovskej univerzite. Indovia prezradili, že sa im tu páči a s úsmevom potvrdili, že sú spokojní s výučbou aj ubytovaním na internáte.

Prodekan Benková zdôraznila fakt, že Fakulta manažmentu,

ekonomiky a obchodu je prvá na Prešovskej univerzite, ktorej sa podarilo otvoriť magisterský program v anglickom jazyku. Práve táto fakulta je tiež prvou fakultou, na ktorej študujú študenti z Indie. „Sme na to patrične hrdí a sme veľmi radi, že sa to podarilo. Snažili sme sa o to niekoľko rokov, ale celý proces prijatia je administratívne aj časovo veľmi náročný. Ako najväčší problém sa ukazuje skutočnosť dostať víza pre uchádzačov z Indie. Nakoniec sa ale celý proces prijatia podaril,“ potvrdila prodekan Benková. Indickú veľvyslankyňu ubezpečila o tom, že je snahou fakulty i celej akademickej obce, aby sa tu Indom páčilo a boli so štúdiom na Prešovskej univerzite spokojní. „Aby mohli ďalej šíriť dobré meno fakulty aj univerzity a mesta ako takého a prilákať ďalších uchádzačov z tejto krajiny,“ zaželala si prodekan.

Indická veľvyslankyňa vyjadrila vďaku a veľkú radosť z toho, že sa všetko zdarne podarilo. „Ste úplne prví študenti na Prešovskej univerzite z Indie, ktorí tu v Prešove reprezentujú našu kultúru, a preto vás prosím, aby ste boli poctiví študenti. Podľa vášho správania si tunajší ľudia utvoria názor na našu kultúru a budú ju posudzovať. Tak buďte, prosím, jej dobrými reprezentantami,“ povzbudzovala s úsmevom veľvyslankyňa svojich rodákov. V závere plodného stretnutia pozvala vedenie Prešovskej univerzity v Prešove na recipročnú návštevu v Indii. Obe strany pozitívne ocenili stretnutie, z ktorého vyplynuli konkrétne kroky pre štart budúcej spolupráce na oboch stranách.

Foto: Andrej SCHLANK

STRETNUTIE RUSISTOV EURÓPSKÝCH KRAJÍN NA BELEHRADSKÉJ UNIVERZITE

Gabriela TURISOVÁ, Anna PETRÍKOVÁ

V dňoch 8. až 12. septembra 2024 sa na pôde Filologickej fakulty Belehradskej univerzity uskutočnilo Stretnutie rusistov európskych krajín v Belehrade, na ktorom sa zúčastnila doc. Mgr. Anna Petříková, PhD. a Mgr. Gabriela Turisová, PhD. z Inštitútu rusistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

Organizátorom medzinárodného stretnutia rusistov európskych krajín bola Filologická fakulta Belehradskej univerzity a Petrohradská štátna univerzita. Medzinárodného stretnutia sa zúčastnili predstavitelia z rôznych rusistických pracovísk zo Španielska, Talianska, Grécka, Slovinska, Turecka, Švédska, Bulharska, Bosny a Hercegoviny, Macedónska, Cypru, Srbska, Nemecka, Maďarska, Poľska, Česka a Slovenska.

V rámci bohatého a podnetného trojdňového programu sa v priestoroch Belehradskej univerzity uskutočnili zaujímavé prednášky lektorov z Petrohradskej štátnej univerzity o metodike výučby ruského jazyka ako cudzieho, súčasnej ruskej literatúre, gramatike ruského jazyka, interaktívnych zdrojoch v rámci výučby ruského jazyka, rôzne workshopy, odborné konzultácie aj neformálne diskusie. Medzi prednášajúcimi

mi lektormi vystúpili aj známi a uznávaní profesori z rusistických kruhov, napr. lingvista prof. V. A. Jefremov, literárna vedkyňa prof. L. D. Bugajevová a mnohí ďalší. Bola odprezentovaná učebná literatúra známeho ruského vydavateľstva Zlatoust s najnovšími publikáciami a interaktívne zdroje na výučbu ruského jazyka vypracované Štátnym inštitútom ruského jazyka A. S. Puškina v Moskve.

Priestor dostali aj autori národných učebníc ruského jazyka. Zaujmal nás český učebný komplex Ruština na dlani 1 (Milovice 2017), ktorý prezentoval Stanislav Korityák. V učebnici nájdeme rozmanité aktivity pre žiakov a odborné komentáre pre učiteľov. Učebnica ruštiny je vybavená QR kódmi, čo umožňuje využívať multimédia počas vyučovacích hodín alebo v domácich podmienkach pri precvičovaní jazyka.

V pracovnom zozite sa stretávame s riekankami, básničkami, ktoré sa učili predchádzajúce generácie žiakov, čím sa zabezpečuje zachovanie kultúrno-historických tradícií vyučovania ruského jazyka ako cudzieho v Československu.

Okrem odborného programu pripravili organizátori pre účastníkov aj zaujímavú exkurziu po historickom centre Belehradu, na ktorej erudovaní sprievodcovia priblížili mnoho zaujímavostí o histórii mesta. V rámci záverečnej ceremónie sa uskutočnilo slávnostné odovzdávanie certifikátov z rúk pani dekanky Filologickej fakulty Belehradskej univerzity prof. Ivi Draškvič-Vičanovič, PhD. a organizátorov podujatia.

Belehradská univerzita sa na tri dni stala miestom stretnutia rusistov z rôznych európskych krajín, ktorí si mohli zvýšiť svoju kvalifikáciu a zároveň si vymeniť svoje skúsenosti a poznatky z výučby ruského jazyka ako cudzieho, vymeniť si kontakty medzi európskymi rusistickými pracoviskami a zároveň diskutovať o možnej medzinárodnej spolupráci.

Úzka spolupráca s Filologickou fakultou Belehradskej univerzity sa začala už v marci v roku 2023, kedy doc. Mgr. Anna Petříková, PhD. navštívila Katedru slavistiky Filologickej fakulty Belehradskej univerzity v rámci Erasmus staff tréningu. Pani docentka nadviazala úzku spoluprácu s kolegami z Katedry slavistiky a takýmto spôsobom započala aktívnu spoluprácu. Pevne veríme, že spolupráca medzi našimi pracoviskami bude naďalej aktívne pokračovať ako na úrovni Erasmus+ pobytov, tak aj na vedeckej a pedagogickej úrovni.

Foto: archív autoriek

ESTETIKA PREPOJILA ČESKÉ A SLOVENSKÉ ODBOROVÉ ŠPIČKY

Jana MIGAŠOVÁ, Tomáš TIMKO

“Prešovská estetika” sa opäť stala centrom aktuálnych a živých odborových debát. Inštitút estetiky a umeleckej kultúry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (PU) v Prešove spolu so spoluorganizátormi Spoločnosťou pre estetiku na Slovensku SPES a Slovenskou asociáciou pre estetiku SAE organizovali medzinárodnú česko-slovenskú konferenciu s názvom Udalosť ako diskontinuita, nastávanie, ruptúra, ktorá sa na pôde Prešovskej univerzity konala v dňoch 15. a 16. októbra 2024.

Tento rok toto diskusné stretnutie dôstojne zastúpilo etablovanú konferenciu Súradnice estetiky, umenia a kultúry, ktorá sa v minulých rokoch uskutočnila už deväťkrát a stala sa uznávaným fórom pre odborníkov z oblasti estetiky, filozofie, teórie umenia, kultúry a iných príbuzných odborov.

Dvojdňová konferencia bola koncipovaná ako platforma pre komplexné zhodnotenie súčasného stavu disciplín filozofie a estetiky, umenia a kultúry, so zámerom prepojiť historické reflexie s najnovšími poznatkami a trendmi vo vývoji esteticko-filozofických diskurzov. Ambíciou podujatia bolo sprostredovať interdisciplinárne prepojenie, ktoré podporí hlbšie porozumenie aktuálnych smerovaní v rámci teoretických, ale tiež praktických dimenzií týchto odborov. Ústredné témy konferencie sa zaoberali rozličnými interpretáciami udalosti

ako filozofického problému: udalosť ako zmena vo vývoji umenia a jeho spoločenskom kontexte, ako prevratné prekonanie tradície či odklon umeleckých prúdov. V estetickej skúsenosti bola udalosť prezentovaná ako napätie medzi jedinečnosťou a opakovaním, posúvajúce dielo od statického artefaktu k dynamickejšiemu procesu.

Inšpiratívne boli najmä príspevky popredných odborníkov a špecialistov, ktorí na podujatí vystúpili ako pozvaní prednášajúci. Vo svojej úvodnej prednáške na konferencii predstavil Josef Fulka z Fakulty humanitných štúdií Univerzity Karlovy v Prahe koncept možnosti chápať udalosť vo filozofii nielen ako jedinečný a neopakovateľný jav, ale aj v spojení s určitou formou repetície, pričom na ilustráciu využíval estetické a literárne príklady, ako aj Bataileov pojem dramatizácie. Michaela Fišerová, pôsobiaca na Filozofickej

fakulte Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, poukázala na Derridovo chápanie technologických záznamov ako uchovávaní jedinečných okamihov a udalostí prostredníctvom ich opakovateľnosti, pričom porovnávala Merleau-Pontyho kritiku a Barthesovu valorizáciu fotografických záznamov.

V závere konferencie sa Josef Vojvodík z Ústavu českej literatury a komparatistiky Filozofickej fakulty Univerzity Karlovy v Prahe svojím príspevkom zamyslel nad umeleckou tvorbou ako dobrodružným a riskantným procesom, ktorý umelca vedie k prekonávaniu hraníc medzi prírodou a duchovnom, pričom sa stretáva s nečakanými udalosťami a výzvami.

Mnohí ďalší odborníci svojimi podnetnými príspevkami obohatili diskusiu o koncept udalosti ako filozofického konštruktú a ponúkli nové perspektívy, ktoré prehĺbili chápanie tejto problematiky. Ich prednášky budú publikované v pripravovanom zborníku konferenčných príspevkov. Podujatie bolo výnimočným spojením dvoch odlišných konferenčných platforiem. Budúcoročná konferencia Slovenskej asociácie pre estetiku sa uskutoční v Ústí nad Labem a každoročný medzinárodný vedecký event so známym názvom Súradnice estetiky, umenia a kultúry oslávi svoju prvú dekádu na domácej pôde. “Udalosť” potvrdila, že spolupráca obidvoch estetických združení je pre oblasť estetiky výživná a dôležitá.

Organizačný tím z Inštitútu estetiky a umeleckej kultúry by touto cestou rád poďakoval kolegyniam a kolegom z Pedagogickej fakulty a z Rektorátu PU, ktorí prispeli k hladkému priebehu konferencie.

Foto: Jana MIGAŠOVÁ

DEVIATE POĽSKÉ DNI V PREŠOVE

Paulina STAWARZ

Už po deviatykrát zavítali Poľské dni do Prešova, mesta, ktoré je s podujatím tradične späté, a vďaka tomu láka každú jeseň množstvo milovníkov poľského umenia, vedy a kultúry.

Od polovice októbra do polovice novembra, vďaka prof. Mgr. Marte Vojtekovej, PhD., riaditeľke Inštitútu stredoeurópskych štúdií Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU), pod záštitou prof. PhDr. Beáty Balogovej, PhD. MBA, dekanke FF PU, ako aj vďaka spolupráci Poľského inštitútu v Bratislave a mesta Prešov, mala verejnosť počas celého mesiaca možnosť bližšie sa oboznámiť s Poľskom prostredníctvom účasti na prednáškach, prezentáciách, koncertoch, výstavách a filmových projekciách. Tento blízky sused Slovensku dokáže mnohé ponúknuť.

Spomedzi rozmanitých podujatí si osobitnú pozornosť získala prednáška poľského diplomata chargé d'affaires a. i. Piotra Samereka, ktorý na PU hovoril o dvadsiatich rokoch Poľska v Európskej únii. Stretnutie študentov s diplomatom

zavýšila živá diskusia o budúcnosti a spolupráci Poľska a Slovenska. Téma prednášky nadväzovala na výstavu vo foyer Úradu Prešovského samosprávneho kraja s názvom 20 rokov využitých príležitostí, ktorá predstavila architektonické úspechy Poľska za posledné dve desaťročia, označujúc Poľsko za „zasľúbenú krajinu súčasnej architektúry“. Spomedzi výstav zaujala aj výstava Vyhnanci z vlastnej vôle alebo čo spája Witolda Gombrowicza, Czesława Miłosza, Marka Hłaska, Melchiora Wańkowicza a Kazimierza Wierzyńskiego?, sprístupnená v priestoroch PU, v popise ktorej čítame „Každý jeden z nich bol „vyhnancom z vlastnej vôle“ a sú považovaní za literárnych patrónov roku 2024.

Pri tejto príležitosti, na odporúčanie Ministerstva zahraničných vecí Poľskej republiky, bola

vytvorená panelová výstava, ktorá popularizuje osobnosti piatich spisovateľov a básnikov na základe knižničnej a múzejnej zbierky Národnej knižnice Ossolineum. Pokračovaním témy výstavy bola prednáška doc. Mgr. Marka Mitku, PhD., Dis. art. z Inštitútu stredoeurópskych štúdií FF PU Hranice jazyka, hranice identity, o poetike tvorby W. Gombrowicza, Cz. Miłosza, M. Wańkowicza, K. Wierzyńskiego a M. Hłaska. Na pôde univerzity sa konala aj prednáška prof. Mgr. Marty Vojtekovej, PhD., venovaná projektu tvorby prekladového slovníka s názvom Koncepcia poľsko-slovenského slovníka.

V študovni Univerzitnej knižnice PU prebehla živá univerzitná diskusia s redaktormi a autormi literárneho časopisu Faza za účasti prof. Janusza Pasterského a dr. hab. Jana Wolského z Rzeszowskej univerzity. V rámci tohto stretnutia

prof. Jolanta Pasterska tiež predstavila výstavu Poznané a nepoznané. Poľské exilové spisovateľky v rokoch 1939 – 1989. Podujatie viedol prof. PhDr. Peter Káša, CSc. z Inštitútu stredoeurópskych štúdií FF PU. Prof. Káša v rámci 9. ročníka Poľských dní vystúpil

taktiež s úvodnou prednáškou pred premietaním filmu Studená vojna (réžia P. Pawlikowski, 2018). Milovníci kina mali v rámci festivalu Ahoj, Prešov! príležitosť pozrieť si aj ďalšie filmové diela, ako Kos (réžia Paweł Maślona, 2023) či Sedliaci (réžia DK Wel-

chman, Hugh Welchman, 2023). Filmy sa premietali v kine Cinemax Novum a v Krajskej galérii v Prešove. Nechýbali ani hudobné predstavenia. Podkarpatský akordeónový kvintet Ambitus V v PKO Čierny Orol predviedol neobyčajný akordeónový koncert, ktorý prilákal mnoho divákov. Priaznivci klasickej hudby mali tiež príležitosť vypočuť si koncert Pocta Witoldovi Lutosławskému – vynikajúcemu poľskému skladateľovi a dirigentovi, ktorý sa konal v divadle VIOLA. Vystúpili na ňom huslista Milan Paľa a klaviristka Katarína Paľová. Ďalšia hudobná pocta bola venovaná Ignacymu Paderewskému – na koncerte vystúpili Xenia Jarová (klavír) a Hana Muchová (klavír), a tiež Jackovi Kaczmarskému – koncert odohral poľský spevák a gitarista Kuba Blokesz.

Cześć, Prešov! každoročne odkazuje na vynikajúcich poľských tvorcov. Nechýbala ani zmienka o Tamare Łempickej či Agnieszke Holland. Poľské dni sú nepochybne výnimočným podujatím, ktoré si okrem stálej vernej diváckej základne každoročne získava čoraz viac nových priaznivcov. S napätím očakávame nasledovný jubilejný desiaty ročník. (Ako čvirkajú „pohraničné lastovičky“, bude to nezabudnuteľné a jedinečné).

Preklad: Tímea NEUPAUEROVÁ, Michal DŽUKA
Foto: Ivana SLIVKOVÁ

MEDZINÁRODNÝ DISKURZ V OBLASTI BORDER STUDIES

Matúš ŽAC

Inštitút politológie Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa zúčastnil významných medzinárodných podujatí venovaných výskumu hraníc.

Implementácia Asociačnej dohody vrátane komplexnej dohody o voľnom obchode medzi EÚ a Ukrajinou priniesla od roku 2016 kvalitatívne novú situáciu v rozvoji pohraničných regiónov a regionálnych komunít na oboch stranách schengenskej hranice. EÚ sa rozhodla uplatňovať a podporovať rôzne modely cezhraničnej spolupráce s cieľom kompenzovať „rozdeľujúce“ funkcie svojej vonkajšej hranice a posilniť jej inkluzívne funkcie. V posledných rokoch sa stali významnými exogénnymi faktormi, ovplyvňujúcimi cezhraničnú spoluprácu, pandémia COVID-19, ktorá spôsobila opätovné sprísnenie režimu hraníc (tzv. covidfencing), a následne ruská invázia na Ukrajinu, v dôsledku ktorej získala Ukrajina v júni 2022 štatút kandidátskej krajiny na vstup do EÚ.

V tomto kontexte sa dynamicky menia i socioekonomické podmienky pohraničných regiónov. Pandémia aj vojna viedli k obmedzeniam a/alebo modifikáciám cezhraničnej interakcie, v dôsledku čoho sa do centra pozornosti výskumu hraníc v Európe dostali odolnosť pohraničných regiónov a regionálny sociálny kapitál. Tieto témy v súčasnosti rezonujú v diskurze v oblasti border studies a stali sa agendou významných medzinárodných vedeckých podujatí. Na viacerých z nich mal zastúpenie aj Inštitút politológie FF PU.

Výsledky aktuálneho výskumu v rámci svojich pozvaných vystúpení prezentoval doc. Ing. Martin Lačný, PhD. O spoločenských aspektoch bezpečnosti v procese budovania odolnosti pohraničných regiónov hovoril na podujatí NATO Advanced Research Workshop (ARW) G6206 – Resilience as a deterrence strategy: Towards a comprehensive

security panorama, ktoré sa konalo 1. – 3. októbra 2024 na University of Eastern Finland vo fínskom Joensuu. Na medzinárodnej vedeckej konferencii Rethinking cross-border cooperation and governance in the era of transformative processes na pôde Ludovika University of Public Service v Budapešti doc. Lačný hovoril 16. októbra 2024 o aktuálnych výzvach pre regionálny rozvoj slovensko-ukrajinského pohraničia.

Podujatie bolo zorganizované v spolupráci s Central European Service for Cross-Border Initiatives (CESCI), ktorá je partnerskou inštitúciou celoeurópskej Association of European Border Regions (AEBR). Obe tieto významné podujatia prispeli k posilneniu medzinárodných akademických vzťahov Inštitútu politológie FF PU a k rozšíreniu spolupráce v oblasti politických vied.

Foto: Zsuzsanna FEJES a Martin LAČNÝ

SPOLUPRÁCA S FAKULTOU ČIERNOHORSKÉHO JAZYKA A LITERATÚRY V CETINJE V ČIERNEJ HORE

Adriána Ingrid KOŽELOVÁ

V septembri navštívili členovia vedenia Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (PU) v Prešove Čiernu Horu. Dekanka Filozofickej fakulty PU v Prešove prof. PhDr. Beáta Balogová, PhD., MBA, prodekanka pre vedecko-výskumnú činnosť, umeleckú činnosť a vonkajšie vzťahy prof. Mgr. et Mgr. Adriána Ingrid Koželová, PhD. a prodekan pre akreditáciu a kvalitu doc. Mgr. Martin Blaho, PhD. a predstavitelia samosprávy mestskej časti Košice – Staré Mesto: starosta Ing. Igor Petrovčík, zástupca starostu Vladimír Eperješi, poslankyňa miestneho zastupiteľstva MUDr. Magdaléna Galdunová a Ing. Ivan Kopčík, predseda Regionálneho centra pre Západný Balkán SR.

Program návštevy bol intenzívny. Začal sa prijatím na veľvyslanectve Slovenskej republiky v hlavnom meste Čiernej Hory, v Podgorici. Slovenskú delegáciu prijal veľvyslanec, Jeho Excelencia Boris Gandel, mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Slovenskej republiky. Diskutovalo sa najmä o otázkach ekonomiky a školstva, a to predovšetkým vo vzťahu k potrebe prepojenia a zintenzívnenia spolupráce medzi oboma krajinami. Slovensko je krajinou, ktorá má Čiernej Hore čo ponúknuť a platí to aj recipročne.

Na recepciu, ktorá sa konala 5. septembra 2024 v rezidencii veľvyslanca, boli pozvaní predstavitelia verejnej, občianskej, kultúrnej, hospodárskej a diplomatickej sféry života Čiernej Hory. Bola to príležitosť pripomenúť si kľúčové jubileum v histórii Slovenskej republiky – 20 rokov od vstupu Slovenska do Európskej únie a do NATO. Na tejto významnej spoločenskej a kultúrnej udalosti Jeho Excelencia privítal aj predstavitelov vlády a parlamentu Čiernej Hory a členov slovenskej komunity žijúcej v Čiernej Hore a zástupcov

slovenského súkromného sektora. Dôležitou súčasťou návštevy v Čiernej Hore bolo stretnutie s predstaviteľmi Fakulty čierneho jazyka a literatúry v meste Cetinje. Táto návšteva bola rovnako zorganizovaná v spolupráci s veľvyslanectvom Slovenskej republiky v Čiernej Hore a predstavuje dôležitý krok k nadviazaniu dlhodobej spolupráce medzi našimi vysokoškolskými inštitúciami s možnosťou výmeny skúseností a poznatkov a realizácie spoločných projektov. Zintenzívnenie internacionalizačných procesov Filozofickej fakulty PU v Prešove bude zastrešovať memorandum o vzájomnej spolupráci. Za Fakultu čierneho jazyka a literatúry (FCJK) sa stretnutia zúčastnili dekan doc. dr. Alexander Radoman, predseda správnej rady prof. dr. Boban Batričević a Ivana Rondović, koordinátorka PR a medzinárodnej spolupráce.

Počas stretnutia sa diskutovalo o postavení FCJK vo vzdelávacom systéme Čiernej Hory, o dosiahnutých výsledkoch v oblasti vedecko-výskumnej činnosti, ako

aj o možnostiach propagácie čierneho jazyka na Slovensku. Zo strany budúcich partnerov bola vyjadrená pripravenosť organizovať na FCJK programy a aktivity smerujúce k propagácii slovenskej vedy a kultúry. Filozofická fakulta PU v Prešove týmito krokmi pokračuje v stratégii rozvoja siete medzinárodnej spolupráce a propagácie vlastných vedeckých a umeleckých aktivít na medzinárodnej scéne.

Aj ďalší program návštevy na Balkáne bol bohatý na stretnutia a zaujímavý. Takým bolo prijatie u riaditeľky Dijany Vujačić, ktorá predstavila najväčšiu a jednu z najvýznamnejších stredných škôl v hlavnom meste, ktorou je Srednja ekonomska škola „Mirko Vešović“ v Podgorici. História a kultúru priblížila prehliadka hlavného mesta a dvoch múzeí. Menované aktivity prispievajú k podpore internacionalizácie, ktorá je nevyhnutnou súčasťou výkonnostných zmlúv fakulty.

Foto: Michal SPEVÁK

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA NA GTF

Michal HOSPODÁR

Doc. Viktoria Svyshcho, PhD., prodekanka Fakulty sociálnych vied Užhorodskej národnej univerzity v Užhorode, absolvovala výskumnú stáž na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity (PU) na katedre filozofie a európskych štúdií od 15. apríla 2024 do 15. októbra 2024.

Rámcovou témou pobytu bol výskum historicko-filozofických a teologických súvislostí obnovy a štrukturálneho vývoja Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi a Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku v post-sovietskom období. Hmatateľným výsledkom výskumu sú tri články, publikované v spoluautorstve s profesorom Dancákom, z toho jeden v databáze SCOPUS, ktoré sa zaoberali fenomenológiou bolesti, procesmi obnovy a štrukturálneho

vývoja Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi v prvom desaťročí nezávislosti Ukrajiny, pričom sa skúmali možnosti riešenia konfliktov medzi kresťanskými náboženskými denomináciami.

Roztrieštenosť kresťanov je samotnými kresťanmi vnímaná ako podstatná prekážka hlásania evanjelia aj začlenenia sa do spoločnosti, preto je obnova jednoty medzi všetkými kresťanmi jedným z hlavných cieľov.

Výskumná stáž sa uskutočnila vďaka finančnej podpore Slovenskej akademickej informačnej agentúry (SAIA). Stáž docentky Viktorie Svyshcho priniesla nielen vedecké ovocie pre obidve inštitúcie, cenné skúsenosti a vymedzenie spoločných oblastí bádania, ale aj perspektívu ďalšej vzájomnej spolupráce.

Foto: Gabriela BIROŠOVÁ

„ČLOVEK VO VÍRE PREMIEN“ NA GTF

Štefan PACÁK

Dňa 16. októbra 2024 o 18. hodine sa v priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove konala prvá prednáška zo série „Človek vo víre premien“. Toto podujatie prinieslo hlbší pohľad na význam kresťanskej viery v súčasnom svete.

Program otvoril moderátor podujatia Mons. doc. ThDr. Lubomír Petřík, PhD., ktorý privítal všetkých prítomných. Osobitne pozval na pódium doc. ThDr. Petra Tirpáka, PhD., dekana GTF a zároveň hlavného riešiteľa vedeckého projektu, ktorého bolo predmetné podujatie súčasťou. Vo svojom príhovore zdôraznil, že v súčasnej hektickej dobe

sú takéto podujatia neoceniteľnou príležitosťou na premýšľanie o základných otázkach viery a zmysle života. Tiež vyzdvihol prínos projektu KEGA „Inovácia študijného programu animácia voľnočasových aktivít s dôrazom na prepojenie s praxou“, vďaka ktorému sa môžu na pôde fakulty organizovať podobné inšpiratívne stretnutia.

Po úvodných slovách nasledovala hlavná časť programu – beseda s doc. ThDr. Štefanom Paločkom, ktorý sa zamerával na elementárne otázky kresťanskej viery: Prečo verím? V čo mám veriť? Mám v sebe živiť vieru len zo strachu pred budúcim? Tieto a im podobné otázky podnietili prítomných k zamysleniu sa nad vlastnou vierou a osobným vzťahom k Bohu. Počas celého večera mali účastníci

možnosť anonymne klásť otázky, ktoré mali nadväznosť na tému besedy. Tie boli zodpovedané v druhej časti podujatia.

Celkovú atmosféru podujatia spríjemnil hudobný hosť Peter Milenky & Band, ktorého skladby dodali večeru osobitý duchovný rozmer a prispeli k príjemnému celkovému dojmu z podujatia. Séria prednášok „Človek vo víre premien“ bude pokračovať ďalšími zaujímavými hosťami a témami, ktoré prinesú hlbší pohľad na duchovný a spoločenský život v dnešnej dobe. Tento cyklus je otvorený pre verejnosť a pozýva všetkých záujemcov na spoločné hľadanie hodnôt a odpovedí na duchovné a existenciálne otázky súčasnosti. Bližšie informácie nájdete na facebookovej a instagramovej stránke GTF.

O SYNODALITE AJ NA GTF

Michal HOSPODÁR, Marcel MOJZEŠ

Prebiehajúci celosvetový proces synodality si vo štvrtok 14. novembra 2024 pripomenuli vedeckým sympóziom na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove. Podujatie v spolupráci s Gréckokatolíckym arcibiskupstvom v Prešove bolo zároveň pripomenutím si 10. výročia uznania GTF za cirkevnú fakultu zo strany vtedajšej Kongregácie pre katolícku výchovu v Ríme.

Sympóziom otvoril doc. Michal Hospodár a úvodným príhovorom pozdravil doc. Peter Tirpák, dekan GTF. V prvej prednáške najosv. vladyka Cyril Vasiľ, arcibiskup, predostrel formáciu gréckokatolíckych kňazov v historickom kontexte. Osobitne vyzdvihol zásluhu Trnavskej univerzity a kňazského seminára v Užhorode, postaveného za pomoci Márie Terézie. Priaznivo hodnotil i súčasné smerovanie dnešnej teologickej fakulty v Prešove ako priestoru dialógu so sekulárnym svetom.

Najosv. vladyka Jonáš Maxim, arcibiskup a metropolita, bol ako hlava miestnej cirkvi priamym účastníkom nedávneho zasadnutia delegátov biskupskej synody v Ríme. Z tohto mesačného rokovania sa podelil o osobné skúsenosti s atmosférou, dialógom na zaujímavé témy i s citlivými otázkami cirkevného života, ktoré počas zasadnutia rezonovali. Za podstat-

ný prínos označil prekonávanie bariéry medzi kňazmi a laikmi, čo sa deje prostredníctvom oživenia pastoračných rád a rôznych grémií. Po prednáškach obidvoch arcibiskupov nasledovala plodná diskusia.

Druhý blok prednášok bol zameraný na miestnu Gréckokatolícku cirkev v zmysle pastorálnej zásady „mysli globálne, konaj lokálne“. Doc. Michal Hospodár predstavil víziu cirkvi ako spoločenstva, ktoré má vzor v subsistujúcich vzťahoch božských osôb Najsvätejšie Trojice. Za výsostný prameň spoločenstva – communio super omnia excelsens – označil eucharistiu ako hostinu bratstva na princípe Ježišovej lásky. Z pastoračného hľadiska vyzdvihol personálny prístup. To znamená, že kňaz má vnímať svoje poslanie vzhľadom k zverenej farnosti nielen kolektívne, ale najmä personálne. Kvalita vzťahov vnútri spoločenstva je jedným z autentických kritérií napredovania Ježišových učeníkov.

Za východisko pastoračnej praxe vo farnostiach i v stavovských centrách označil vždy ľudskú osobu.

Doc. Marcel Mojzeš hovoril o synodalite ako o skúsenosti. „Konečne som pochopil, o čom synodalita je,“ citoval slová jedného kňaza po skúsenosti spoločného rozlišovania, ku ktorému pozýva osobitne kňazov Svätý Otec František, a ktoré v tomto čase prebieha medzi kňazmi v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Synodalita je ako symfónia, ako súzvučnosť osôb vyvolaná Svätým Duchom. Synodalita zažívaná medzi biskupmi a medzi kňazmi sa má pretaviť aj do vzťahov medzi kňazmi a laikmi. GTF PU v Prešove, kde prednášajú kňazi i laici, sa stáva v istom slova zmysle „laboratóriom“ vzťahov medzi kňazmi a laikmi, ktorí majú účasť na spoločnom poslaní. „Cirkev a synoda sú synonymá,“ povedal už sv. Ján Zlatoústý.

Stanislav Gábor na úvod zdôraznil, že eucharistické a synodálne zhromaždenie majú podobné črty – sú spoločným kráčaním s Ježišom uprostred. Potom poukázal na dôležitosť stretnutia a výmenu darov medzi cirkvami západnej i východnej tradície. Zvlášť v dnešnej dobe plnej rozdelení potrebujeme poukazovať na to, čo je spoločné, ako aj na to, čím sa môžeme navzájom obohatiť, keďže na Slovensku žijeme na zmiešanom území. Výmena darov sa tak stáva nielen obohatením, ale aj konkrétnym prejavom synodality.

Podujatie sa nieslo v tvorivej, otvorenej a priateľskej atmosfére. Ostáva už len dúfať, že ponúkané myšlienky sa pretavia aj do pastoračnej praxe, aby synoda na každom úseku cirkevného života prinášala bohaté ovocie spoločného kráčania s Kristom a s bratmi a sestrami.

Foto: Drahomíra LONGAUEROVÁ

TVORBA MATERIÁLOV PRE VŠ ŠTÚDIUM ETICKÝCH HODNÔT

Marek PETRO

V šiestom týždni zimného semestra 2024/2025 sa na Katedre systematickej teológie Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove konalo záverečné vedecké kolokvium Tvorba materiálov pre vysokoškolské štúdium relevantných etických hodnôt so zameraním na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti. Kolokvium bolo realizované v rámci ukončenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022, zameraného najmä na predstavenie a propagáciu výstupov tohto projektu. Zároveň sa stalo sprievodným podujatím Týždňa vedy a techniky 2024 na Slovensku.

Katedra systematickej teológie GTF bola dňa 30. októbra 2024 organizátorkou záverečného vedeckého kolokvia s medzinárodnou účasťou na tému Tvorba materiálov pre vysokoškolské štúdium relevantných etických hodnôt so zameraním na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti. Kolokvium bolo realizované v rámci ukončenia riešenia grantového projektu KEGA 030PU-4/2022 pod rovnomeným

názvom a ako sprievodné podujatie Týždňa vedy a techniky 2024 na Slovensku. Spoluorganizátormi boli zahraničné inštitúcie, ktoré sú členmi medzinárodnej spolupráce tohto grantu, a z ktorých dvaja reprezentanti vystúpili na predmetnom kolokviu.

O prednášky pozvaných renomovaných hostí z Poľska i domáceho akademického prostredia mali

záujem pedagógovia, vedeckí pracovníci a v neposlednom rade i študenti. Po úvodnom privítaní prítomných prof. ThDr. Markom Petrom, PhD., hlavným riešiteľom projektu, konferenciu otvoril vladyka ThDr. Jonáš Maxim, PhD., arcibiskup metropolita a veľký kancelár GTF. Po ňom vystúpil a účastníkov pozdravil dekan GTF doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD.

V plenárnom konaní vystúpili poľskí hostia. Ako prvý dr. hab. Michał Wroblewski, prof. KUL, z Katolíckeho Uniwersytetu Lubelskiego JP II v Lubline. V prednáške Úloha médií v sociálnom rozvoji priblížil poslucháčom, ako média dokážu pravdivo informovať, ale i klamať a najmä manipulovať. Z jeho slov vyberáme: „*Médiá zohrávajú zásadnú úlohu v sociálnom rozvoji tým, že sprostredkujú informácie, ovplyvňujú verejnú mienku a formujú hodnoty. Relevantné etické*

hodnoty, ako pravdivosť, zodpovednosť a rešpekt k jednotlivcovi, sú pre ich činnosť nevyhnutné, pretože zabezpečujú objektívne a spravodlivé informovanie verejnosti. Pri zameraní na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti môžu médiá podporovať dialóg a vzájomné porozumenie medzi rôznymi skupinami, čím prispievajú k spoločenskej súdržnosti. Dodržiavanie etických zásad v médiách nielen posilňuje dôveru verejnosti, ale aj prispieva k vytváraniu spravodlivejšej a stabilnejšej spoločnosti. Takto sa médiá stávajú dôležitým nástrojom udržateľného rozvoja.

V poradí druhý rečník z Poľska, dr Wojciech Iwanicki, PhD., predstavil tému Sviatosťné manželstvo ako faktor podpory sociálneho rozvoja. Z jeho prednášky vyberáme pár myšlienok: „V kontexte spoločenského rozvoja a jeho udržateľnosti sú relevantné etické hodnoty kľúčové, pretože poskytujú morálne základy pre spravodlivý a inkluzívny rozvoj komunity. Sviatosťné manželstvo má v tejto súvislosti osobitný význam. Je to jedinečný zväzok založený na kresťanskej viere a láske, ktorý podporuje trvalé a nerozlučiteľné spoločenstvo medzi manželmi. Z teologického hľadiska takéto manželstvo obohacuje nielen manželov samotných, ale aj širšiu spoločnosť, pretože posilňuje hodnoty, ako vernosť, oddanosť a zodpovednosť. Sviatosťné manželstvo sa tak stáva pilierom nielen individuálneho naplnenia, ale aj udržateľného rozvoja spoločnosti.“

Prof. ThDr. Marek Petro, PhD., hlavný riešiteľ projektu, vo svojom vstupe *Predstavenie parciálnych výstupov projektu* prezentoval jednotlivé partitívne výstupy, ktoré vzišli počas celého riešenia projektu (r. 2022 – 2024). Ide o konferenčné výstupy (vedecké prednášky), www textové postery

a publikačné výstupy. Zdôraznil, že ide o rozsiahly vedecký projekt týkajúci sa etických hodnôt a ich úlohy v spoločenskom rozvoji, realizovaný v spolupráci medzi viacerými univerzitami a inštitúciami v strednej Európe. Projekt sa zameriava na rozvoj a analýzu etických hodnôt z rôznych perspektív vrátane morálnej teológie, kresťanskej etiky, sociálnych a antropologických vplyvov, ako aj aktuálnych výziev spojených s technológiou, umelou inteligenciou, globalizáciou a profesijným vzdelávaním.

Prezentoval niektoré z hlavných bodov, ktoré boli obsahom riešeného projektu *Ludská dôstojnosť a morálka* – téma zdôrazňuje význam ľudskej dôstojnosti a slobody spojený so zodpovednosťou. Filozofické aspekty etiky prinášajú pohľad na staroveké koncepcie cnosti a spravodlivosti. Etické výzvy modernej spoločnosti – téza upozorňuje na potrebu etických noriem, ktoré pomáhajú zachovať morálnu povinnosť konať dobro. Právne a etické súvislosti skúmajú ako môže právo regulovať spoločnosť a pomáhať predchádzať negatívnym sociálnym javom.

Otvorenosť voči dialógu skúma interakciu medzi filozofiou LGBT a katolíckou teológiou tela Jána Pavla II., podporujúc rešpekt a objektivitu. Pozitívne civilizačné hodnoty analyzujú stav civilizačných hodnôt a ich význam pre rozvoj spoločnosti. Rozvoj etických hodnôt v profesijnom kontexte – téma rozpracováva etiku cností v profesijnom vzdelávaní rôznych profesií. Záverom Petro konštatoval, že projekt nielen spojil odborníkov z rôznych interdisciplinárnych odborov a náboženských konfesií, ale zároveň sa snažil nájsť praktické aplikácie etických zásad v modernom kontexte, čím prispieva k intelektuálnemu a morálnemu rozvoju spoločnosti.

Doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD., riešiteľ projektu, vo svojom vstupe *Predstavenie záverečného výstupu projektu* prezentoval vysokoškolskú učebnicu *Relevantné etické hodnoty* so zameraním na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti, ktorá je finálnym výstupom projektu a je nosným základom pre štúdium v humanitných, spoločenských, ale aj prírodných vedách. Paločko zdôraznil, že vysvetlenie existencie etiky sa opiera o viacero teórií, ktoré vnímajú etiku ako produkt spoločnosti, evolučný altruistický inštinkt či recipročné správanie, no trpia nedostatočnou etickou záväznosťou.

Záväzná etika musí mať dostatočný dôvod, ktorý materiálny svet neposkytuje, preto je potrebné skúmať metafyzické javy pomocou princípu sporu a vylúčenia tretej možnosti. Takto je dokázaná existencia Prvej príčiny. Táto Prvá príčina, majúca vlastnosti ako nemateriálnosť, jedinečnosť, dobro a dokonalosť, vyžaduje vzájomné dávanie dobra medzi ľuďmi, čo tvorí základ etickej záväznosti. Objektívna etika je teda kľúčová pre harmonické vzťahy a prosperitu spoločnosti a nachádza špecifické aplikácie vo všetkých vedných, spoločenských, humanitných, prírodovedných i ostatných oblastiach, čím podporuje udržateľný rozvoj spoločnosti.

V záverečnej diskusii prezentujúci kolokvia zodpovedali na otázky plynúce z publika. Záverom je náležité poďakovať všetkým participantom z domáceho i zahraničného prostredia, za ich agilnú prácu na riešení projektu, čím prispeli k celkovej analýze etických hodnôt a ich dosahu na všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti.

Foto: Drahomíra LONGAUEROVÁ

SLUŽIŤ SVOJMU URČENIU – DUCHOVNÁ OBNOVA NA GTF

Martin TKÁČ

Čas dovoleniek, v školskom prostredí môžeme povedať aj prázdnin, sa skončil – začal nový akademický rok. Dobrým zvykom na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) je začať duchovnou obnovou. Tá sa konala 10. septembra 2024 v Kňazskom seminári blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča.

Duchovné stretnutie pedagógov i zamestnancov by sme mohli nazvať „rozjímanie nad svojím poslaním“. Táto veta sa pomyselné niesla celou duchovnou obnovou. Začali sme Tretím časom, ktorý nás voviedol do liturgického slávenia. Túto modlitbu, pozdravné i úvodné slovo predniesol dekan GTF Prešovskej univerzity (PU) doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD.

Pokračovali sme svätou liturgiou, ktorej predsedal veľký kancelár GTF PU, vladyka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup metropolita. V homílii poukázal na figovník, síce plný lístia, ale bez plodov. Vladyka tak poukázal na to, že takýto strom, ktorý neprináša ovocie, je zbytočný, lebo neplní svoju funkciu. Aj my sme dnes svedkami mnohých takýchto vecí alebo inštitúcií, ktoré sa mýňajú svojmu účelu. Ani my nemáme zabúdať na to, kým sme, a čo je naše poslanie. Po krátkej prestávke vladyka Jonáš pokračoval katechézou na základe

Markovho evanjelia 10, 46 – 52 o slepcom Bartimejovi. Meno Bartimej znamená Timejev syn, a teda syn niekoho vznešeného. Napriek tomu bol tento syn so vznešeným pôvodom slepým žobrákom v uliciach Jericha.

Na postave Bartimeja sme sa mohli zamýšľať nad tým, 1) že sme deti Boha a neprestávame nimi byť aj napriek tomu, že sme padli, zhrešili, a teda opustili Otca (Boha); 2) tak ako Bartimej, aj my môžeme byť slepí kvôli hriechu, ale aj kvôli práci a zahľadenosti do svojich životov; 3) Bartimejovi ostalo už len kričať na Ježiša, aj my by sme mali na neho volať, aby nás zachránil, a to najmä vtedy, ak sme sa stali kvôli veľkým nánosom práce, povinností až nevidomými; 4) Bartimej sa nenechal odradiť ani apoštolmi. Ani my by sme sa nemali nechať odradiť volať na Ježiša, hoci nás od toho môžu odvádzať aj najbližší; 5) Bartimej sa vzdal jedinej istoty, ktorú mal, a to bol jeho plášť a utekal k Ježišovi. Aj

my sa potrebujeme niekedy vzdať istôt, ktoré máme a možno sú to naše vedomosti, skúsenosti atď. Tento postup priniesol Bartimejovi fyzický zrak, hoci vnútorne už Ježiša spoznal ako svojho záchrancu.

Vladyka nás tak vyzval k tomu, aby sme ako deti Boha spoznali v Ježišovi svoju istotu, ale i to, že i sám Ježiš je Syn Otca, a teda môžeme a máme mať k nemu dôvernú blízkosť. Samozrejme, zaznelo oveľa viac podnetov a prítomní si mohli tú svoju myšlienku premeditovať. Po zhruba hodinovej osobnej modlitbe nasledoval Moleben k blahoslavenému Pavlovi Petrovi Gojdičovi. A ako býva dobrým zvykom, na záver sme sa stretli v jedálni pri spoločnom obede, kde sme sa nášmu exercitátorovi poďakovali a povzbudili k ďalším dňom, ktoré nás čakajú. Takže už len nestratiť zo zreteľa to, čo je na GTF naším spoločným poslaním a určením.

Foto: autor

75. VÝROČIE ZALOŽENIA GEOGRAFICKÉHO PRACOVISKA V PREŠOVE

Juliana KROKUSOVÁ, Monika LÖRINCOVÁ

19. 9. – 20. 9. 2024 sa na pôde katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky uskutočnila vedecká konferencia. Prešovské geografické pracovisko si pripomenulo 75. výročie svojho založenia. Cieľom konferencie bolo pripomenúť si vývoj geografického pracoviska v metropole Šariša a jeho význam pri formovaní geografie ako vedy a vyučovacieho predmetu v stredoeurópskom kontexte.

Súčasnú prešovské geografické pracovisko prešlo zložitým inštitucionálnym vývojom. Jeho začiatky siahajú do roku 1949, keď sa na košickej pobočke Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity začal budovať Ústav geografie. V roku 1952 sa celé pracovisko presťahovalo do Prešova. Ústav geografie bol v tom čase súčasťou katedry prírodných vied. V roku 1961 sa z tejto katedry vyčlenila samostatná katedra geografie, čím sa vytvorili lepšie podmienky na autonómny rozvoj vedného odboru. Od roku 1977 začala Pedagogická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) pripravovať nielen učiteľov zemepisu pre druhý stupeň základných škôl, ale aj stredoškolských učiteľov. Po dobudovaní vysokoškolského areálu na Ul. 17. novembra sa katedra geografie preťahovala do nových priestorov.

V reakcii na trend zameraný na ochranu životného prostredia sa katedra v roku 1996 premenovala na katedru geografie a geoekológie. V roku 1997 došlo k významnej inštitucionálnej zmene na úrovni univerzity. Pôvodné prešovské

fakulty UPJŠ vytvorili samostatnú Prešovskú univerzitu. katedra geografie a geoekológie sa stala súčasťou Fakulty humanitných a prírodných vied. Pod týmto názvom fungovalo pracovisko až do roku 2004, keď sa premenovalo na katedru geografie a regionálneho rozvoja. Postupne sa menilo vedecké a vzdelávacie zameranie katedry, a tak v roku 2014 došlo k zmene názvu a premenovala sa na katedru geografie a aplikovanej geoinformatiky, pod ktorým funguje po súčasnosť.

Konferenciu sprevádzal bohatý vedecký aj spoločenský program. Po slávnostnom otvorení, kde boli prítomní aj zástupcovia vedenia fakulty a univerzity, odzneli odborné prednášky pozvaných hostí aj členov katedry z rôznych oblastí geografického bádania. Okrem vedeckých prednášok sme si pripomenuli dôležité míľniky v histórii pracoviska a významné osobnosti prešovskej geografie. Ocenenie si prevzali zástupcovia spolupracujúcich geografických pracovísk i bývalí spolupracovníci, ktorí na našej katedre strávili čas svojho života.

Súčasťou programu bol aj krst kníh – „75 rokov prešovského geografického pracoviska“, na ktorej sa autor-sky podieľali všetci súčasní členovia katedry. Knihu pokrstil dlhoročný spolupracovník katedry prof. Žigrai, a to symbolicky – vodou z Torysy. Ide o pomerne rozsiahlu publikáciu, ktorá podrobne mapuje vývoj geografického pracoviska v Prešove v jednotlivých časových obdobiach.

Druhý deň konferencie sme absolvovali formou exkurzie po zaujímavých lokalitách Spiša, ktorý je známy svojimi prírodnými unikátmi a pamiatkami zapísanými do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Navštívili sme kostol sv. Ducha v Žehre a Spišskú Kapitolu. V Spišskom Štvrtku sme navštívili Kostol sv. Ladislava a Kaplnku Zápoľských, ide o typ francúzskych palácových kaplniek a má jedinečnú výzdobu. V obci Spišský Hrhov nás zaujal nádherný kaštieľ, ktorý dala postaviť rodina Csákyovcov. Exkurziu sme ukončili na Spišskom salaši, kde sme ochutnali miestne špeciality.

Foto: archív autoriek

GEOGRAFI V SEVERNOM TALIANSKU

Anton FOGAŠ

Geografické exkurzie do zahraničia patria už roky neodmysliteľne k štúdiu geografických kombinácií. V júni 2024 sme absolvovali sedemdnňovú exkurziu do severného Talianska. Navštívili sme výnimočné prírodné a kultúrohistorické klenoty tejto juhoeurópskej krajiny.

V dňoch 19. – 25. júna 2024 sa uskutočnila zahraničná exkurzia študentov geografických kombinácií a dvoch členov katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky (Mgr. Anton Fogaš, PhD., doc. RNDr. Vladimír Solár, PhD.) smerom na juh Európy. Naším cieľom sa stalo severné Taliansko.

Podvečerným a nočným transferom cez Maďarsko a Slovinsko sme nad ráno vstúpili na územie Talianska. S rozlohou 301 338 km² patrí Taliansku 74. miesto v celosvetovom meradle a deviate v Európe, počtom obyvateľov (60 626 5442) je šiestou najľudnatejšou krajinou v Európe a 23. na svete. Našou prvou zastávkou sa stalo mesto Verona (260 000 obyv., UNESCO). Romantické mesto, známe z diela Rómeo a Júlia od W. Shakespeara, nás nesklamalo. Druhé najvýznamnejšie mesto Benátska sa rozkladá na rieke Adiža a má neopakovateľnú atmosféru. Značná časť historických a kultúrnych pamiatok je postavená z tzv.

rosso di Verona, ružového vápenca, ťaženého v okolí mesta, čím mu dodáva typický farebný nádych.

Symbolom Verony je monumentálna Aréna, ktorá je po rímskom Koloseu a juhotalianskej Capue, treťou najväčšou stavbou svojho druhu na svete. Prechádzali sme sa po nej a predstavovali si tých 30 000 divákov a ich frenetický potlesk v časoch najväčšej slávy. Ďalšími dominantami mesta sú hrad Castelvechio, ako mocenská základňa silného rodu Scaligeriovcov, Katedrála Santa Maria Assunta, Bazilika sv. Anastázie, radnica a iné. Nemohli sme vynechať ani „kultovú pamiatku“ – Júliin dom aj s povestným balkónom a jej sochou. Je potrebné povedať, že je to čisto komerčná záležitosť, ale aj je to potrebné zažiť.

Na druhý deň sme z Verony vyrazili na celodenný okruh k najväčšiemu talianskemu jazeru Lago di Garda. Tento pozostatok ladovcovej činnosti má rozlohu 370 km² a dĺžku 52 km.

Rozmanitý charakter krajiny, lokality s odlišnou klímou (alpská a stredomorská oblasť) a druhová pestrosť flóry a fauny vytvárajú výborné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu v celom severotalianskom regióne (turistika, cykloturistika, horolezectvo, lyžovanie, vodné športy). Na juhu jazera je situované luxusné letovisko Sirmione (8 500 obyv.), ktoré každoročne navštevujú tisíce turistov a rekreatantov.

Prechádzali sme sa promenádami, plážami, navštívili sme hrad Rocca Scaligera s výhľadom na jazeru, videli vily „horných desaťtisíc“. Pokračovali sme ďalej po západnej strane Gardského jazera. Obdivovali sme krajinu a ľudí, ktorí v tomto prostredí žijú stáročia a vytvorili stavby, nad ktorými sa tají dych. Jednou z takýchto pamiatok je aj Villa Vittoriale degli Italiani v mestečku Gardone Riviera. Vila bola sídlom básnika, dobrodruha, národného hrdinu Talianska Gabriella d'Annunzia, ktorého životná dráha bola plná výstredností a rôznych vzostupov a pádov. Expozícia predstavuje jeho život a dielo. V záhradách, tiahnucich sa do okolitých svahov je situované mauzóleum s umelcovým sarkofágom s nádherným panoramatickým výhľadom na Gardské jazeru.

Pokračovali sme ďalej až na sever jazera do mesta Riva del Garda (18 000 obyv.). Najväčšou atrakciou v blízkosti mesta je 98 m vysoký vodopád Varone, ktorý uchváti každého návštevníka. Vodopád sme si pozreli z Dolnej aj Hornej jaskyne. Vodné inferno, pri ktorom nepočuť v rozsadline vlastné slovo, valiaca sa voda a k tomu ešte reflektory osvetľujúce tento fenomén, to je zážitok, na ktorý sa nezabúda. Od roku 1874, odkedy bol vodopád sprístupnený verejnosti, ho navštívili také známe osobnosti, ako František Jozef I., Thomas Mann alebo Franz Kafka.

Na našej ceste sme na ďalší deň pokračovali do historických klenotov, akými sú Brescia a Bergamo. Brescia (190 000 obyv., UNESCO) je druhým najväčším mestom Lombardska. Podarilo sa nám navštíviť aj priestory radnice a na jednom z mnohých historických námestí sme si vypočuli koncert mladých nádejných virtuózov. Najkrajší pohľad na mesto je z hradu, ktorý sa týči na vrchu Cidneo. Bergamo (120 000 obyv.) sa skladá z Dolného Mesta (moderná štvrť) a z Horného Mesta (Città Alta), ktoré sa môže pochváliť cennými historickými architektonickými klenotmi. Obe mestá spája cesta, ako aj lanovka. Vyvrcholením tohto dňa bola pre

nás návšteva údolia Val Camonica (UNESCO), v ktorom sa nachádza najväčší komplex skalných kresieb a rytín v Európe (cca. 300 000 petroglyfov), vytvorených pred viac ako 8 000 rokmi. V národnom parku Naquane sú kilometre náučných chodníkov, ktoré sú určené nie len pre nadšencov archeológie.

Naša expedícia za prírodnými a historickými klenotmi pokračuje ďalej. Na rad prichádza Lago di Como s okolím. Svojou rozlohou 146 km² je tretím najväčším talianskym jazerom. Má tvar obráteného písmena Y a svojou hĺbkou 425 m patrí k najhlbším jazerám Európy. Východiskom k prehliadkam jeho južnej časti je starobylé mesto Como (85 000 obyv.). Mesto ponúka okrem sakrálnych stavieb aj pohľad do „útrobní“ fyziky, keďže sa tu narodil Alessandro Volta. Jeho život a prácu sprítomňuje expozícia v miestnom múzeu. Neodmysliteľnou siluetou mesta a jazera je pamätník Monumento di Caduti, vysoký 30 m, pripomínajúci obeť 1. svetovej vojny.

Zo silného jazerného tria nás čaká posledné, Lago Maggiore. Je situované na hraniciach Lombardska a Piemontu, severozápadne od Milána. Jeho severný cíp zasahuje

do Švajčiarska. Najnavštevovanejšími letoviskami na brehoch jazera sú Stresa, Arona a Cannobio. Práve prvé z nich sme si vybrali za svoj cieľ, keďže je východiskom na Boromejské ostrovy, pomenované podľa patróna jazera, kardinála Karola Boromejského. Z troch najznámejších z nich – Isola Bella, Isola Madre a Isola dei Pescatori sme loďou navštívili prvý. Klenotom na ňom je honosne zdobený palác (Palazzo Borromeo) zo 17. storočia.

Zámok má okolo 100 miestností, ale na prehliadkovej trase je zaradená sotva pätina. Pozoruhodnými priestormi sú grotty na prízemí objektu kompletne vykladané kameňmi, tufom, mramorovou drvinou a úlomkami sludy. Absolútnym vyvrcholením na Isola Bella bola prehliadka záhrad, ktoré patria k najslávnejším a najlepšie zachovaným ukážkam talianskeho barokového záhradného umenia. Pohľadmi smerom do Švajčiarska sme sa rozlúčili s jazerom a nabrali spiatočný kurz na východ.

Posledná technická prestávka pred nočným transferom domov bola prehliadka Mantovy (50 000 obyv., UNESCO). Mesto leží v rozsiahlej Pádskej nížine a považuje sa za perlu severotalianskej renesancie. Založené pravdepodobne Etruskami, osídlené neskôr Rimanmi, získalo najväčšiu slávu počas 400-ročného vládnutia rodu Gonzagovcov. K najhodnotnejším pamiatkam mesta patria Vojvodský palác (Palazzo Ducale), niekdajšie sídlo rodiny Gonzagovcov (po Vatikáne druhý najväčší historický komplex v Taliansku), dóm, radnica, rotunda sv. Vavrinca, bazilika, palác Te a iné.

Plní dojmov z jednej z najkrajších európskych krajín sa vraciame domov a už v myšli pripravujeme ďalšiu exkurziu znova o rok. Cesta na juh Európy rozhodne splnila svoj účel – čím viac vidieť, spoznať a zažiť.

Foto: archív autora

GEOGRAFIA NA EURÓPSKEJ NOCI VEDY V KOŠICIACH

Adam KUPEC

Dňa 27. septembra 2024 reprezentovali zamestnanci a študenti katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky Prešovskú Univerzitu (PU) v Prešove na Európskej noci vedy, v obchodnom centre Optima v Košiciach.

Európska noc vedy je najväčším vedeckým festivalom na Slovensku, ktorý verejnosti každoročne inšpiratívnym spôsobom prináša novinky a informácie zo sveta vedy. Okrem novej témy, ktorou bola pre tento rok komplexita, sa zmenil aj názov tohto podujatia potom, čo výskumníkov vystriedala veda (pôvodný názov bol Európska noc výskumníkov). Festival je súčasťou celoeurópskej iniciatívy, ktorá vznikla už v roku 2006, a do ktorej je zapojených viac ako 25 európskych krajín. Cieľom podujatia je priblížiť prácu vedeckých pracovníkov verejnosti a ukázať, že veda nepatrí len do laboratórií, ale že je súčasťou každodenného života.

Tento rok sa Európska noc vedy organizovala až v piatich slovenských mestách, a to v Bratislave, Košiciach, Banskej Bystrici, Žiline a Poprade. Celodenný program plný prezentácií, workshopov, diskusií a technologických atrakcií osemnásteho ročníka festivalu prilákal do košického nákupného centra Optima mnoho návštevníkov rôznych vekových kategórií.

Už viac ako 10 rokov sa tohto podujatia v Košiciach zúčastňuje aj katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky a tento rok nebol výnimkou. Tohtoročnú tému komplexita poňali formou gee-

kologických a environmentálnych kríz a prezentáciou interaktívnych vesmírnych simulácií, ktoré mali u študentov základných a stredných škôl veľký úspech. „V porovnaní s ostatnými rokmi bola účasť menšia, no napriek tomu bol o náš stánok veľký záujem,“ skonštatovala Monika Lörincová, tajomníčka katedry geografie a aplikovanej geoinformatiky, ktorá sa Európskej noci vedy pravidelne zúčastňuje. Pomocou aktivít sa zamestnanci a študenti snažili žiakom, ale aj dospelým ukázať prepojenosť jednotlivých prvkov krajiny, ako aj krajiny a vesmíru a priblížiť vážnosť hrozieb, ktoré so sebou environmentálne krízy prinášajú.

Zvyčajne sa katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky zúčastňuje Európskej noci vedy v metropole východu, no v budúcnosti by chcela

navštíviť aj ostatné mestá Slovenska, v ktorých sa toto podujatie organizuje. Navštevovaním iných miest by katedra chcela ukázať výskumné oblasti, ktorými sa vo svojej práci zaoberajú jej zamestnanci, a tým prilákať nových študentov aj z iných častí Slovenska.

Ďalší, už devätnásty ročník tohto podujatia, sa bude organizovať 26. septembra 2025. Katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky sa plánuje zúčastniť aj ďalšieho ročníka a verí, že sa na tomto podujatí budú zúčastňovať aj ostatné katedry Fakulty humanitných a prírodných vied PU, keďže väčšie zastúpenie pracovísk by mohlo lepšie reprezentovať možnosti štúdia na našej univerzite.

Foto: archív ENV

PRÍSLOVEČNÉ ZLATÉ VAJCE

Matúš MAXIN

Študenti geografie v prvom ročníku mali jedinečnú príležitosť dozvedieť sa o činnosti troch inštitúcií – Výskumného ústavu pôdoznalectva a ochrany pôdy, Štatistického úradu a Prešovského samosprávneho kraja – ponúkajúcimi možnosť spolupráce a hlavne prístup k dátam.

V rámci predmetu Úvod do štúdia miestneho regiónu sa naši študenti stretávajú s expertmi z praxe, ktorí im vedia poskytnúť pomoc a dáta tak potrebné pre vytvorenie jedinečných a zaujímavých prác. Práve dáta – prísllovečné zlaté vajce – sú komoditou, ktorú dnes v skutku možno vyvážiť zlatom. Verím, že hlavne pre starších študentov je určený tento článok, ktorý pripomína skutočnosť, že tu sú inštitúcie podávajúce ochotne pomocnú ruku mladým ľuďom odhodlaným tvoriť vo pracovať.

Na prvej zo série prednášok mali možnosť vidieť priamo v priestoroch Výskumného ústavu pôdoznalectva a ochrany pôdy v Prešove jeho činnosť a výstupy. Predstavil som im možnosti a spôsoby zdieľania fyzicko-geografických informácií pre štúdium nielen prostredníctvom mapového portálu

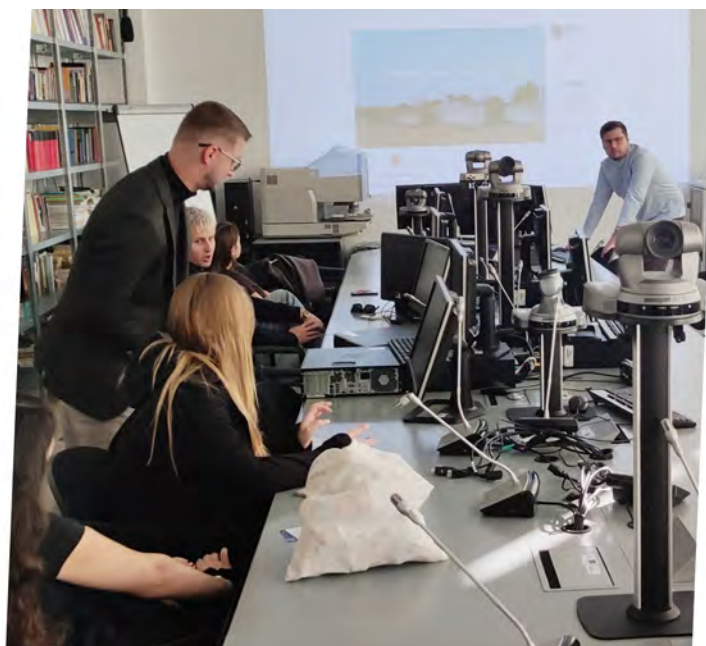
(www.podnemapy.sk), ale aj osobnými konzultáciami. V druhom prednáškovom bloku sa študentom predstavil Ing. Ján Kozoň, PhD., riaditeľ pracoviska štatistického úradu v Prešove. Komplexne charakterizoval štatistický úrad SR a jeho pôsobenie aj zameranie prešovského pracoviska na údaje o cestovnom ruchu. Najcennejším bol pre študentov opis a predstavenie „DATAcube“, databázy údajov verejne dostupných prostredníctvom webovej stránky úradu (www.statistics.sk).

V treťom bloku zamestnanci úradu Prešovského samosprávneho kraja Mgr. Mário Popper a Mgr. Tomáš Pasternák, PhD. z odboru strategického plánovania predstavili jednotlivé odbory a hlavne študentom názorne ukázali geoportál (<https://geopresovregion.sk>). V rámci neho mali možnosť naučiť sa pracovať

s dátovým katalógom, tematickými mapami aj mapovým prehliadačom. Cenná bola aj debata o možnej spolupráci nielen pri získavaní dát, ale aj o možnosti prispievania vlastnými údajmi pre rozšírenie geoportálu.

Verím, že zaujímavé pre našich študentov bolo aj to, že všetci štyria prezentujúci sme absolventi katedry geografie PU so skúsenosťami z praxe, a mohli sme im ukázať reálne využitie všetkých tých vedomostí, ktoré sa počas štúdia snažia získať.

Foto: Matúš Maxin

SLÁVNOSTNÝ WORKSHOP NA KATEDRE TURIZMU A HOTELOVÉHO MANAŽMENTU

Anna ŠENKOVÁ

Štvrtok, 24. október 2024 sa na Katedre turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) niesol v slávnostnom duchu. Za prítomnosti významných hostí z Ministerstva cestovného ruchu a športu, Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska, vedenia FMEO, Panevropskej univerzity v Prahe, spolupracujúcich oblastných organizácií cestovného ruchu, Bardejovských kúpeľov, bývalých spolupracovníkov a kolegov, absolventov a súčasných študentov, sme si pripomenuli významné jubileum, a to 30. rokov od založenia Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu pri Univerzite Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) v Prešove, predchodcu našej katedry. Zároveň sme vyhodnotili riešenie projektu KEGA 005PU-4/2022 „Inovácia študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo v prvom stupni štúdia v študijnom odbore Ekológia a manažment.“

V úvode workshopu privítala a predstavila všetkých prítomných vedúca Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO PU, a zároveň vedúca projektu KEGA, doc. Ing. Anna Šenková, PhD. Okrem pozvaných hostí boli na workshope prítomní aj študenti denného štúdia bakalárskeho študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo. Vedúca katedry zdôraznila, že v súčasnej náročnej dobe je veľmi dôležité odovzdávať mladej generácii informácie o dôležitých míľnikoch z histórie, bez ktorej by nebola súčasnosť.

Vo svojom vystúpení najskôr zhodnotila výsledky riešenia projektu KEGA 005PU-4/2022 za obdobie 2022 – 2024. Konštatovala, že vďaka finančnej podpore z projektu mohli členovia katedry v priebehu troch rokov realizovať viaceré plánované aktivity a tiež významným spôsobom rozšíriť svoje kontakty najmä vďaka účasti na domácich a zahraničných vedeckých a odborných konferenciách. Prehĺbila sa spolupráca s externým prostredím aj vďaka prednáškam odborníkov z praxe na pôde fakulty pre jej študentov a pedagógov a zorganizovaním troch odborných exkurzií pre študentov.

Okrem publikačných výstupov v domácich a zahraničných vedeckých a odborných časopisoch sú hlavnými výstupmi projektu vysokoškolská učebnica: „Udržateľný rozvoj cestovného ruchu – nové výzvy a trendy“, ktorá je publikovaná v elektronickej podobe na stránke Univerzitnej knižnice PU v Prešove, vedecká monografia: „Aplikácia Európskeho systému indikátorov cestovného ruchu (ETIS) pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu v okrese Stará Ľubovňa“ a dva zborníky medzinárodných vedeckých štúdií.

Za vedenie FMEO sa prítomným prihovoriť doc. Ing. Martin Rovňák, PhD., prodekan pre prax, kvalitu, rozvoj a uplatnenie absolventov. Zdôraznil, že tridsať rokov prípravy odborníkov pre cestovný ruch v Prešove zanechalo stopu nielen v regióne, ale aj na Slovensku, pretože mnohí absolventi pracujú na významných pozíciách v štátnej správe, samospráve alebo v podnikateľskej praxi.

Neľahké začiatky vzniku Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu (ITHM) FMEO PU, predchodcu dnešnej katedry turizmu a hotelového manažmentu, priblížil jej prvý riaditeľ doc. PaedDr. Milan Ďuriček, CSc. Uviedol, že história súčasnej Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO PU v Prešove sa začala písať 30. marca 1994, kedy Akademický senát UPJŠ v Košiciach, na návrh rektora prof. Leva Bukovského, CSc. schválil zriadenie inštitútu turizmu a hotelového manažmentu so sídlom v Prešove. Štúdium začalo v septembri 1994 najskôr v dočasných priestoroch Domova mládeže UPJŠ v Prešove a v budove medzinárodného združenia ROBOT v Prešove.

V apríli 1996 sa ITHM presťahoval do budovy v centre Prešova na ul. Konštantínovu 16, ktorú mesto Prešov predalo UPJŠ za symbolickú 1 korunu a „pridalo“ 700-tisíc korún ako príspevok na jej rekonštrukciu. Táto významná podpora od mesta Prešov rozhodla o lokalizácii inštitútu v Prešove. V tejto bude ITHM sídlil až do vzniku Fakulty manažmentu, kedy sa stal jedným z troch jej zakladajúcich pracovísk.

Ďalším riaditeľom inštitútu bol doc. Ing. Štefan Kireta, CSc., a to od roku 1998 až do jeho začlenenia už ako katedry turizmu a hotelového manažmentu do štruktúry novovzniknutej Fakulty manažmentu PU v Prešove v roku 2004. Pán docent Kireta vo svojom vystúpení priblížil najmä pedagogický proces, nadväzovanie významných zahraničných kontaktov a spolupráce s praxou. Zdôraznil, že významnú materiálnu a pedagogickú pomoc získal ITHM zo strany Francúzska, presnejšie Inštitútu turizmu a hotelierstva na Savojskej univerzite v Chambéry (Université de Savoie).

Jedným z bodov spolupráce bol záväzok, že povinným cudzím jazykom pre študentov ITHM bude francúzština. Značnou mierou sa o rozvoj spolupráce zaslúžil najmä renomovaný odborník v oblasti cestovného ruchu prof. Michél Bauer zo spomínanej francúzskej univerzity. Počas niekoľkých pobytov v Prešove osobne pomáhal pri rozbehu vysokoškolskej výučby a spolu s manželkou, lektorkou francúzskeho jazyka, sa navždy zapísali do histórie tohto vysokoškolského štúdia v Prešove.

Významným hosťom workshopu bol úspešný absolvent ITHM a PU v Prešove, súčasný štátny tajomník Ministerstva cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky, pán Mgr. Marek Harbulák. Vo svojom vystúpení priblížil úlohy a ciele nového ministerstva a zdôraznil, že vždy bojoval za to, aby riadenie cestovného ruchu bolo inštitucionalizované. V súčasnosti je hlavnou prioritou ministerstva najmä vytvá-

rať legislatívy, nástroje a zároveň vysvetľovať iným ministerstvám, „čo máme spoločné“.

Pán štátny tajomník sa v rámci diskusie obrátil aj na študentov s otázkou, čo ich motivovalo prihlásiť sa na štúdium turizmu, hotelierstva a kúpeľníctva. Odpovede z publika boli rôzne, od záujmu o cestovanie, až po motiváciu otvoriť si vlastný penzión. Ďalším diskutujúcim bol generálny manažér Asociácie hotelov a reštaurácií Slovenska, pán Martin Novotný. V rámci svojho vystúpenia zdôraznil dôležitosť prepájania akademických vedomostí s reálnym pracovným svetom. Študentom adresoval odporúčanie „začnite teraz“. Získavať skúsenosti, budovať základy svojho pracovného alebo podnikateľského príbehu, aby boli odlišiteľní na trhu práce.

V rámci panelovej diskusie sa so svojimi myšlienkami, súvisiacimi s prepájaním výučby a praxe podelili aj výkonní riaditelia Oblastnej organizácie cestovného ruchu (OOCR) Severný Spiš – Pieniny Mgr. Jakub Ondrej a OOCR Šariš Ing. Peter Halaj. Na záver workshopu sa rozprúdila diskusia aj o novej generácii turistov, ktorá preferuje flexibilitu a digitálnu dostupnosť služieb. Z hľadiska zamestnávania súčasní mladí ľudia zdôrazňujú požiadavku na rovnováhu medzi pracovným a osobným životom, čo sa prejavuje aj v nárokoch na pracovné prostredie. Workshop bol inšpiratívny pre študentov aj odborníkov. Účastníci prejavili záujem o ďalší rozvoj cestovného ruchu v regióne, pričom spoločným cieľom zostáva pokračovať v podpore kvalifikovaného vzdelávania a reagovať na nové trendy v súčasnom dynamickom prostredí cestovného ruchu.

V závere workshopu doc. Ing. Anna Šenková, PhD. poďakovala prítomným za účasť, za bohatú diskusiu a vyjadrila nádej, že sa takéto stretnutia podarí zrealizovať aj v budúcnosti.

Foto: Martin ROVŇÁK

REFLECTIONS ON MY FULBRIGHT EXPERIENCE AT THE UNIVERSITY OF PREŠOV

Julie FELKER

As a Fulbright Scholar at the Faculty of Management and Business of the University of Prešov, my hope is to foster cross-cultural understanding and academic exchange between Slovakia and the United States. This experience has been incredibly fulfilling, primarily due to the opportunity to collaborate with a community of accomplished and dedicated scholars. The faculty's unwavering commitment to academic excellence is truly impressive.

I am immensely grateful for the support I have received from the faculty's Dean prof. Róbert Štefko, the Vice Dean for International Relations doc. Eva Benková, and the entire faculty and staff, who have made my time here both productive and enjoyable. I especially appreciate the professors who have warmly welcomed me into their classrooms, granting

me the privilege of teaching their students. The students possess a strong command of English and a global perspective that enhances the learning environment. Their enthusiasm for learning and willingness to share their viewpoints have been genuinely inspiring.

I had the pleasure of attending the University's official "Welcome to

the Academic Year" event in Jonáš Záborský Theater on September 24th, where apart from other academic staff, I also met with the Vice-Rector of the International Relations doc. Mária Kardis to learn about the University's international activities. This was an excellent opportunity to gain insights into the University's commitment to global engagement.

In addition, I participated in other activities organized by the faculty of Management and Business including the Erasmus+ blended intensive program organized by the Department of International Relations, where I conducted a workshop focused on professional mobilities. I greatly appreciated the social and cultural activities related to this event, e.g. an excursion to the Stará Ľubovňa Castle and Nestville Park. Moreover, I attended the faculty's Manager party and took a trip to Budapest with the students and teachers from the faculty. These experiences not only enriched my understanding of the Slovak culture but also allowed for meaningful interactions with international teachers and all faculty members.

My Fulbright experience at the University of Prešov has been profoundly rewarding and continues to be an enlightening chapter in my academic career. I extend my heartfelt thanks to everyone who has contributed to making this journey so memorable and impactful; it is an experience I will cherish forever. I look forward to deepening the bonds between our institutions as we explore new avenues for collaboration and learning. Thank you to all who have made this journey possible.

Foto: archív autorky

BABYLONSKÁ VEŽA – PREDNÁŠKA PROFESORA JURAJA BÁNDYHO

Alexander CAP, Andrej KOSTELNÍK

Pravoslávna bohoslovecká fakulta (PBF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove v spolupráci s Gréckokatolíckou teologickou fakultou PU v Prešove zorganizovala prednášku s názvom Babylonská veža, Biblicko-teologický komentár na 1Mjž 11, 1 – 9.

Prof. ThDr. Alexander Cap, CSc., vedúci katedry biblických náuk PBF PU v Prešove, zorganizoval v spolupráci s GTF PU v Prešove zaujímavú prednášku. Prednášajúcim bol významný slovenský evanjelický biblista, teológ a predseda starozmluvnej prekladateľskej komisie Ekumenického prekladu Starej zmluvy do slovenčiny prof. ThDr. Juraj Bándy.

Podujatie sa uskutočnilo 26. septembra 2024 v aule PBF so začiatkom o 8.00. V prednáške profesor Bándy predstavil moderné kritické postupy pri výskume textov Starej

zmluvy. Poslucháči mali možnosť v rámci prezentácie vidieť a porovnávať pôvodný text v hebrejčine s prekladom v slovenskom jazyku, s odborným komentárom a vysvetleniami prednášajúceho.

Profesor Bándy, okrem iného, predstavil aj možné interpretácie tejto biblickej pasáže a poukázal na aktuálnosť Svätého Písma aj pre moderného človeka. Prítomní sa takto oboznámili s historickým kontextom vzniku textu o Babylonskej veži, jazykovými rozdielmi a prekážkami, ktoré musí prekladateľ Starej zmluvy prekonávať, no

tiež s hlbším teologickým zmyslom a odkazom pre všetkých ľudí.

Po zaujímavej prednáške mali poslucháči, medzi ktorými boli ako študenti oboch fakúlt, tak aj dekáni a vyučujúci na týchto fakultách, možnosť diskutovať a klásť otázky. Profesor Bándy na všetky otázky ochotne odpovedal a napokon sa prítomným prihovoril aj dekan PBF doc. ThDr. Štefan Pružinský, PhD., univ. prof. a dekan GTF doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD. Predmetného podujatia sa zúčastnil aj prof. Andrej Slivka. Prednáška profesora Bándyho bola viac než zaujímavá, v poslucháčoch zanechala silný dojem a taktiež priestor pre vlastné zamyslenie nad touto témou.

Foto: archív autorov

OD BOHYNE K BOHORODIČKE

Peter SAVČAK

V stredu 2. októbra 2024 bola na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) otvorená výstava umeleckých diel mladých srbských umelcov s názvom *Od bohyně k Bohorodičke*. Táto bohumilá akcia vznikla vďaka spolupráci PBF Prešovskej univerzity v Prešove, združeniu CYRILOMETODIADA o. z., nadácie PRO PATRIA a Spolku Srbov na Slovensku. Okrem pozdravu a príhovoru dekana PBF či pani Daniely Suchej svoje pozdravy odovzdali aj jeho excelenca Alexandar Nakić, veľvyslanec Srbskej republiky na Slovensku a PhDr. Anton Hrnko, CSc.

Celé podujatie sa nieslo v duchu kresťanskej lásky a odkazu byzantského dedičstva, ktoré je vyjadrené aj v maľbách a obrazoch srbských umelcov. Tí hľadali svoju inšpiráciu na Devíne, ktorý je symbolom nielen Slovenska, ale aj celého Slovanstva, tiež na archeologickom nálezisku Donja Branjevina v Srbsku. Diela týchto umelcov sú ovplyvnené aj byzantskou ikonografiou, neoddeliteľnou súčasťou východného pravoslávneho kresťanstva. Spojenie slovanského a byzantského elementu bolo prvýkrát uskutočnené vďaka úsiliu solúnskych bratov sv. Cyrila a Metoda na Veľkej Morave, odkiaľ sa myšlienky, okrem iných aj kresťanskej byzantskej estetiky a humánosti šírili do ostatného slovanského sveta.

Chápanie a zmysel kresťanského umenia, zakotveného v Svätom Evanjeliu, zúčastneným priblížil jeden z významných hostí, otec Miloš Vesin, vyučujúci na srbskom Pravoslávnom bohosloveckom seminári v Libertyville (USA) vo svojej prednáške. Okrem nej zaznel aj prednes poézie v podaní pani Daniely Suchej či duchovné piesne Zboru sv. Kassiany Hymnografky a Zboru Pravoslávnej bohosloveckej fakulty.

Diela srbských umelcov sa snažia uchopiť a zobrazit existenčné a duchovné otázky, ktoré sprevádzajú človeka cez farby a byzantský štýl, no moderným spôsobom, blízky ľuďom 21. storočia. Súčasný človek môže vďaka týmto dielam nazerať hlbšie a zamýšľať sa nad dobou, svetom, človekom, Bohom. Kresťanský humanizmus zdôrazňuje Božiu lásku a milosrdenstvo, ktoré je človek povinný šíriť medzi ostatných a takýmto spôsobom ohlasovať Evanjelium nášho Spasiteľa.

Foto: archív autora

QUO VADIS ZDRAVOTNÍCTVO?

Mária Dudová-Bašistová

Vyššie sto fundovaných odborníkov zo sféry zdravotníckych vied sa stretlo v Prešove, aby predstavili aktuálne trendy v otázke jednotlivých tém zo zdravotníckeho prostredia. Prešovská univerzita (PU) v Prešove prostredníctvom svojej Fakulty zdravotníckych odborov usporiadala šiesty ročník vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou, s pohľadom upretým na najnovšie poznatky z oblasti zdravia.

„Kam kráčaš, zdravotníctvo?“ Túto otázku si položili počas šiesteho ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie Quo vadis zdravotníctvo VI. – nové trendy v zdravotníckych vedách, ktorú zorganizovali na pôde Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove. V rámci tohto už tradičného podujatia vystúpili desiatky odborníkov, pedagógov a lekárov, ktorí pripravili zvlášť inšpirujúci, motivačný a informačne saturovaný program zameraný na viacero oblastí zdravotníckych vied.

„Quo vadis? Toto sa pýtame v súčasnej dobe asi všetci. Na našej fakulte sa pozeráme potenciálne a progresívne dopredu, pričom chceme, aby sme sa v zdravotníckych odboroch naozaj posunuli. Táto konferencia je priestorom, počas ktorého si môžeme nielen vymieňať poznatky, ale aj skúsenosti, vzájomne si ich zdieľať, pričom sa snažíme nachádzať aj nové spôsoby a cesty, ako sa posunúť. V rámci odborného programu nazeráme do viacerých oblastí - od ošetrovateľstva cez pohľad na prácu sestier, pôrodných sestier, fyzioterapiu až po rádiológov,“ priblížila dekanica Fakulty zdravotníckych odborov PU doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH.

Vedecko-popularizačné podujatie má za čas usporadúvania už svoju tradíciu. Prvá vedecká konferencia bola organizovaná spolu s geriatrickým kongresom. V tom čase bola Fakulta zdravotníckych odborov PU začínajúcou mladou fakultou s potrebou a víziou prezentácie nových nadobudnutých informácií. „Už vtedy sme chceli rozvíjať spoluprácu nielen s inými vzdelávacími inštitúciami na Slovensku, ale aj s kolegami zo zahraničia. A práve táto konferencia dáva takéto možnosti - priestor výmeny informácií, budovania dlhoročných vzťahov a kontaktov potrebných pre interdisciplinárny rozvoj vedeckých projektov,“ vysvetlila PhDr. Wioletta Bronisława Mikuláková, PhD., univ. doc., prodekanica pre vedecko-výskumnú činnosť a hodnotenie kvality Fakulty zdravotníckych odborov PU a zároveň aj vedúca programového výboru tejto konferencie. Podujatie si kladie za cieľ upriamiť pozornosť na prínos nových trendov, koncipujú ju ako multidisciplinárnu. Výber prednášajúcich je viazaný na zámer predstaviť čo najširší pohľad na zdravotnícke vedy prierezom z viacerých oblastí zdravotníctva. Ako vysvetlila prodekanica Wioletta Bronisława Mikuláková, odborníkov vyberajú podľa tematického zamerania sekcie, v niektorých prípadoch boli požia-

davky na danú tému koncipované tak, aby čo najkomplexnejšie pokryli obsahovú nasýtenosť. „Máme tu celkovo 105 prednášajúcich, a to nielen zo Slovenska, ale i Českej republiky, Poľska a z Ukrajiny. Z toho je približne 25 vyžiadaných prednášok. Konferencia dáva možnosť predstavenia inovatívnych metód, terapie či diagnostiky v jednotlivých zdravotníckych odboroch,“ uviedla prodekanica.

Jedným z cieľov samotnej Fakulty zdravotníckych odborov PU je rozvíjať sa smerom navonok s apelom na rozširovanie obzorov. Tento zámer podporujú zahraničné stáže či mobility, ale aj dôraz na tímovú prácu. Ako vysvetľuje dekanica Andraščíková: „Chceme sa rozbehnúť do sveta a vidieť, kde sa to robí inak a ako sa to robí. Snažíme sa, aby učiteľia a študenti vyšli za brány fakulty a prinášali poznatky aj informácie, lebo až keď vidíte niečo iné, až vtedy môžete porovnávať.“ Aktuálne sú napríklad horúcou témou simulačné laboratória. „Aj to môžeme vnímať ako jednu z odpovedí na otázku kam kráčame - od učebníc a dataprojektorov sa posúvame k simulačným centrom,“ podotkla dekanica.

Foto: Viktória ANDRAŠČÍKOVÁ

DEŇ MATERSKÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU NA PEDAGOGICKEJ FAKULTE

Viera DORUĽOVÁ, Kristína NOVÁKOVÁ

V roku 2024 sa oslavuje 10. výročie vzniku Dňa materských škôl na Slovensku. Na Pedagogickej fakulte (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa tento sviatok oslavuje už 8. rok. V tomto roku bol realizovaný 29. októbra a nielen pre fakultné materské školy. Zúčastnilo sa ho 75 detí spolu s učiteľkami z 12 materských škôl z celého Prešova a Ľubotic.

„Deň materských škôl“ slúži ako každoročná oslava venovaná úcte k vzdelávaniu v ranom detstve. Poskytuje pedagógom, študentom a predovšetkým samotným deťom príležitosť osláviť úspechy oddaných učiteľov, ktorí ich vedú na počiatočnej ceste vzdelávania. Preto sa Jesenný deň materských škôl naša PF rozhodla osláviť spolu s materskými školami 29. októbra 2024 už po ôsmkrát. Tento deň zorganizovali a pripravili študentky druhého ročníka magisterského stupňa v študijnom programe predškolská

pedagogika, a to pod vedením PaedDr. Moniky Miňovej, PhD.

Celé dopoludnie sa nieslo v znamení Snehulienky a dvanástich trpaslíkov a všetky deti sa spolu s nami študentkami preniesli do tohto magického príbehu plného úloh, hier a zážitkov. Tento významný deň sme začali slávnostným otvorením. PaedDr. Monika Miňová, PhD., ako Snehulienka, spolu s dekanou fakulty doc. RNDr. Ivetou Scholtzovou, PhD., privítali všetky deti aj učiteľky na pôde našej školy.

Snehulienka vo veľmi pútavom a napínavom príhovore prerozprávala deťom príbeh o tom, ako stratila kľúč, pomocou ktorého sa mohla presúvať z rozprávky do rozprávky, a poprosila deti o pomoc pri hľadaní tohto zázračného kľúča. Po príhovore si Snehulienka zavolať všetkých svojich pomocníkov trpaslíkov a aj jedno veľké prekvapenie v podobe maskota Mikiho, ktorý si hneď získal pozornosť všetkých detí.

Spoločne sme si s deťmi a učiteľkami zaspievali hymnu Dňa materských škôl na Slovensku a po nej sa náš jesenný deň plný zážitkov, smiechu, zábavy a objavovania mohol začať. Deti sa rozdelili do piatich rozprávkových komnát – tried, v ktorých plnili rozmanité aktivity. Každá skupina začínala vo svojej triede a postupne sa po 15 minú-

tach posúvali do ďalšej, kde boli pre deti pripravené zaujímavé aktivity z rôznych vzdelávacích oblastí. Postupne sa všetky materské školy vystriedali v každej triede.

Prvá komnata sa niesla pod názvom „Výtvarná komnata“, kde deti pomocou hubiek a akrylových farieb oživili papiere rôznymi jesennými obrázkami, pričom každé dielo bolo jedinečné. Druhá mala názov „Čitateľská komnata“. Tu deti mali možnosť preskúmať svet maľovaného čítania, kde pomocou obrázkov rozpoznávali slová a zapojili sa do rozprávania príbehu Snehulienky. Pri treťom stanovišti deti plnili zábavné matematické úlohy, kde si vyskúšali základné počítanie a logické hádanky, pretože sa ocitli v „Komnate múdrych hlavičiek“.

Na štvrtom stanovišti, ktoré nieslo názov „Tanečná komnata“, sa mali možnosť zapojiť do tanca so zlatými jesennými listami, čo deťom poskytovalo nielen zábavu, ale aj príležitosť sa uvoľniť a zažiť pohyb v rytme hudby. Po tanci deti uvoľnili svoje chodidlá prostredníctvom vytvoreného chodníka z gaštanov, listov a okrúhlych kameňov. V poslednom, piatom stanovišti si deti zhotovovali malých trpaslíkov pomocou drevených paličiek, čiapočiek z farebného papiera a rôznych ozdôb, pretože sa ocitli v „Komnate

tvorenia“. Vyrobených trpaslíkov si mohli odniesť domov.

Počas celého dňa nám na chodbe hrala hudba a deti mali k dispozícii občerstvenie v podobe rôznych sladkých domácich koláčov a ovocia priamo zo záhrady, ktoré im dodávalo energiu na všetky tieto aktivity. Pre deti a učiteľky boli taktiež pripravené teplé nápoje v podobe čaju a kávy. Priestory chodby boli zdobené balónmi, rôznym prírodným materiálom, ale aj krásnymi závoji.

Po absolvovaní všetkých úloh deti dostali indíciu, kde sa nachádza ukrytý kľúč, ktorý bol symbolickým cieľom dňa. S veľkou radosťou sa všetci vydali na záverečné hľadanie, a keď kľúč našli, ich radosť bola neopísateľná. Na oslavu tohto úspechu si deti spolu so Snehulienkou

a trpaslíkmi zaspievali a zatancovali, čo prinieslo rozprávkový koniec nezabudnuteľného dňa.

Veľmi sa tešíme, že sme na chodbe mohli počuť detský smiech a vidieť v očiach detí šťastie a radosť, ktoré im tento deň priniesol. Deň materských škôl bol nielen dňom zábavy, ale aj dňom plným nových skúseností a priateľstiev, na ktorý budú deti a ich učители dlho spomínať. Sme veľmi radi, že sme mohli aj tento rok byť súčasťou tejto tradície, kedy sme už my boli aktérkami celého podujatia, a veríme, že aj naši pomocníci, tohtoroční prváci študijného programu predškolská pedagogika, budú pokračovať v tejto nádhernej tradícii.

Foto: Peter HOLDOK

PEDAGOGICKÁ FAKULTA OSLAVUJE 75. VÝROČIE

Iveta SCHOLTZOVÁ, Radoslav RUSŇÁK

Pedagogická fakulta (PF) je jednou zo zakladajúcich a zároveň najstarších fakúlt Prešovskej univerzity (PU) v Prešove. V tomto roku oslavuje už 75. výročie svojho založenia a pri tejto jubilejnej príležitosti fakulta v dňoch 19. – 20. septembra 2024 usporiadala medzinárodnú vedeckú konferenciu s názvom „Transformácia edukácie v predprimárnom, primárnom a špeciálnom vzdelávaní v 21. storočí“. V prvý deň konferencie, 19. septembra 2024, sa v nádherných priestoroch Skladu soli na Solivare uskutočnilo za účasti mnohých významných hostí „Slávnostné zhromaždenie Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove pri príležitosti 75. výročia založenia Pedagogickej fakulty“ a okrem krásneho kultúrneho programu bolo spojené s odovzdávaním pamätných medailí PF PU. Druhý deň konferencie, 20. septembra 2024, sa už niesol v atmosfére konferenčných rokovaní na akademickej pôde PF, ktoré dominantne reflektovali súčasnú transformáciu edukácie v kontexte 21. storočia.

Významné postavenie PF vo zväzku fakúlt PU je nespochybniteľné. História PF sa totiž odvíja už od roku 1949. Ide o medzníkový rok založenia prvej PF na východnom Slovensku, ktorá vznikla v Košiciach ako pobočka bratislavskej PF Slovenskej univerzity vládnym nariadením z 24. mája 1949. Tým sa vytvoril základ, z ktorého postupne vyrastali ďalšie fakulty pre vysokoškolskú prípravu učiteľov. O tri roky neskôr, v roku 1952, bola fakulta premiestnená z Košíc do Prešova, kde v tom čase dostala dve budovy: jednu po reálnom gymnáziu (donedávna sídlo Rektorátu PU) a druhú po Daňovom úrade (budova bola vyhradená pre potreby internátu).

V roku 1953 došlo k rozdeleniu PF a vytvorili sa dve vzdelávacie inštitúcie: dvojročná Vyššia pedagogická škola a päťročná Filologická fakulta Vysokej pedagogickej školy. Dňa 9. augusta 1959 prijala vláda vtedajšej republiky rozhodnutie o založení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) so sídlom v Košiciach s dvoma fakultami: Lekárskou v Košiciach a Filozofickou so sídlom v Prešove. Tak zanikla Filologická fakulta Vysokej pedagogickej školy a Vyššia pedagogická škola sa týmto v roku 1959 pretransformovala na Pedagogický inštitút. Na Pedagogickom inštitúte,

na ktorom sa začala príprava učiteľov s vysokoškolským vzdelaním aj pre ročníky 1. – 5. základnej školy, bolo štúdium štvorročné.

Na základe zákonného opatrenia predsedníctva Národného zhromaždenia (č. 166/64 Zb. z 12. augusta 1964) sa od školského roku 1964/65 namiesto pedagogických inštitútov začali zriaďovať Pedagogické fakulty, a preto od uvedeného školského roku vstupuje príprava učiteľov pre základné deväťročné školy na východnom Slovensku do kvalitatívne novej etapy.

Zákonom č. 361 Národnej rady Slovenskej republiky z 10. decembra 1996 o rozdelení UPJŠ v Košiciach sa táto univerzita rozdelila na dve vysoké školy – existujúcu UPJŠ v Košiciach a PU v Prešove.

Z naznačených okolností a udalostí vyplýva, že za uplynulých viac ako 75 rokov prešla najväčšími zmenami práve PF. Rozhodujúce je, že vo väčšine prípadov mali všetky premeny tejto inštitúcie progresívny charakter.

Pedagogická fakulta ako súčasť Prešovskej univerzity v Prešove

S účinnosťou od 1. januára 1997 došlo aj k rozdeleniu vtedajšej PF UPJŠ na PF PU a Fakultu humanitných a prírodných vied PU. Rok 1997 je prelomovým aj v súvislosti s tým, že PF PU sa začala prioritne orientovať len na prípravu učiteľov pre 1. stupeň základných škôl.

Rovnako ako v minulosti, aj v súčasnosti, hlavne v súvislosti s kurikulumnou reformou, je zvyšovanie kvality výchovy a vzdelávania aj na PF neoddeliteľným komponentom európskej vzdelávacej politiky a významnou súčasťou širšieho rámca kvality vzdelávacieho systému. Jeho kvalita je predovšetkým v rukách pedagógov, rodí sa z ich

konania a má právo uskutočňovať habilitačné konanie a inauguračné konanie v odbore učiteľstvo a pedagogické vedy. Fakulta tiež vytvára personálne, materiálno-technické, priestorové i finančné podmienky pre úspešnú realizáciu svojich zámerov.

Pedagogickú, vedeckovýskumnú a organizačno-technickú činnosť na fakulte v súčasnosti zabezpečuje 82 zamestnancov, z toho 6 profesorov, 15 docentov, 5 univerzitných docentov, 30 odborných asistentov s ukončeným tretím stupňom štúdia, 4 lektori, 4 výskumní pracovníci a 18 administratívno-technických zamestnancov, ktorí pôsobia na 6 katedrách a dvoch výskumných centrách – centre výskumu detskej reči a kultúry a výskumnom centre kognitívnej edukácie.

Dôkazom kvality práce zamestnancov fakulty sú najmä veľmi pozitívne ohlasy na absolventov, ktoré fakulta každoročne registruje od zamestnávateľov v rámci svojho vnútorného systému kvality. Pracovníci fakulty si plne uvedomujú aj úlohy vedy a výskumu v ich pracovnom profile. V tejto oblasti vedy sa tvoriví pracovníci PF zameriavajú na základný i aplikovaný výskum a v súlade s profilom fakulty sú riešené aktuálne výskumné problémy súvisiace s prípravou pedagogických i odborných pracovníkov pre oblasti predprimárneho, primárneho a špeciálneho vzdelávania.

Fakulta je úspešná aj v riešení projektov v rámci grantových schém KEGA, VEGA, APVV, medzinárodných projektov, ako aj v oblasti medzinárodnej spolupráce so zahraničnými univerzitami a renomovanými inštitúciami. Tvoriví pracovníci sa vo výskume venujú aj regionálne špecifickému výskumnému problému edukácie detí zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia.

Motto PU v Prešove, ktorej integrálnou súčasťou je fakulta od roku 1997, znie *...viac ako vzdelanie*.

Tieto tri jednoduché slová sú prirodzenou súčasťou akademického života aj na PF. Dôkazom sú nielen aktívni študenti (situovaní tak v Študentskej rade PF, ako aj vo Vedeckej skupine študentov PF), ale aj mimoriadne zaníeteni pedagógovia. Vďaka tejto synergii sa na fakulte popri obvyklej výučbovej činnosti uskutočňujú aj mnohé zaujímavé vedecké, spoločensko-kultúrne i športové podujatia, z ktorých možno výberovo spomenúť Vedeckú konferenciu doktorandov DOKOPY, Študentskú vedeckú a umeleckú činnosť ŠVOUČ, Imatrikuláciu prvákov, Deň Pedagogickej fakulty, Vianočné matiné, Jesenný deň materských škôl, Volejbalový turnaj, Deň učiteľov PF, Vianočnú kapustnicu atď.

Svoje motto má aj PF a znie *...u nás začína budúcnosť*. Motto nie je vôbec náhodné. Fakulta ho totiž svojou činnosťou realizuje v troch súbežných rovinách – (1) na PF štartuje budúcnosť mladých vedeckých pracovníkov, ktorí raz preberú štafetu po starších skúsených kolegoch a stanú sa nasledovníkmi dobrých tradícií fakulty; (2) na PF začína aj budúcnosť študentov, ktorí sa rozhodli pripraviť sa na svoju profesionálnu životnú dráhu učiteľa práve na akademickej pôde fakulty; a (3) prostredníctvom úspešných absolventov sa fakulta výraznou mierou podieľa aj na budovaní základov toho najcennejšieho, čo naša spoločnosť má, a to budúcnosti detí. O ich krajšiu budúcnosť sa PF usiluje už 75 rokov. A v tomto úsilí bude s entuziazmom pokračovať i nasledujúce desaťročia.

Foto: Peter HOLDOK

pedagogického poznania, konania a správania.

PF má v súčasnosti právo realizovať bakalárske, magisterské a doktorandské štúdium v dennej a externej forme v študijných programoch v oblasti predškolskej a elementárnej pedagogiky a špeciálnej pedagogiky a absolventom udeľovať akademické a vedecko-pedagogické tituly. Aktuálne na fakulte študuje viac ako 1 700 študentov. PF realizuje tiež rozširujúce štúdium a rigorózne

20 ROKOV NA SCÉNE VZDELÁVANIA V OBLASTI ŠPORTU

Beáta RUŽBARSKÁ

Fakulta športu (FŠ) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove oslávila 20. výročie svojho vzniku. Pri oslave tejto príležitosti prebehlo slávnostné zasadnutie Vedeckej rady Fakulty športu PU, počas ktorej dekan doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD. poďakoval za rozvoj fakulty vedeniu PU v Prešove, dekanom fakúlt vysokých škôl Slovenskej republiky i jej súčasným a bývalým zamestnancom udelením pamätnej medaily.

Vznik FŠ na Prešovskej univerzite bol pred 20 rokmi prirodzeným vyvrcholením vyše 70. ročnej histórie vzdelávania učiteľov telesnej výchovy v Prešove. V histórii FŠ bola prvou odbornou inštitúciou katedra telesnej výchovy na bývalej košickej pobočke Pedagogickej fakulty Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Jej úlohou bola príprava učiteľov – telocvikárov pre 1. stupeň vtedajších škôl.

Po vzniku PU v Prešove v roku 1997 na Fakulte humanitných a prírodných vied pokračovala vo svojej činnosti katedra telesnej výchovy a športu. V rámci pedagogickej činnosti sa zameriavala na prípravu telovýchovných pedagógov v kombinácii s inými vyučovacími predmetmi a prípravu trénerov v rôznych športových odvetviach.

Katedra v tom čase predstavovala konsolidované pracovisko, ktoré okrem akreditovaných študijných programov disponovalo právom doktorandského štúdia, ako aj habilitačného a inauguračného konania vo vednom odbore športová edukológia. Zámer vytvoriť v Prešove samostatnú fakultu, mimochodom, v tom čase len druhú obdobného zamerania na Slovensku vôbec, nadobudol reálnu podobu dňa 1. októbra 2004.

Na základe spätného hodnotenia je možné v rámci športovej terminológie konštatovať, že sa Fakulta športu vyznačuje skôr vytrvalosťou ako rýchlosťou. Napriek pomalšiemu štartu v prvej dekáde života fakulty sa jej vďaka vytrvalosti v jej ďalšej dekáde podarilo zvýšiť záujem o štúdium, zvýšiť výkon vo vede a stať sa po prvýkrát v jej histórii ekonomicky sebestačnou.

Zvýšenie záujmu o štúdium sa podarilo vďaka trom novým akreditovaným študijným programom, pričom študijný program špeciálna pohybová príprava v bezpečnostných zložkách je v Slovenskej republike jedinečným študijným programom vôbec. Výkon vo vede sa podarilo zvýšiť najmä vďaka tomu, že sme sa naučili publikovať výsledky z domácich a zahraničných realizovaných výskumných úloh v renomovaných časopisoch, evidovaných databázach Web of Science, najmä v kvartiloch Q1 a Q2.

Súčasný pozitívny trend vývoja fakulty je výsledkom vytvoreného kompaktného, zanieteného, konkurencieschopného tímu ľudí, ktorý je schopný odolávať vonkajším tlakom, a ktorý dokáže dať šancu napredovať jednotlivcom, ako aj miktrotímom. Tento tím svojím prístupom a prácou dokáže nadchnúť mladých absolventov zotrvať na tejto fakulte nielen počas doktorandského štúdia, ale aj po ňom.

Výsledkom tejto vytrvalej práce je skutočnosť, že v súčasnosti fakulta disponuje 24 pedagogickými zamestnancami, z ktorých je až 15 na funkčnom mieste univerzitného docenta či univerzitného profesora. Vďaka podpore PU sa podarilo významne vybudovať a zrekonštruovať športovú infraštruktúru vo finančnom objeme, prevyšujúcom investície za ostatné štvrtstoročie. Za pripomenutie stoja najväčšie projekty, ako bolo vybudovanie nového viacúčelového športového areálu, ktorého súčasťou je moderný atletický štadión, rekonštrukcia Športovej haly či plavárne PU. S podporou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR sa nám zase podarilo zrekonštruovať diagnostické centrum a zároveň zmodernizovať výskumnú infraštruktúru, ktorá je nevyhnutná pre zapájanie sa do medzinárodných výskumných úloh, či publikovanie špičkových medzinárodných výstupov.

Vízie a stanovené ciele do ďalšej dekády sú na FŠ PU ambiciózne, a to, či sa ich podarí naplniť a pretvoriť na úspech, bude závisieť od prajnej atmosféry na jednotlivých pracoviskách fakulty, od pocitu zmysluplnosti práce na univerzite a od schopnosti konštruktívne spolupracovať v rámci realizovaných študijných programov, vedeckých výskumoch či publikačných výstupov.

V závere slávnostnej vedeckej rady sa dekan FŠ PU v Prešove poďakoval vedeniu Prešovskej univerzity za ich dlhodobú podporu a trpezlivosť v časoch, keď sa fakulta snažila postaviť na vlastné nohy a urobiť prvé samostatné kroky. Rovnako sa poďakoval všetkým pedagogickým, ako aj nepedagogickým pracovníkom, či partnerom FŠ, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali a v súčasnosti sa neustále usilujú pracovať na budovaní značky FŠ.

Foto: archív autorky

HESLOVITE O SÚČASNEJ SLOVENSKEJ LITERATÚRE

Martin MAKARA

V centrálnej študovni Univerzitetnej knižnice Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa v stredu 13. novembra 2024 uskutočnila prezentácia Slovníka diel slovenskej literatúry po roku 1989 a beseda s jeho zostavovateľmi, profesorkou Martou Součkovou a docentom Jánom Gavurom. Výsledok niekoľkoročnej práce vedeckého kolektívu z Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií (ISMŠ) Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove a ďalších spolupracovníkov z domácich i zahraničných pracovísk tak po predstavení v Poľsku, Srbsku a Česku spoznalo aj domáce publikum.

Tridsať odborníkov, stosedemdesiatosem hesiel a šesťstoštyridsaťštyri strán: to sú len základné parametre obsažného zväzku, ktorý poskytuje prehľad o najdôležitejších dielach slovenskej literatúry v posledných troch desaťročiach. Niet divu, že už krátko po vydaní vzbudilo toto dielo čitateľský záujem nielen medzi študentmi a učiteľmi slovenského jazyka a literatúry, ale aj v širokej kultúrnej verejnosti. Potvrdilo to aj zloženie publika v Univerzitetnej knižnici PU v Prešove, kam okrem našich kolegov (študentov, pedagógov a vedcov) zavítali aj hostia z mimokademického prostredia.

V rozhovore s editormi a spoluautormi slovníka sa poslucháči mohli dozvedieť nielen to, odkiaľ sa vzal prvotný nápad a ako prebiehali prípravné práce na takýto rozsiahly projekt, ale M. Součková a J. Gavura priblížili aj štruktúru diela. Slovník je koncipovaný ako sprievodca po súčasnej slovenskej literatúre, a to aj autorov píšucich v zahraničí, najmä vo Vojvodine. Keďže jednotlivé heslá v ňom sú radené chronologicky, možno ho čítať ako príbeh najmladšej etapy dejín slovenskej poézie a prózy.

Všetky diela slovníka obsahujú základné bibliografické údaje, zoznam bibliografických zdrojov, no sú predovšetkým kompaktnou a komplexnou literárnovednou interpretáciou každej knihy. Čitateľa iste upúta plnofarebná fotografia obálky diela, takisto ako úvodná ukážka z neho.

Do diskusie o tomto úspešne zavŕšenom projekte sa zapojili aj poslucháči, ktorí boli zvedaví na redakčnú spoluprácu s autorským kolektívom, vyžiadali si tipy na najpútavejšie heslá a podnietili úvahy o celkovej úrovni slovenského slovesného umenia po roku 1989. Publikum tiež zaujala sprievodná

knižná ponuka, v rámci ktorej boli k dispozícii aj zborníky z tradičných prešovských literárnovedných „ponovembrových“ konferencií a ďalšie publikácie reprezentujúce autorskú, vedeckú, redakčnú a vydavateľskú činnosť členov Katedry slovenského jazyka a literatúry ISMŠ FF PU v Prešove. Pozornosť, ktorú k sebe Slovník diel slovenskej literatúry po roku 1989 v Univerzitetnej knižnici pritiahol, azda predznamenáva jeho dobrú službu každému, kto poň siahne so záujmom zorientovať sa v súčasnej slovenskej poézii a próze.

Foto: UK PU

MALÉ GRAFICKÉ FORMY MICHALA TOKÁRA

Peter HALKO

V Univerzitetnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU) sa 17. septembra 2024 konala vernisáž grafik známeho prešovského výtvarníka a pedagóga Michala Tokára. Výstava s názvom MALÉ GRAFICKÉ FORMY je prierezom jeho tvorby (1979 – 2024) a zahŕňa 96 diel – ide predovšetkým o rôzne variácie drevorytov, ale aj linorezy, reliéfne tlače a bohato je zastúpená aj digitálna grafika, ktorej sa venuje najmä v poslednom období.

Vernisáž otvoril riaditeľ UK PU Peter Halko, ktorý vo svojom príhovore pripomenul, že po rokoch 2004 a 2014 ide už o tretiu výstavu autora v UK PU, pričom rovnako ako predtým si ňou knižnica pripomína významné životné jubileum autora – tentokrát osemdesiatiny. Na rozdiel predošlých výstav autor tentokrát predstavuje, ako už napovedá názov – malé grafiky, ktoré často slúžili ako knižné ilustrácie alebo tzv. novoročenky. Najčastejším motívom je príroda – strom, vtáky, kvety, ale vyskytujú sa aj náboženské motívy i abstraktnejšie formy.

Tvorbu Michala Tokára predstavila návštevníkom vernisáže kurátorka výstavy, jeho bývala študentka a neskôr kolegyňa na Pedagogickej fakulte PU – výtvarníčka Tatiana Bilančíková, ktorá uviedla: „V súčasnej dobe elektronických vizuálnych médií nepocitujeme všeobecne recepcnú priepasť medzi výtvarnými technikami a ich produktmi. Aj tu prezentované grafické diela sa nám nezdarujú také „staromódné“. Naopak – v plejáde výtvarných techník autor prezentuje tradičný postup modifikovaný počítačovou manipuláciou, čo mu umožňuje väčšiu slobodu vo farebných i tvarových kreáciách. Kolekcia vystavených grafických prác poukazuje na vývoj umelca, o jeho napredovaní – od vyjadrenia motívu k nenásilnej štylizácii, zovšeobecneniu formy a obsahu, k štýlovej čistote jednotlivých kompozícií. Tvorba Michala Tokára nie je iba prostým pretlmočením zvoleného motívu do grafickej reči, ale svojím poetickým espritom komunikuje divákovo duchovné prežívanie každodennosti.“ Na záver vernisáže vystúpil autor

– Michal Tokár, ktorý bližšie ozrejmil, čo ho v súčasnosti pri tvorbe inšpiruje, resp. čo ňou chcel vyjadriť: „Hľadím na svoju niekdajšiu grafiku, kde tu aj so stopami textúry živého dreva, a zmocňuje sa ma nutkanie motív znovu uchopiť súčasným pohľadom, súčasnými technológiami – grafickým počítačovým programom. Pýtam sa v duchu, výsledná forma digitálnym uchopením dala dielu i nový význam? Ak som v minulosti predvídal podobu diela, terazšia (nová) podoba diela v podstate nebola v mojej predstave konkretizovaná. Zjavila sa ako blesk nie na nebi, ale cez monitor počítača. Táto zjavená realita trpezlivo vinie

špirálu mojej grafickej kreativity v súčasnosti... Vystavené grafické diela každý z vás (ako divák) môže interpretovať na svoj spôsob. Vždy to bude pravdivá interpretácia. Predsa ide o umelecké diela. To, čo som o svojich grafikách už sčasti aspoň naznačil, bola moja interpretácia... Kdesi som čítal, že v ľudskom vnútri existujú navzdory času a priestoru základné, stále univerzálne hodnoty. Umelecká kreativita je pokusom o ich znovunájdenie, odhalenie a zvečnenie. Aj táto výstava je snahou takejto hodnoty vyjadriť.“

Foto: UK PU

Michal Tokár sa narodil v roku 1943 vo Vyšnom Slavkove, na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove vyštudoval výtvarnú výchovu (1964 – 1969). V rokoch 1970 – 2027 pôsobil ako výtvarný pedagóg na PU, kde sa v roku 2002 habilitoval na docenta. Popri pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti (zameranej najmä na teóriu a históriu knižnej ilustrácie) sa venoval (a aj v súčasnosti venuje) vlastnej výtvarnej tvorbe, predovšetkým voľnej a úžitkovej grafike technikou drevorezu. Samostatnú oblasť aktivity predstavujú drobné výtvarné práce z dreva (šperky) a v posledných rokoch aj ilustrácie. Svoju tvorbu prezentoval na mnohých kolektívnych a samostatných výstavách doma i v zahraničí (Poľsko, Maďarsko, Španielsko). Je členom Slovenskej výtvarnej únie.

NESTARNEME – DOZRIEVAME

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ ABSOLVENTOV UTV PU

Peter HALKO

Dňa 1. októbra 2024 sa v Univerzitnej knižnici (UK) Prešovskej univerzity v Prešove (PU) konalo slávnostné otvorenie výstavy fotografií absolventov Univerzity tretieho veku (UTV) PU v Prešove. Pätnásť fotografov – seniorov vo veku od 62 do 82 rokov vystavilo 53 svojich prác, ktoré zahŕňajú širokú škálu žánrov. Najviac sú zastúpené umelecké fotografie – krajina, architektúra, portrét, no nájdú sa tu aj reportážne fotografie.

Termín otvorenia výstavy – začiatok októbra – mesiaca úcty k starším, si organizátori výstavy nezvolili náhodou. Štrnásť absolventov UTV PU – Leo Bañas, Jozef Geffert, Anton Hričan, Vlado Ivanko, Vlado Kollár, Miro Kostelnik, Peter Kostelnik, Peter Kralovenský, Ladislav Lukáč, Ján Majher, Ján Marián Marhulík, Stanislav Mihalík, Karol Nowak, Igor Plučinský, Jirko Salzmann vrátane ich lektora a profesionálneho fotografa Stanislava Mihalíka, sú už vo veku, kedy bezpečne vedia odlišiť pravé hodnoty od balastu a nepotrebnú sa „hrať“ na umelcov. Prešli už dlhú cestu od všadeprítomného cvakania k fotografovaniu. Dozreli. Ako v úvodnom príhovore spomenul riaditeľ Univerzitnej knižnice PU Peter Halško: „Každý jeden z vystavujúcich umelcov si plne zasluhuje našu úctu, ale aj uznanie za svoju tvorbu a predovšetkým za pozitívny a tvorivý prístup k životným výzvam.“

Kurátor výstavy Jaro Ondo, vysokoškolský pedagóg pôsobiaci na Inštitúte hudobného a výtvarného umenia Filozofickej univerzity PU v Prešove, vo svojom príhovore zhodnotil výstavu nasledovne: „Dnes je vernisáž vizuálnych konceptov autorov prezentujúcich médium fotografie. Je v nich proces, trpezlivosť, vnímavosť, remeslo, postreh a pohotovosť. Túto výnimočnosť fotografického zrenia cítim v každom zábere tejto výstavy. Vďaka vám, páni, tiež nestarnem a rád by som sa pripojil k tešeniu sa z odmeny za úctu k poctivej robote, ktorú nazývame zrením.“

Byť seniorom nie je právo, ale výsada. Nestarne ten, kto si zachováva schopnosť vidieť krásu. Ešte menej ten, kto dokáže krásu nielen vidieť, ale ju aj vytvárať. Vystavujúci absolventi UTV PU nám to dokazujú, aj preto sú – povedané slovami ich lektora S. Mihalíka – výnimoční.

Na záver vernisáže vystúpil za všetkých jeden z vystavujúcich autorov – Ján Marián Marhulík, ktorý vo svojom príhovore uviedol: „*Vita brevis, ars longa – Umenie je večné, život krátky. Tento Hippokratov výrok sa stal východiskom pre skupinu „dozrievajúcich“, ktorí si uvedomili, že nemôžu si vybrať, koľko rokov sa dožijú, ale môžu si zvoliť koľko života svojim rokom dokážu dať. A život je pre dozrievajúcich priestor, kde vo všednosti dní hľadajú krásu, dobro...V našich silách je stále schopnosť snívať, nepoddávať sa, tvoriť, milovať život, vedieť mu byť vďačný za každý deň pobytu v nekonečnosti vesmíru a času... Žijeme, pokiaľ láska žije v nás... Vážime si, že nám bolo umožnené vystavovať na akademickej pôde PU v Prešove. Prajeme si, aby návštevníci odchádzali z výstavy o niečo bohatší, ako keď sem vchádzali.*“

S hudobným programom vystúpili študentky Katedry hudby IHVU FF PU v Prešove Júlia Petrušová, Miriam Kuchárová, Lívia Feňaková, Lesia Sydir a Lenka Šofranková, ktoré svojím spevom ešte zvýraznili poetiku vystavených fotografií a potešili nielen vystavujúcich autorov.

Foto: UK PU

JARO ONDO – ŠEŠŤDESIAT PEEFIEK

Peter HALKO, Peter HALKO ml.

V pondelok 18. novembra 2024 v Univerzitetnej knižnici Prešovskej univerzity v Prešove (PU) bola otvorená výstava diel východoslovenského umelca a vysokoškolského pedagóga Jaroslava Onda s názvom „Šesťdesiat peefiek“. Výstava sa koná pri príležitosti životného jubilea autora, ktorý sa práve v deň jej otvorenia oslávil šesťdesiate narodeniny.

Na začiatku podujatia si zúčastnení krátkym filmom Jara Onda pripomenuli nedávno zosnulého Andreja Baňasa, autorovho dlhoročného spolupracovníka z Katedry výtvarnej výchovy a umenia Filozofickej fakulty PU, ktorý sa takmer päťdesiat rokov svedomito a s nezabudnuteľným fortieľom staral o technickú prípravu praktickej ateliérovej výučby, pričom sa tiež venoval vlastnej originálnej výtvarnej tvorbe.

Vernisáž prilákala do Univerzitetnej knižnice (UK) PU niekoľko desiatok milovníkov výtvarného umenia z radov pedagógov, študentov i priateľov a známych autora nielen zo Slovenska, ale aj z Poľska. Autor na výstave prezentuje 22 malieb, 44 fotografií a „len“ 18 peefiek (fotokoláží), keďže názov výstavy symbolizuje autorovo jubileum, nie počet vystavených pe-

efiek. Mnohé z vystavených diel pri-nášajú Ondov svojský humor a často v sebe skrývajú vtipnú pointu.

Vernisáž otvoril riaditeľ UK PU Peter Haľko. Kurátorským príhovorom výstavu uviedol Adam Macko, jubilan-tov kolega a kunsthistorik v Krajskej galérii v Prešove. „Umelci ako Ondo prijali paródiu, hravosť a absurditu, aby čelili problémom od sociálnej nerovnosti až po environmentálne problémy,“ objasnil kurátor Macko, ktorý počas svojho príhovoru pokračoval vysvetlením kultúrneho kontextu diel: „Odrážajú spoločnú túžbu spochybňovať zavedené normy, oslobodiť sa od rigidných štruktúr a využívať umenie ako nástroj osobného a sociálneho oslobodenia. Prostredníctvom surrealistického a dadaistického vplyvu sa ilustrácia stáva hravým a zároveň silným

médiom pre kritiku a aktivizmus, v ktorom sa spája humor s radikálnymi spoločenskými komentármi, aby sa vyjadrili k absurdnostiam sveta okolo nás.“

Nasledovala premiéra krátkeho komediálneho filmu, po ktorej sa účastníkom vernisáže prihovoril aj samotný autor Jaro Ondo. Všetkým prítomným sa poďakoval za účasť a podporu, pričom uviedol: „Tieto moje diela, ktoré visia na stenách knižnice, odrážajú aj môj životný príbeh, ktorý je formovaný tiež vami – ľuďmi, s ktorými sa stretávam a s ktorými spolupracujem. Vy ste pre mňa častou inšpiráciou.“ A zdôraznil: „Tým príbehom ste vy, moji drahí!“

Foto: Peter HALKO ml.

Mgr. Jaroslav Ondo, PhD. vo svojej umeleckej tvorbe (malba, fotografia, dokumentárny film, keramika) odkazuje na surrealizmus a dadaizmus. Venuje sa predovšetkým humorným a satirickým motívom, ktorými prijímateľov umenia provokuje k hlbším myšlienkam o živote a spoločnosti. Narodil sa 18. novembra 1964 v Snine. Výtvarnú výchovu vyštudoval v roku 1992 na vtedajšej Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika so sídlom v Prešove. V súčasnosti pôsobí ako vysokoškolský pedagóg na Katedre výtvarnej výchovy a umenia Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Žije a tvorí vo Veľkom Šariši.

OCENENÉ ÚSPEŠNÉ ABSOLVENTKY Z PEDAGOGICKEJ FAKULTY

UČITELSKÁ OSOBNOSŤ SLOVENSKA

Monika MIŇOVÁ

Poznáme víťazov šiesteho ročníka národnej ceny Učiteľská osobnosť Slovenska 2023. V tomto roku naše bývalé absolventky Mgr. Michaela Kurucová (rod. Babejová) a PaedDr. Eva Radičová získali prestížne ocenenie v ankete Učiteľská osobnosť Slovenska.

Cena Učiteľská osobnosť Slovenska nie je postavená na princípe súperenia a súťaženia, hoci si štatút súťaže musí z hľadiska medzinárodných pravidiel držať. Účasťou v programe získate nielen nové učiteľské, ale i priateľské väzby. Do súťaže sa hlásia ľudia na rovnakej vlně ako ste vy sami. Naším cieľom je prepájať aktívnych ľudí v školstve z celého Slovenska a informovať verejnosť o úžasných veciach, ktoré

robia. Zmena stereotypného pohľadu na učiteľskú prácu a návrat úcty k tejto profesii patria medzi naše dlhodobé priority. Nezaobráame sa otázkou, kto je najlepší, ale kto to robí dobre a dosahuje patričné výsledky. Veríme, že vzdelávanie má silu znižovať chudobu, predsudky i konflikty. Nedostatok vzdelania je totiž hlavným faktorom mnohých sociálnych, politických, environmentálnych, hospodárskych a zdravotných problémov, ktorým čelí dnešný svet. Aj na Slovensku chceme preto zlepšiť prestíž učiteľského povolania a zvýšiť motiváciu súčasných a budúcich vyučujúcich k výkonu ich profesie. V rámci iniciatívy CEEV Živica a Komenského inštitútu chceme nájsť a oceniť inšpiratívne osobnosti základných a stredných škôl na Slovensku. Impulzom pre nás bola medzinárodná cena Global Teacher Prize. Po vzore mnohých ďalších krajín sme vytvorili projekt na národnej úrovni – Global Teacher Prize Slovensko v podobe ocenenia Učiteľská osobnosť Slovenska.

Učiteľstvo je jedným z najdôležitejších poslání. Kto mení svet a kde začína zmena? Všetci, ktorí sú odovzdaní svojej práci a nevzdávajú to ani napriek nastaveniu súčasného systému, by nemali váhať, či sa prihlásia. Nehľadáme ľudí so super schopnosťami, ale s nadšením učiť.

Bližšie informácie nájdete na: <https://ucitelskaosobnost.sk/>.

Vítazka Národnej Ceny Učiteľská osobnosť Slovenska 2023

Meno a priezvisko: Mgr. Michaela Kurucová

Miesto pôsobenia: Základná škola Milana Rastislava Štefánika, Budimír (okres Košice – okolie)

Rok ukončenia Pedagogickej fakulty (PF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove: 2017

Študijný program (magisterského štúdia): učiteľstvo pre primárne vzdelávanie a pedagogika psychosociálne narušených

Michaela Babejová je veľmi empatickou pedagogičkou. Jej snahou je nájsť si cestu ku každému dieťaťu a vytvoriť v triede prostredie, v ktorom sa budú všetky deti cítiť dobre a bezpečne. Záleží jej na tom, aby každé dieťa zažilo úspech, malo zo seba dobrý pocit, a aby v ňom rástla sebadôvera.

„Sme trieda Pippi Dlhej Pančuchy a deti sa s touto postavou veľmi stotožnili. Pippi má hlavu plnú výborných nápadov a srdce tak veľké a dobré, že by sa doň vošiel celý svet. Považujem ju za veľmi inkluzívnu postavu. Aj svojím nekonvenčným vzhľadom (farebné oblečenie plné záplat, ryšavé vlasy, pehy...) svetu ukazuje pravé hodnoty a z detí v našej triede sa tak každým dňom stávajú samostatnejšie, starostlivejšie, zodpovednejšie, rozhladenejšie bytosti s otvorenou myslou. Momentálne som triednou učiteľkou 26 vnímavým tretiakom a vo svojej triede by som chcela prispievať k naplňaniu jednej z mnohých úcty-

hodných myšlienok Márie Montessori: „Najväčšie dary, ktoré môžeme deťom dať, sú korene zodpovednosti a krídla nezávislosti,“ vysvetľuje.

Známkovanie podľa nej deti nemotivuje, hľadá skôr iné formy hodnotenia žiakov. Robí to slovné, rozvojovou spätnou väzbou či podporuje sebahodnotenie detí.

„Záleží mi na tom, aby každé dieťa v triede zažilo úspech, aby malo samo zo seba dobrý pocit, aby rástla jeho sebadôvera. Mojm cieľom je nájsť, v čom jednotlivé deti vynikajú a ukázať to aj im samotným – či je to trpezlivosť, starostlivosť a záujem o druhých, dobrá pozornosť, priateľské správanie, iniciatíva, manuálne zručnosti, výtvarný, hudobný alebo športový talent. Dieťa si zvnútorňuje to, čo často počúva. A to stmeluje i kolektív. Ak sa dieťa cíti prijaté, prijíma i ostatných,“ dodáva.

Táto mladá pedagogička máva s deťmi každodenné ranné komu-

nitné kruhy, vedie s nimi denník emócií, učí v blokoch, využíva rovesnícke vzdelávanie a ďalšie inovatívne techniky. Píše blog a svoje skúsenosti sa snaží odovzdávať aj iným pedagógom a pedagogičkám.

„Mala som možnosť lektorovať workshopy zamerané na budovanie inkluzívnej klímy v škole, na možnosti rozvíjania životných zručností či workshop o možnostiach posilnenia spolupráce s rodičmi. Bavi ma sprostredkovať dialóg medzi svetom dospelých a svetom detí,“ uzatvára.

Prevzaté z: <https://ucitelskaosobnost.sk/finalove-zostavy/michaela-babejova/>.

Vítazka Ceny zastúpenia Európskej komisie na Slovensku a Ceny verejnosti Učiteľská osobnosť Slovenska 2023

Meno a priezvisko: PaedDr. Eva Radičová

Miesto pôsobenia: ZŠ Márie Rázusovej-Martákovej, Liptovský Mikuláš

Rok ukončenia PF PU v Prešove: 2005

Študijný program (magisterského štúdia): učiteľstvo pre I. stupeň základných škôl

Jej prvoradým cieľom je vytvoriť v triede bezpečný a podnetný priestor, kde by všetci mohli osobnostne rásť. Nosné piliere jej učebných metód sú: učiť žiakov, aby preberali zodpovednosť za svo-

ju prácu, za seba a svoje okolie, čelili výzvam, naučili sa plánovať, organizovať, dodržiavať termíny, pracovať v tíme, spolupracovať a komunikovať.

„Nesnažím sa o dokonalosť, ani to nevyžadujem od svojich žiakov, učím ich pracovať aj so slabými stránkami, byť všímavý k sebe, svojmu okoliu, komunite. Nosné piliere mojej práce sú: učiť žiakov, aby preberali zodpovednosť za svoju prácu, za svoje učenie, seba i svoje okolie, vytvárať príležitosti, výzvy, kde sa učia plánovať, organizovať, dodržiavať termíny, pracovať v tíme, spolupracovať, komunikovať. Každé ráno začíname ranným kruhom, bez ktorého si to žiaci nevedia už ani predstaviť. Dostávajú príležitosť vyjadriť svoje pocity, potreby, učia sa počúvať sa navzájom, učia sa, čo je to byť empatický, prejavíť súcit, bez posudzovania a skákania do reči. Diskusia, tvorba otázok, pojmové mapy, hľadanie odpovedí – to všetko je súčasťou procesu učenia sa v našej triede,“ vysvetľuje.

Žiak sa podľa nej veľa nenaučí, ak je v priveľkom strese, alebo sa niečoho bojí. Zároveň primerane posúva žiakom hranice, ukazuje im, čo všetko môžu dosiahnuť cez povzbudzovanie a poskytovanie príležitostí a pravidelnej spätnej väzby.

„Vypracovala som pracovné listy na sebaspoznávanie a rozvíjanie sebaaponímiania žiakov. Je to 52-stranový denníček ‚KTO SOM‘, ktorý je pre kolegov – učiteľov voľne dostupný. Neprestáva ma fascinovať, ako moji žiaci chápu a spoznávajú svet okolo seba. Vytváram príležitosti, aby žiaci objavovali a zisťovali poznatky samostatne, vo vzájomnej interakcii, pri diskusii, pri aktivite, pozeraní, počúvaní, konštruovaní, tvorení,“ dodáva.

Eva Radičová sa so svojimi skúsenosťami rada podelí, a tak vypracovala metodiku, kde sú konkrétne postupy a inšpirácie pre kolegov, ako zlepšovať klímu v triede a skvalitňovať vzťahy v rámci školskej komunity.

„Vytvorila som program práce so žiakmi a komunitou, ktorý sa volá ‚Liga nápadov – Moja škola a JA‘. Vznikol ako výstup z ročného vzdelávacieho programu pre učiteľov, Komenského inštitút. Minulý školský rok sme pracovali s Ligou len na 1. stupni, tento školský rok sa mi podarilo preniesť Ligu aj na 2. stupeň a vedie ho kolegyňa.

dôchodcov, s denným stacionárom pre ľudí s inakosťou, útulkom pre zvieratá, Plamienkom n. o. či mestom Liptovský Mikuláš (Deň Zeme – čistíme brehy Váhu, čistenie areálu školy),“ uzatvára.

Prevzaté z: <https://ucitelskaosobnost.sk/finalove-zostavy/eva-radicova/>.

Ide o mimoškolskú činnosť žiakov, pracujeme na rôznych projektoch, akciách, ktoré majú väčšinou dobročinný charakter, snažíme sa žiakov viesť k občianskej angažovanosti a dobrovoľníckej práci. Podarili sa nám už krásne veci. Spolupracujeme s domovom

Sme hrdí na naše bývalé absolventky. Blahoželáme víťazkám a prajeme im veľa energie, síl a tvorivého nepokoja na ich učiteľskej ceste životom.

Foto: CEEV Živica

ROZHOVOR S ABSOLVENTKOU

Eva KAKAŠČÍKOVÁ

Vedúca odboru sociálnych služieb mesta Prešov

Absolventka Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU

Čo Vás motivovalo prísť študovať na Pravoslávnu bohosloveckú fakultu Prešovskej univerzity v Prešove? Čo bolo dôvodom výberu práve danej fakulty, prípadne konkrétneho odboru?

Po skončení strednej školy som bola presvedčená o tom, že moje profesionálne pôsobenie je v oblasti manažmentu a účtovníctva. Z toho plynula aj voľba vysokej školy – Univerzity Komenského v Bratislave, študijný odbor manažment. Po absolvovaní štúdia prišiel čas zamestnať sa. Pracovala som ako čašníčka, účtovníčka ale aj ako manažérka vo firme. Pravdou je, že ani jedna z týchto prác ma nenapĺňala a ja som si aktívne hľadala inú. Úplnou náhodou som dostala pozvanie na pracovný pohovor na Mestský úrad v Prešove, odbor sociálnych služieb. Pre mňa, dovtedy nepoznaná oblasť, mi začala otvárať oči a ukazovať aj tú druhú, ťažšiu stránku života. Začala som prichádzať do kontaktu s ľudskými osudmi v oblasti bývania, nedostatku financií, týrania, obchodovania s ľuďmi, závislosťami, umiestňovaním do zariadení sociálnych služieb, smrťou a mnohými inými. Na druhej strane som zažívala pozitívne emócie od ľudí, ktorým sme dokázali pomôcť. Vďaka týmto skúsenostiam som pochopila, že aj keď riadenie firmy znie pre mladého človeka veľmi lákavo, sociálna oblasť a pomoc ľuďom je to, čomu sa chcem profesionálne venovať. To všetko sa podpísalo pod rozhodnutie prihlásiť sa na štúdium sociálnej práce a vzhľadom na výborné referencie o Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove bola voľba fakulty jednoznačná.

Ako si spomínate na Vaše vysokoškolské štúdium? (Zážitky, úsmevné momenty, pedagógovia...)

Paradoxom je, že som nikdy nebola študijný typ. Dokonca aj v čiernej kronike na stužkovej slávnosti som mala napísané „Do školy s kabelkou chodila, veď načo by sa učila“. Pravdou však je, že som sa však neorientovala na teóriu, ale na prax, a tak aj moje vysokoškolské štúdia boli vo svojom finále v maximálnej miere späté s praxou. Na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove som študovala v čase, keď som bola matkou trojročnej dcéry a zároveň vedúcou v jednom z mestských denných stacionárov v Prešove. Sklíbiť materské, pracovné a študijné povinnosti nebolo vždy jednoduché, no aj vďaka výbornému kolektívu spolužiakov a pedagógov to bolo ľahšie. Štúdium som absolvovala s vtedajšou kolegyňkou Renátkou a bolo plné úsmevných zážitkov. Boli sme fantasticky zohraná dvojica plná protikladov, ktorá hodiny strávené v škole zvládala aj vďaka horúcej čokoláde z automatu.

V čom Vás na Vašu profesijnú dráhu pripravilo štúdium na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte? Ako Vás štúdium obohatilo?

Sociálna práca je oblasť, ktorá sa musí robiť srdcom, no teória nám vytvára určité podhubie, ktoré pomáha ľahšie pochopiť niektoré súvislosti a kroky, ktoré sa v živote človeka dejú. Keď si človek začne prax spájať s teóriou, otvorí sa mu ďalšia komnata a veci začnú dávať väčší zmysel. Potvrdilo sa mi to najmä pri práci s ľuďmi trpiacimi Alzheimerovou chorobou a mentálnymi postihnutiami. Človek, sociálny pracovník, sa odrazu dostane do štádia, kedy musí vystúpiť zo svojej komfortnej zóny, zabudnúť na všetko racio, ktoré jemu

dáva zmysel a musí sa prispôbiť ľuďom, s ktorými pracuje. Denne sa v praxi stretávam s rodinnými príslušníkmi, ktorí nechápu, čo sa to ich dieťaťu, súrodencovi, matke či otcovi deje a snažia sa ich meniť, opravovať, dirigovať. A to nie je správna cesta. Až keď pochopia, že existujú choroby a stavy, pri ktorých musia zmeniť svoj prístup práve oni, začínajú veci v rodine fungovať lepšie.

Čo by ste chceli študentom Prešovskej univerzity odkázať, možno zapísať? Aký je Váš recept na úspech?

Sociálnu prácu považujem za najkrajšiu, no zároveň za najťažšiu oblasť, a keďže sa klientom sociálnej práce kedykoľvek môže stať ktokoľvek z nás, je dôležité, aby školy vychovávali dobrých sociálnych pracovníkov, aby sociálni pracovníci pracovali srdcom. Na druhej strane je tu aj spoločnosť, ktorá musí chápať dôležitosť tejto práce a stavať ju na popredné miesta v rámci hodnotenia profesií. Môj recept na úspech? Žiaden neexistuje. Robím to, čo ma napĺňa a v čom vidím zmysel. Nikdy nebolo mojou ambíciou byť vedúcou odboru sociálnych služieb, no ten manažment si ma nejakou našiel práve v oblasti, ktorá sa mi stala srdcovou. Vďaka chápacému zázemiu doma a zariadeným kolegom v práci sa aj tá najťažšia práca dá zvládnuť a mení sa na poslanie. Všetkým študentom prajem, aby sa nebáli vykročiť aj na neznámu pôdu, veď práve toto rozhodnutie môže byť to najlepšie, ktoré urobia a dá ich životu zmysel. Je potrebné v živote skúšať, hľadať sa, no najdôležitejšie je zachovať si ľudskú tvár bez ohľadu na to, aké veľké budú naše úspechy.

OTVORILI TO KLÚČE

Peter HALKO ml.

Študentská diskusia s pamätníkmi prešovských udalostí Nežnej revolúcie prebehla 20. novembra 2024 v centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity (PU). Svoj pohľad na prežitú udalosť nám priblížili tí, ktorí v tom čase na východnom Slovensku pôsobili na univerzite aj mimo nej.

Troja hostia, ktorí zažili Nežnú revolúciu na vlastnej koži, odhalili svoje spomienky v spoločnej diskusii. Moderovali ju študenti Norbert Mato a Simona Peložatová. Jednotliví hostia mali medzi sebou asi desaťročné vekové rozdiely, čo pomohlo k vyváženiu diskusie o rozličné pohľady na vec. Ukázalo sa, ako revolúciu vnímali študenti, a ako pracujúci na akademickej pôde i mimo nej. Všetkých istým spôsobom spája vtedajšia prešovská Filozofická fakulta (FF) Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, a to, že k revolučným udalostiam roku 1989 neboli ľahostajní.

Diskutoval germanista Ľudovít Petraško, pedagóg Univerzity Palackého v Olomouci, ktorý v tom čase pracoval vo vydavateľstve a pôsobil ako hovorca prešovskej časti revolučného hnutia Verejnosť proti násiliu. Hostom bol tiež jazykovedec a teoretik médií Juraj Rusnák, profesor na Katedre komunikačných a mediálnych štúdií FF PU, ktorý zažil Nežnú revolúciu z pohľadu vysokoškolského pedagóga. O svoj náhľad sa podelil aj divadelný vedec Peter Himič, dramaturg činohry Národného divadla Košice, ktoré v minulosti dlhé roky viedol ako generálny riaditeľ. Ten

Nežnú revolúciu zažil z pohľadu študenta prešovskej FF.

Podujatie sprevádzal hudobnými vstupmi s akordeónom Ján Jendrichovský, absolvent PU v Prešove. Zazneli dobové piesne ako *Moritur te salutant* od Karla Kryla, *Modlitba pro Martu* od Marty Kubišovej, *Sľúbili sme si lásku* od Ivana Hoffmana či piesne Jara Filipa, ako *V našej obci* alebo *Do batôžka*. Jendrichovský predstavil aj vlastnú pieseň s videoklipom. Venoval ju Filozofickej fakulte PU.

Začiatok diskusie sa týkal spomienok na život pred revolúciou, keď bola vedúca úloha Komunistickej strany Československa citeľná v každej časti spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou všetkých študijných programov boli predmety zamerané na marxizmus-leninizmus či dejiny medzinárodného robotníckeho hnutia a komunistickej strany. „*Dnešná Prešovská univerzita nijak ideovo nenadväzuje na vtedajšie prešovské fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika,*“ zhodnotil Ľudovít Petraško s odôvodnením, že výučba na univerzite v Prešove bola za socializmu až priveľmi silne ideologicky podkutá, a to aj na pomery vtedajšej doby. To potvrdil Peter Himič, ktorý si spomína na zvláštny pocit zatuchnutosti. Aj pedagógovia z vysokých škôl z Prahy a Bratislavy sa, podľa

slov hostí, na Prešov dávali ako na preideologizovaný.

Postupne sa však v diskusii prešlo k téme revolúcie a rozpadu socializmu v Československu. Navodiť atmosféru Novembra pomohla aj Ivana Koreňová, študentka druhého ročníka mediálnych štúdií. Predniesla dobový prejav, ktorý kedysi zaznel z tribúny.

„Cítili sme, že žijeme prelomové časy. Ľudia sa už potrebovali nadýchnuť,“ opisoval dni okolo 17. novembra 1989 profesor Rusnák. Peter Himič pripomenul, že 17. novembra bola v Prešovskom PKO imatrikulácia študentov FE, ktorú moderoval. Pred jej začiatkom dostal pokyn, aby *„si dával pozor na jazyk, lebo niečo sa deje“*.

Juraj Rusnák spomínal na to, že 21. novembra sa už na FF v Prešove vstúpilo do štrajku a neučilo sa. V tých dňoch študenti spolu s niektorými pedagógmi, medzi ktorými bol aj on, chodievali protestovať do centra mesta. *„Pamätám sa, ako som na bytovkách videl otvorené okná a v nich ľudí, ktorí tlieskali a podporovali nás,“* opisoval protestné pochody mestom. Diskutujúci sa zhodli, že prvá demonštrácia bola v Prešove 24. novembra 1989.

Peter Himič popri diskusii o realite Novembra upozornil na fakt, že v revolučnom hnutí sa spojili rôznorodí ľudia: *„Každý mal svoje*

motivácie, prečo bojovať za zmenu. Bolo veľmi dôležité, že sa všetci dokázali zjednotiť v boji za jeden princíp – za slobodu.“ Niekomu išlo najmä o to, aby sa očistili mená ich nespravodlivo stíhaných predkov, iným najviac záležalo na náboženskej slobode či na neobmedzenom súkromnom vlastníctve, ďalší túžili po voľnosti v umeleckej tvorbe alebo po politickej pluralite a slobodnom cestovaní.

Účastníci si popri diskusii mohli prezrieť fotografie revolučných manifestácií v Prešove z objektívu fotografa Petra Kalenského. Na plátne sa premietali aj iné pohľady z novembra 1989, ktoré zachytávali dianie aj v ďalších mesiacoch. K dispozícii boli tiež dobové samizdatové tlačoviny a ďalšie materiály, ktoré poskytol z osobného archívu riaditeľ Univerzitnej knižnice PU Peter Haľko.

Situácia v celej spoločnosti i na univerzite sa po revolúcii zásadne zmenila. *„Nikdy predtým, ani potom, nemali študenti na univerzite takú moc, ako po revolúcii. Nemohlo sa spraviť nič bez toho, aby s tým študenti vyjadrili cez svojich zástupcov súhlas,“* opísal ponovembrové dianie na univerzite Juraj Rusnák. Peter Himič, ktorý vtedy študoval, na to reagoval: *„Bol som predsedom študentskej časti akademického senátu na fakulte. Volali ma, že som študentský prodekan. Také veľké mali študenti slovo.“* Hostia sa zhodli na tom,

že dnes sa študentské zastúpenie v riadiacich orgánoch univerzít často vníma ako formalita. Povzbudili študentov k tomu, aby sa nebáli aktívne angažovať a povedať, čo si o aktuálnych témach univerzitného života myslia.

Po skončení moderovanej časti diskusie sa pokračovalo otázkami z publika. Študentov zaujímali rôzne veci – od umeleckého života cez spôsoby, akými sa v ére bez sociálnych sietí šíрили revolučné myšlienky, až po to, ako sa spoločnosť z dlhodobého hľadiska vysporiadala s viac než štyrmi dekadami vlády totalitného režimu. V odpovediach na ich otázky sa dozvedeli napríklad aj to, že v Prešove sa počas revolúcie začal vydávať jeden z prvých slobodných študentských časopisov s názvom *Premeny*. Pod vedením šéfredaktora Miroslava Ondírka na ňom pracovali aj ľudia, ako Vladimír Puchala, Marcel Forgáč a iní. *„Predávajúcimi v uliciach ho ľudia takmer trhali z rúk,“* opisoval jeho distribúciu Ľudovít Petraško. Časopis bol súčasťou spomínanej výstavy dobovej tlače. Diskusiu zorganizovali študenti z Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií FF PU v spolupráci so svojimi vyučujúcimi a Univerzitnou knižnicou PU pri príležitosti 35. výročia Nežnej revolúcie v Československu.

Foto: archív autora

TÉMY UDRŽATEĽNOSTI V IKONICKÝCH KULISÁCH RÍMA

Jana CHOVANCOVÁ,
Radoslav MIKČA

V dňoch 11. – 12. septembra 2024 sa v Ríme konala 12. medzinárodná konferencia o udržateľnom rozvoji (International Conference on Sustainable Development), organizovaná European Center of Sustainable Development (ECSDEV).

Náš tím z Katedry environmentálnej ekonomiky a manažmentu Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) – doc. Ing. Emília Huttmanová, PhD., univerzitná docentka Ing. Jana Chovancová, PhD., Mgr. Radoslav Mikča – sa na tejto prestížnej udalosti aktívne zúčastnil. Na podujatí sme diskutovali o aktuálnych výzvach a smerovaniach v oblasti udržateľnosti, rozšírili sme našu medzinárodnú sieť kontaktov a predstavili vlastné výskumné zamerania a výsledky. Cesta priniesla nielen akademické, ale aj osobné obohatenie a zážitky.

Počas týchto septembrových dní sa Rím stal miestom pre odborníkov, študentov a nadšencov z celého sveta, ktorí sa stretli, aby sa vzájomne inšpirovali a priniesli nové nápady v oblasti udržateľnosti a zelených tém. Ako členovia novovzniknutej Katedry environmentálnej ekonomiky a manažmentu, sme využili túto príležitosť na prezentáciu našich výstupov zameraných na cirkulárnu ekonomiku, decoupling a problematiku environmentálnych daní. V početných sekciách boli prezentované témy dotýkajúce sa oblastí klimatických dopadov a ich riešení, kreovania udržateľných mestských infraštruktúr, aspektov cirkulárnej ekonomiky,

efektívnych agro-potravinových systémov, výskumu a vzdelávania v oblasti udržateľnosti, ale aj aktuálna problematika Environment, Social and Governance (ESG) správ. Bola to pre nás jedinečná príležitosť získať najnovšie poznatky o trendoch v oblasti udržateľného rozvoja, pričom nám diskusia a networking priniesli cenné postrehy, ktoré plánujeme využiť v ďalšej práci – edukačnej aj výskumnej.

Samotný Rím nám ponúkol nielen akademické skúsenosti, ale aj jedinečné zážitky. Konferencia sa konala v historických priestoroch „Pontificia Università Gregoriana“, neďaleko svetoznámej Fontány di Trevi. Po konferencii sme mali možnosť preskúmať ikonické a starobylé časti mesta. Historické kulisy centra mesta výrazne umocnili naše dojmy. Okrem nezabudnuteľnej talianskej atmosféry sme si užili aj príjemné jesenné počasie, ktoré dodalo tejto pracovnej ceste osobitý čaro.

Naša účasť na tejto medzinárodnej konferencii by sa neuskutočnila bez podpory grantu z Prešovskej univerzity GaPU 14/2014 a taktiež KEGA 010PU-4/2023 (Inovácia predmetu podnikanie v malých a stredných podnikoch v kontexte udržateľnosti a cirkularity) a KEGA 024PU-4/2023 (Príprava inovatívneho študijného programu zelená ekonomika v študijnom odbore ekonómia a manažment), ktoré nám umožnili prezentovať naše výsledky. Vďaka tejto ceste sme nadviazali nové kontakty, rozšírili si obzory a získali nové skúsenosti, ktoré nás posúvajú ďalej v profesionálnom i osobnom rozvoji. Rím nám opäť pripomenul, že učiť sa a rásť je možné na každom kroku a v každom kúte sveta a určite sa do večného mesta radi (kedykoľvek) vrátíme.

Roma d'incanto, tra mille ricordi, ci vediamo presto!

Foto: archív autorov

BIP ERASMUS VO WROCLAWI

Andrea FERENCOVÁ

V dňoch 4. – 8. novembra 2024 sa v priestoroch Univerzitetnej knižnice vo Wroclawi konala konferencia v rámci programu BIP Erasmus s názvom *Interdisciplinary Research on Early Modern European Society – Methodology and Research Trends*. Toto podujatie, venované výskumu ranonovovekej európskej spoločnosti, prilákalo odborníkov a študentov histórie z rôznych univerzít z Česka, Poľska a Slovenska.

Konferencia ponúkala okrem odborných panelov a diskusií rozdelených do troch dní aj bohatý sprievodný program. Už prvý deň bol zakončený návštevou historických častí Wroclawi, kde účastníci objavovali malebné uličky starého mesta a prechádzali sa po jednej z najstarších častí mesta s názvom Ostrów Tumski, ktorý je označovaný aj ako katedrálny ostrov.

Počas tretieho dňa prebehla prednáška týkajúca sa medicíny v ranom novoveku a následne sa konala návšteva múzea farmácie, v ktorom bol účastníkom priblížený vývoj medicíny a farmaceutických praktík od stredoveku až po raný novovek.

Vrcholom kultúrneho programu bola exkurzia konajúca sa na štvrtý deň, kedy účastníci navštívili zámok Książ, jeden z najväčších a najkrajších zámkov v Poľsku, ktorý zaujal svojou bohatou históriou a architektonickou majestátnosťou. Účastníci sa prechádzali pôsobivými interiéromi, záhradami a nádvoriami, kde sa dozvedeli o živote šľachtických rodín, ktoré hrad obývali. Zámok bol nielen historickým, ale aj

estetickým zážitkom. Návštevníkom poskytol pohľad na vznešený život aristokracie.

Ďalej nasledovala návšteva evanjelického Kościóła Pokoju vo Świdnici, jedného z najvýznamnejších drevených kostolov v Európe, zapísaného v zozname UNESCO. Kostol, postavený po Vestfálskom mieri ako symbol náboženskej tolerancie, účastníkom predstavil svoje unikátne architektonické riešenia.

Okrem organizovaných prehliadok mali účastníci čas aj na voľný program, počas ktorého mohli spoznať ďalšie pamiatky a miesta vo Wroclawi. Taktiež si mohli vychutnať

atmosféru wroclavských kaviarní a reštaurácií.

V online komponente programu bola pre účastníkov pripravená prednáška s názvom *Court and Etiquette of the Habsburg Spanish Monarchy (XVI – XVIIth centuries): The Spanish Monarchy as a Monarchy of Courts*, ktorú predniesol José Eloy Hortal Muñoz z Univerzity Juana Carlosa v Madride. Táto prednáška sa konala 10. decembra 2024, a zameriavala na dvorský život a úlohu etikety v španielskej Habsburskej monarchii v 16. a 17. storočí.

Foto: archív autora

MEDZINÁRODNÉ SKÚSENOSTI PRE MLADÝCH UKRAJINISTOV Z PREŠOVA

Serhii KOMPANIETS, Kosushko YELIZAVIETA

Štrnásť študentov Inštitútu ukrajinistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove spolu so svojimi pedagógmi absolvovalo intenzívny zmiešaný program BIP Erasmus+ s názvom Ukrajinistika v novom tisícročí: na prahu vstupu do EÚ – výzvy a perspektívy, organizovaný kolegami z Univerzity Palackého v Olomouci. Mobilita sa uskutočnila na konci skúškového obdobia letného semestra.

Študenti 1. ročníka programu anglický jazyk a kultúra – ukrajinský jazyk so zameraním na prekladateľstvo a tlmočníctvo sa zúčastnili týždennej mobility v Olomouci (24. – 28. júna 2024), venovanej aktuálnym témam ukrajinistiky. K prešovským a českým študentom sa pridali aj študenti a pedagógovia z Vroclavskej univerzity v Poľsku a vedci z krajín východnej Európy. Pre všetkých bol pripravený bohatý vzdelávací a kultúrny program. Pre študentov to bola navyše prvá autentická skúsenosť s vedeckým podujatím, a to priamo v prostredí špičkových bádateľov strednej Európy a v spolupráci s inými ukrajinistickými pracoviskami.

Prvý deň sa začal slávnostným otvorením, po ktorom mali pedagógovia možnosť predstaviť

históriu, vývoj a súčasnosť svojich pracovísk. Po krátkej prestávke sa ujali slova študenti, ktorí sa podelili o svoje skúsenosti zo štúdia, načrtli vývojové trendy i aktuálne problémy ovplyvnené vojnou. Bolo nesmierne zaujímavé diskutovať o osobitostiach štúdia na rôznych univerzitách, porovnávať praktické poznatky a zdieľať úspechy.

Nasledujúci deň bol venovaný poznávaniu Olomouca – mesta s čarovnou architektúrou a jedinečnou atmosférou. Niektorí študenti stihli navštíviť aj Brno. V stredu sa všetci zapojili do podnetných diskusií: prednášky na témy ukrajinského jazyka, kultúry a aktuálnych reálií otvorili pedagógovia a následne pokračovali študentské prezentácie. Študenti Prešovskej univerzity vystúpili s príspevkom o vývoji

ukrajinskej kultúry a vplyve histórie, pričom vyzdvihli semináre o histórii Ukrajiny pod vedením pani doktorky Adriany Amir, ktorá ich vedie ku kritickému pohľadu na minulosť a odhaľuje mýty ruskej propagandy.

Štvrtok a piatok patril XII. olomouckému sympóziu ukrajinistov, ktoré sa zameralo na súčasnú ukrajinistiku v Európe. Prešovské pracovisko reprezentovali docentka J. Kredátusová, doc. H. Kuz a PhDr. A. Amir, ktoré vystúpili s vlastnými príspevkami. Študenti si navyše vychutnali koncert Ukrajincov žijúcich v Olomouci, ktorí im aspoň na chvíľu pripomenuli domov. Týždeň mobility vyvrcholil návštevou Kozlovne, kde si všetci pochutnali na českom pive a tradičných jedlách.

Plní zážitkov a inšpirácie sme sa vrátili na Slovensko s nádejou, že podobné podujatia sa budú opakovať.

Na záver patrí vďaka našej univerzite a všetkým, ktorí umožnili tento skvelý týždeň.

Foto: Adriana AMIR

„VIVERE LA MAGIA DI ROMA“ – ZAŽIŤ KÚZLO RÍMA

Natália KUCHÁRIKOVÁ

Keď sa povie Rím, každému sa vybaví niečo iné – pre niekoho miesto, kde dýcha história na každom kroku, iní vidia len pizzu a cestoviny, a pre mnohých je to aj živé, turistami zaplavené miesto s príjemnou atmosférou. Poviem vám, je toho oveľa viac. Je to mesto, kde sa nikto nikde neponáhľa, každý si pije rannú kávičku v kaviarni, kde rozvoniavajú čerstvo upečené croissanty. A takto nejako, s každodenným „buongiorno“, som aj ja mala úsmev a spokojnosť na tvári.

Hneď ako som sa dozvedela o príležitostiach, ktoré ponúka Erasmus+, bolo mi jasné, že to musím využiť. Predstava života v jednom z najkrajších miest bola zaujímavá, no zároveň som nevedela, čo očakávať. Už po krátkom čase v Ríme som zistila, že to bolo jedno z najlepších rozhodnutí v mojom živote. Vidieť každý deň cestou do školy Vatikán, ísť na pizzu o polnoci k Panteónu, sa pre mňa stalo denným zvykom. Vychutnávať si focacciu na terase pri Fontáne di Trevi, chodiť na obľúbené pistáciové croissanty sa rýchlo stalo nákazlivou rutinou. Ísť na surferský kurz, kurz varenia cestovín, kúpať sa v mori v novembri a užívať si popri tom západ slnka sú práve tie chvíle, keď si v živote poviete, že to stojí za to.

Univerzita bola plná skvelých ľudí a veľmi milých profesorov, čo dodávalo prostrediu príjemnú atmosféru. Natáčanie videí na angličtinu, či už o pamiatkach, alebo múzeách, bol iný zážitok. Utekať zo psychológie na taliansky jazyk, kde nás stále vítal dokonale naladený profesor a veľa ďalšieho. Avšak vytváranie priateľstiev so študentmi ma oslovilo zo všetkého najviac. Spoločné tancovanie na Trastevere na „Sara perché ti amo“ v neskorej hodine nám vytvorilo medzi sebou priateľstvá, na ktoré len tak nezabudneme.

Cestovanie po Taliansku bolo skoro tak dobré ako pistáciové croissanty. Sicília sa mi vryla do srdca hneď,

ako sme vystúpili z lietadla, ale aj víkendy vo Florencii – držať priamo na rukách šikmú vežu v Pise, pózovať pri najslávnejšej katedrále v Miláne či ísť cez krásny Neapol ku sopke Vežuv – patrili medzi ikonické momenty z týchto mesiacov.

Nie len Rím, ale celé Taliansko poukazuje na to, že nezáleží na tom, či máte zlý deň, či je pondelok, alebo piatok. Vidieť ľudí piť víno k obedu pre mňa nabralo iný rozmer a uvedomila som si, že hoci máte zlý deň, aj tak to môže

byť jeden z vašich najkrajších dní. Môj Erasmus pobyt v Ríme nebol len o štúdiu a pití kávy. Zvykanie si na rôznorodosť ľudí, jazyka, nový životný štýl nebolo stále jednoduché, no pozitívnosť a ľahkosť talianskej kultúry to uľahčili. Je nezabudnuteľný pocit niest' si tieto zážitky a skúsenosti so sebou po zvyšok života. Stratit' sa vo svetlách a pamiatkach v Ríme je niečo, čo chce okúsiť hádam každý.

Foto: archív autorky

ERASMUS+ V SRDCI CHLADNÉHO, ALE ÚTULNÉHO POBALTIA

Kateryna LYTVYVENKO

Ako študentka bakalárskeho štúdia na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove som mala možnosť absolvovať zimný semester 2024/2025 na partnerskej univerzite ISMA University v Rige, Lotyšsku, kde som sa venovala štúdiu cestovného ruchu a hotelierstva, aby som získala viac odborných a praktických vedomostí v oblasti cestovného ruchu, hotelierstva a reštauračného podnikania.

Vybrala som si Rigu, pretože ako hlavné mesto s bohatou históriou a jedinečnou atmosférou ponúka harmonické spojenie starobylých budov s modernými prvkami. Na začiatku mojej akademickej mobility bola adaptácia vďaka priateľským Lotyšom pomerne jednoduchá – sú vždy ochotní stretnúť sa s turistami a novými priateľmi, pripravení pomôcť, vysvetliť a odpovedať na každú otázku.

Hoci univerzitný internát nebol k dispozícii, vedenie ISMA mi pomohlo nájsť ubytovanie. Vďaka nim

som si našla pohodlný internát pre zahraničných študentov s výhodnou polohou – neďaleko univerzity. Strávila som päť mesiacov v ubytovni s veselým názvom “Duck Republic.” Toto miesto je známe svojou priateľskou atmosférou, milým personálom ovládajúcim niekoľko jazykov vrátane češtiny.

My, obyvatelia internátu, sme často organizovali rôzne súťaže, filmové večery a priateľské stretnutia v spoločnej kuchyni. Bola to cenná a obohacujúca skúsenosť, vďaka ktorej sme mali možnosť spoznať

ľudí z rôznych krajín s ich vlastnými zaujímavými cieľmi a životnými príbehmi. V Lotyšsku je pomerne ľahké sa adaptovať. Napríklad mestská aj medzimestská doprava jazdí presne podľa cestovného poriadku a systém predaja lístkov je zrozumiteľný. Autobusy a vlaky sú vždy čisté, upratané a dobre udržiavané.

V Rige je niekoľko hlavných štvrtí, pričom najnavštevovanejšie sú centrum a Stará Riga, ktoré sú umiestnené vedľa seba. Stačí prejsť cez čarovný park, a z moderného

centra sa ocitnete v historickej časti mesta. Riga venuje veľkú pozornosť ekológii a ochrane životného prostredia: nájdete tu množstvo parkov, zelených plôch, alejí a kvetinových záhonov s fontánami. Vďaka tomu je centrum mesta čisté a udržiavateľné, bez neporiadku a odpadkov.

Riga sa právom nazýva srdcom Pobaltia. Toto mesto, ktoré leží v cen-

tre regiónu, zaujme jedinečnou atmosférou a nepredvídateľným počasím, ktoré sa mení častejšie než v susednej Litve či Estónsku. Turisti často vtipkujú, že sa ocitli v „druhom Londýne“: ranné prechádzky s dáždnikom a bundou sa môžu náhle zmeniť na slnečné popoludnie, keď už bundu nepotrebuje. Toto rozmarné počasie má svoje vysvetlenie – blízkosť Baltského mora.

Len dvadsať minút vlakom od Rigy sa nachádza Jurmala, malebné prímorské mesto známe piesočna-

tými plážami a útulnými parkami. Jurmala je nielen obľúbeným turistickým cieľom v Lotyšsku, ale aj významným kultúrnym centrom Pobaltia. Prichádzajú sem talentovaní umelci z pobaltských štátov, Ukrajiny, Bieloruska a ďalších krajín SNŠ, aby sa ponorili do atmosféry tvorivosti, našli inšpiráciu a podelili sa o svoje umenie. Riga a Jurmala tak spolu tvoria harmonické spojenie, kde sa história, kultúra a príroda spájajú do jedného celku.

ISMA University, súkromná holdingová spoločnosť s pobočkou v Uzbekistane, ponúka širokú škálu predmetov v rôznych oblastiach. Študenti inštitútu manažmentu tak môžu hlbšie študovať disciplíny zo samotného manažmentu alebo absolvovať kurzy zamerané na cestovný ruch, hotelierstvo a IT technológie. K dispozícii je aj možnosť výberu doplnkového cudzieho jazyka. Tento systém umožňuje študentom kombinovať disciplíny a získať vedomosti v rôznych oblastiach, čo ich podporuje v ich budúcej praxi. Mali sme príležitosť rozšíriť si obzory nad rámec našej špecializácie, a tak všestranne rozvíjať svoje schopnosti.

Univerzita sa snaží vytvoriť pohodlný rozvrh, ktorý študentom umožní začínať prednášky od 10.00 a dokončiť štúdium v rozumnom čase. Väčšina študentov má popoludní voľno, čo im dáva priestor na osobné plány, prácu či samoštúdium.

Vyučujúci sa zameriavajú nielen na teoretické prednášky, ale aj na rozvoj samostatnej práce študentov. Počas štúdia sme sa často venovali výskumu v manažmente, marketingu a hotelierstve (čo sú moje vybrané profilové predmety). Tento prístup výrazne uľahčuje pochopenie firemných procesov a organizačných systémov. Učiteľia sú vždy pripravení vysvetliť učivo a pomôcť s úlohami – poskytujú

cenné rady pri výbere zdrojov, ich analýze a efektívnom využití pre projekty. Táto interaktívna forma výučby nielenže zvyšuje záujem študentov, ale aj rozvíja praktické zručnosti potrebné pre úspech v profesii.

Okrem tradičného štúdia ponúka ISMA University rôzne praktické možnosti, najmä v oblasti cestovného ruchu a hotelierstva. Jedným z najvýraznejších príkladov boli prednášky pre účastníkov programu BIP, do ktorého som sa tiež zapojila. Mali sme možnosť navštíviť niekoľko hotelov v Jurmale vrátane exkurzie do hotela Baltic Beach – známeho spa hotela s priamym prístupom na pláž, obľúbeného pre jeho jedinečnú architektúru v tvare jachty a vysokú úroveň služieb.

Prehliadky hotelov nám umožnili lepšie pochopiť prácu zamestnancov, organizačné procesy a princípy rozvoja v hotelierstve. Tento praktický prístup nám poskytol reálne vedomosti a zručnosti potrebné pre úspešnú kariéru v tejto oblasti.

Moja skúsenosť so štúdiom na ISMA University v Rige bola nielen vzdelávacia, ale aj osobnostne obohacujúca. Vďaka praktickému prístupu k výučbe a rôznym aktivitám v oblasti cestovného ruchu a hotelierstva som získala cenné vedomosti, ktoré presahujú rámec teoretického učenia.

Riga so svojou jedinečnou atmosférou rozšírila môj pohľad na svet a umožnila mi nadviazať medzinárodné kontakty. Adaptácia na nové prostredie a využitie príležitostí posilnili moje presvedčenie, že úspech je výsledkom neustáleho učenia a osobného rastu. Tieto skúsenosti mi vytvorili pevný základ pre budúcu kariéru v oblasti cestovného ruchu.

Foto: archív autorky

ERAZMUS+ MOBILITA V ZNAMENÍ HORKEJ PRÍCHUTE PIVA BUDVAR

Erika KORMANÍKOVÁ, Ivana ŠAFFOVÁ a študenti študijného programu Turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo

V dňoch 4. – 8. novembra 2024 sa študenti študijného programu turizmus, hotelierstvo a kúpeľníctvo Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) Prešovskej univerzity (PU) zúčastnili krátkodobej zmiešanej mobility pod záštitou Erasmus+ s názvom Blended Intensive Programme – „Beer branding beyond borders: Creative marketing with Budvar“ na pôde Vysoké školy technickej a ekonomickej v Českých Budějoviciach.

Erazmus + mobilita v znamení horkej príchute piva Budvar – to sú slová, ktoré najlepšie charakterizujú náš týždeň strávený v Českých Budějoviciach. Vďaka ponuke krátkych zahraničných mobilit programu Erasmus+ a spolupráce Katedry turizmu a hotelového manažmentu FMEO PU s Vysokou školou technickou a ekonomicou (VŠTE) v Českých Budějoviciach sme dostali ponuku zúčastniť sa na BIP v meste, ktoré sa preslávilo výrobou piva Budvar.

Samotnej fyzickej mobilite predchádzalo päť online stretnutí prostredníctvom Google meet, kde sme rozoberali rôzne zaujímavé témy, ako napr. pivovárstvo v rámci celej Českej republiky, marketingová komunikácia vybraných pivovarov v Česku, propagácia piva, udržateľnosť v pivovárniackom priemysle a napokon inovácie tohto špecifického priemyslu. Cieľom týchto online stretnutí bolo uviesť nás do témy „piva“ a zároveň pripraviť nás na zadanie, ktoré sme neskôr spracovávali ako výstup z BIP. Okrem nás, študen-

tov zo Slovenska, sa tohto programu zúčastnili aj študenti z Maďarska, Litvy a Chorvátska. Spolu sme tak na týždeň vytvorili skupinku 21 Erasmus+ študentov.

Po príchode a oboznámení sa s novým prostredím sme boli rozdelení do piatich rôznorodých tímov, v ktorých sme po celý týždeň pracovali na svojich zadaniach. Nakoľko témou nášho BIP bolo vytváranie kreatívneho marketingu s Budvarom, v Budvare sme strávili hneď prvé popoludnie, kde nám práve manažéri tohto pivovaru zadali náročnú ale kreatívnu úlohu: vytvoriť dizajn novej limitovanej edície piva Budvar 33, ktorý sa dostane na pulty obchodov v lete 2025.

V rámci vytvárania dizajnu sme sa mali zamerať najmä na nový kreatívny dizajn plechovky, slogan, ktorý podporí predaj tejto novinky, video na sociálne siete, outdoorovú reklamu (napr. na tabuliach autobusových zastávok) a dizajn plechovky piva Budvar 33 s prvkami udržateľnosti (ako sú napr. informácie o ďalšej možnosti recyklácie plechovky, udržateľnejšieho výrobného procesu, minimalizácie odpadu, energie a pod.). Toto zadanie sme zároveň mali spracovať do podoby prezentácie, ktoré sme v posledný večer BIP odprezentovali pred predstaviteľmi pivovaru Budvar.

Do splnenia tejto úlohy sme sa zodpovedne pustili hneď na ďalší deň

priamo na univerzite, kde sme na to mali vyhradený pracovný priestor. Práve tímová práca na tomto zadaní nám ukázala svoju silu, nakoľko sme okrem seba navzájom spoznali aj to, kto je dobrý v dizajne, kto v manažovaní tímu, kto je dobrý vo vytváraní videí, a kto dokáže vymyslieť pútavý slogan pre predaj produktu. Okrem toho nám táto (spolu)práca v tíme pomohla v zlepšovaní tzv. „mäkkých zručností“, ako je napr. riešenie problémov, komunikácia v tíme v anglickom jazyku, time-manažment a iné, ale aj v rozvíjaní „tvrdých zručností“, ako napr. práca na dizajne v softvéri, práca s nástrojmi umelej inteligencie a pod.

Okrem práce na zadaní sme v rámci programu BIP mali aj ďalší, uvoľnenejší program, vďaka ktorému sme hneď v prvý deň absolvovali prehliadku pivovaru Budvar spojenú s ochutnávkou piva, z ktorej sme mali veľkú radosť. V druhý deň sme popoludní navštívili centrum mesta a jeho širšie okolie s tými naj-

významnejšími pamiatkami mesta České Budějovice.

Tretie popoludnie bolo venované výletu k neďalekému zámku v Hlubekej nad Vltavou doplnené prehliadkou. Štvrté popoludnie a večer nášho programu sme zase strávili v priestoroch reštaurácie Budvarka priamo v pivovare Budvar kde sme ochutnali špeciality českej kuchyne a nakoncom odprezentovali svoje projekty a nápady, ktoré sa predstaviteľom pivovaru veľmi páčili. Okrem týchto aktivít sme mali čas aj na vlastné spoznávanie Českých Budějovic, či už okom, ale aj cez horkú príchúť piva Budvar.

Táto mobilita v Českých Budějoviach nám tak naplno ukázala, že práve BIP je skvelou kombináciou cestovania, spoznávania nových miest, spoznávania nových ľudí, vzdelávania, zlepšovania sa v cudzom jazyku, dobrého jedla a, samozrejme, piva (smiech). Ak niekto váha, či ísť na Erasmus, práve

BIP je skvelá možnosť si to vyskúšať a obľúbiť si to až natolko, že sa budete chcieť zúčastniť každej z ponúk BIP či dokonca až samotného štúdia na inej univerzite za podpory programu Erasmus+.

Touto cestou by sme sa chceli poďakovať najmä predstaviteľom Katedry marketingu a cestovného ruchu, VŠTE, ktorí stoja za perfektnou organizáciou BIP, a to konkrétne pánovi Danielovi Raušerovi, ktorý koordinoval všetky aktivity v rámci BIP, pánovi Radimovi Dušekovi a pani Petre Pártlovej, vedúcej katedry, ktorí nám poskytovali cenné rady pri spracovávaní našich zadaní. Okrem toho, nám boli nápomocní počas celého nášho pobytu a neváhali nám zodpovedať rôzne otázky týkajúce sa (nielen) pobytu.

Zároveň ďakujeme aj našej katedrovej Erasmus+ koordinátorke doc. Ing. Kristíne Šambronskej, PhD., ktorá nám dala do povedomia možnosť zúčastniť sa na tejto mobilita a zároveň za jej pomoc s administratívnou stránkou nášho BIP, ktorá stojí mnoho úsilia a času. Sme radi, že aj popri jej iných pracovných povinnostiach nám neváhala pomôcť a poradiť.

...a my sa, verím, vidíme opäť na ďalšom BIP!

Foto: archív autorov

CHORVÁTSKO – NIELEN DOVOLENKA – ČO TAK ERASMUS+ V SPLITE?

Michaela DEMJANOVÁ

Posledný septembrový deň slávnostne opäť otvorila svoje brány Katolícka teologická fakulta v chorvátskom Splite a ja som bola vďaka Erasmu pri tom. Tento deň je sviatkom patróna fakulty sv. Hieronýma, ktorý má svoje špeciálne miesto v chorvátskych dejinách a kultúre pre svoj pôvod z oblasti chorvátskej Dalmácie, ktorej je taktiež ochrancom.

Slávnostne otvorenie začalo svätou omšou v kaplnke fakulty, ako je tomu zvykom aj na našich teologických fakultách. Program pokračoval v aule fakulty, kde jej predstavitelia privítali prítomných a vzájomne si popriali dobrý začiatok a ešte lepší koniec akademického roka.

Ja som sa po tomto spríjemnení pracovného dňa vrátila ku svojej činnosti, ktorej som sa venovala už týždeň pred slávnostným otvorením akademického roka. Erasmus+ stáž som po niekoľkokrát strávila vo výskumnom centre „Don Frane Bulić“, zameraného na epigrafický, paleografický a historicko-teologický výskum, ktoré je súčasťou fakulty. Pod vedením mentora – zakladateľa centra profesora Josipa Dukića som sa venovala prevažne digitalizácií kníh a archívnych zdrojov.

Nikdy som si nemyslela, že práve ja si budem vybavovať niečo ako Erasmus, pretože sa mi pravdupovediac nechcelo do zdanlivo nezrozumiteľnej administratívy a k tomu som mala dojem, že by som nemala to šťastie prejsť procesom úspešne a dokonca byť vybraná. Avšak pre doktoranda je stáž povinnosť, ako som sa dozvedela na konci tretieho ročníka, preto som sa pustila do prieskumu a výskumu našich univerzitných stránok. Našťastie, stránka je vybavená množstvom kvalitných informácií, ktoré ochotne

doplnia aj pracovníčky úseku zahraničia a vonkajších vzťahov pri prípadných nejasnostiach, ktoré sa nielen u „prvostážistov“ môžu objavovať.

Esenciálnym je však nájsť inštitúciu, ktorá študenta či doktoranda prijme. Jednoznačne je nutné pohybovať sa v podobnej oblasti ako na domácej inštitúcií a je treba si pozrieť zoznam dohôd Erasmus+ a Prešovskej univerzity či ponuky stáží. Ak hľadáte niečo iné, je potrebné „googliť“ a byť neúnavný v kontaktovaní inštitúcií, ako som bola ja. Musím priznať, nie na každý email som dostala odpoveď, na iný odpoveď negatívnu, avšak Split – ten ma prijal.

Až vtedy začala administratíva, ktorá však nie je nijako problematická – stačí čítať s porozumením rovnako písať zrozumiteľne, nasleduje menšia autogramiáda, skenovanie dokumentov, hľadanie cestovných lístkov, čo je dnes pre mnohých ľudí hobby. Výzvou môže byť ubytovanie – aj keď ho inštitúcia nezabezpečí – vie minimálne poradiť. K tomu ešte pár drobností a ste na ceste k svojmu snu, pretože takto by som Erasmus smelo nazvala. Erasmus vám môže splniť túžbu žiť v inej krajine a rozhodnúť sa, či to chcete aj v budúcnosti, pomôže ujasniť si osobné aj pracovné priority, osamostatniť sa, či prejsť kultúrnym šokom za pomoci lokálnych ľudí.

Počas stáže môžete stretnúť aj krajanov, ako sa prihodilo mne v máji minulého akademického roku pri predošlej stáži. Delegácia z Gréckokatolíckej teologickej fakulty v Prešove zavítala na Katolícku teologickú fakultu v Splite, kde prebehlo podpísanie Erasmus dohody medzi týmito inštitúciami. Ich program obohatilo slávenie 25. výročia vzniku splitskej Katolíckej teologickej fakulty. Delegáciu spravádzal slovenský kňaz, vykonávajúci svoje poslanie v Chorvátsku, otec Ján Jakubov, ktorý na tejto fakulte študoval a spoločne ma navštívili v centre.

Život v Splite a jeho okolí je veselší a pomalší aj napriek neustálemu zneniu nervózných klaksónov, pokrikov v uliciach a vravy v kaviarňach. Počasie je miernejšie a teplejšie a v jesennom a zimnom období si nie je potrebné baliť extra zateplené bundy a obuv a je príjemné byť väčšinou oblečený len tak „naľahko“ a užívať si slnečné lúče a šum mora. Odvážnejší sa môžu značnú časť roka aj kúpať, čím som aj ja v októbri ukončila svoju pracovnú stáž.

Foto: archív autorky

ERASMUS+ DOMA

Petra VÍGOVÁ

Moja cesta na vysokú školu ma zaviedla do Dánska, kde som mala príležitosť spoznať novú kultúru a ľudí, a zažiť odlišný pohľad na svet. Avšak, ako sa hovorí: „Všade dobre, doma najlepšie.“ Preto som sa rozhodla získať skúsenosti aj na slovenskej vysokej škole. Na dánskej univerzite študujem Export and Technology Management, čo predstavuje manažment na všetkých úrovniach v oblasti podnikania. Prešovská univerzita mi ponúkla jedinečnú príležitosť nahliadnuť do zákulisia školy a zažiť pocit domova, pričom som sa mohla zapojiť do medzinárodného aspektu štúdia, spoznať zahraničných študentov i profesorov.

Pri organizovaní svojich aktivít a plánovaní termínov som bola nervózna, pretože celý proces bol zložitý a sprevádzali ho mnohé pochybnosti, najmä vzhľadom na absenciu zmlúv medzi školami. Avšak po mojej návšteve rektorátu, konkrétne oddelenia zahraničných vzťahov som si bola istá, že som sa rozhodla správne. Časť mojich povinností počas stáže som plnila na rektoráte a časť na Fakulte manažmentu, ekonomiky a obchodu. Moje úlohy boli rôznorodé, prispeli k zabezpečeniu hladkého chodu oddelenia zahraničných vzťahov.

Pomáhala som s prípravami pred a počas príchodu študentov programu Erasmus+, ako aj s organizáciou Blended Intensive Program (BIP) na Fakulte manažmentu ekonomiky a obchodu. Podieľala som sa na organizačných úlohách pri príprave, realizácii a priebehu BIP, kde som poskytovala asistenčnú pomoc. Aktívne som sa zapájala do riešenia úloh v rámci workshopov na BIP a zdieľala svoje interkultúrne skúse-

nosti, ktoré som nadobudla počas štúdia. Venovala som sa aj príprave reklamných predmetov pre BIP, podkladov pre online workshop a prekladaniu zahraničných materiálov pre vedecký prieskum. Okrem toho som pripravovala podklady na články o propagácii a realizácii Erasmus+ stáže a BIP. Tieto rôznorodé úlohy mi umožnili rozšíriť si obzory a získať cenné skúsenosti v medzinárodnom prostredí.

Počas stáže som sa mohla zúčastniť aj samotného BIP programu, a to nielen na workshopoch, ale aj na výlete. Tento program bol pre mňa zaujímavým zážitkom, pretože som sa na všetko pozerala z perspektívy niekoho, kto sa nachádza na začiatku svojej profesionálnej kariéry. Dvakrát som navštívila Starú Lubovňu, raz so študentmi Erasmus+ a raz s účastníkmi BIP. Bola to zaujímavá náhoda, pričom okrem návštevy hradu sme mali naplánované aj iné aktivity, ako napríklad prehliadka Nestville Parku v Hniezdom.

Jednou zo zaujímavých skúseností bola príležitosť bývať v prázdnom internáte a stráviť takmer mesiac sama na celom poschodí. Keďže v Dánsku semester začína už v polovici augusta, nastúpila som na Erasmus+ skôr ako ostatní študenti. Vzhľadom na to, že som v poslednom semestri, mohla som byť na výmennom pobyte len dva mesiace, a preto mi chýbala interakcia s mojimi rovesníkmi. To je jedna z vecí, ktorú by som si priala zmeniť.

Tieto dva mesiace mi pomohli nielen osobnostne – keďže som sa prvýkrát ocitla v situácii, kde som sa musela postarať o všetko sama – ale aj kariérne, pretože som si ujasnila, čím sa chcem po ukončení štúdia zaoberať. Vďaka stáži Erasmus+ som nadobudla istotu, že ma naplňa pôsobenie v medzinárodnom prostredí, a že mám skutočný záujem o komunikáciu s ľuďmi rôznych kultúrnych a profesijných zázemí.

Foto: Monika PASTIROVÁ

SKÚSENOSTI S INTERKULTÚRNOU VÝMENOU I TVORBOU PRODUKTOV TURIZMU

Vanesa LUPTÁKOVÁ

V posledných mesiacoch som mala ako študentka Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu (FMEO) jedinečnú príležitosť zúčastniť sa na viacerých významných podujatiach, ktoré významne podporujú prepájanie teórie s praxou. Skúsenosti v podobe tlmočenia pre zahraničných návštevníkov a ďalších kompetencií boli pre mňa nielen profesionálnou výzvou, ale aj osobným zážitkom.

Mesto Sabinov nadviazalo s FMEO Prešovskej univerzity (PU) spoluprácu už v roku 2023, kde sa ukazuje, aký význam má prepájanie vedomostí s reálnou praxou. Na báze možnosti tejto spolupráce som mala doposiaľ viacero príležitostí na osobný profesionálny rozvoj.

Jeden z príkladov bolo aj podujatie Dni mesta Sabinov, ktoré sa konalo od 11. do 14. júna 2024. Počas neho som tentokrát mala možnosť sprevádzať a tlmočiť pre delegáciu z maďarského mesta Kenderes. Bolo fascinujúce vidieť, ako sa naše kultúry prelínajú, a ako sa naši hostia zapájali do rôznych aktivít. Tlmočenie umožnilo nielen komunikáciu, ale aj vytvorenie hlbšieho porozumenia

medzi obyvateľmi miest. Spolu s delegáciami z Čiech, Poľska a Maďarska sme navštívili viaceré miesta v Prešovskom kraji, ako pútnické miesto v Lutine, Opáľové bane, remeselný pivovar v Šarišských Michaľanoch a iné zaujímavé destinácie.

Ďalšou aktivitou v rámci spolupráce bola návšteva maďarského mesta Pécs 8. a 9. júla 2024. Cieľom tejto návštevy bolo podporiť výkony príjazdového cestovného ruchu zameriavajúc sa na maďarsky hovoriacich turistov a objaviť možnosti, ako pritiahnúť viac návštevníkov do domácich regiónov. Súčasťou cesty bola aj návšteva múzea, kde sú vystavené diela Teodora Kostku Csontváryho, ktorý sa narodil v Sabinove. Kľúčová

bola diskusia, ktorá sa sústredila na budúce plánované aktivity v meste Sabinov, ako napríklad usporiadanie výstavy jeho diel v zrekonštruovanom kostole. Tento projekt môže byť veľkým prínosom a obohatením pre kultúrnu scénu.

Následne sa v dňoch 3. do 6. októbra 2024 konala opätovná návšteva Kenderesu, ktorá bola zameraná na upevnenie vzťahov medzi týmito partnerskými mestami. Aj počas tejto cesty som mala možnosť nadobúdať skúsenosti nielen ako tlmočník, ale zároveň byť prítomná pri spôsoboch budovania silného partnerstva, ktoré sa už skôr v obraze priateľstva medzi komunitami rozvíja. Spoločne sa diskutovalo o budúcich projektoch a iniciatívach, ktoré posilnia kultúrne prepojenie medzi Slovákami a Maďarmi. Okrem uvedeného boli súčasťou cesty aj návštevy rôznych zaujímavých miest, ako letecké múzeum v Szolnoku, mesto Jáger (Eger) a vínne pivnice Szépasszony völgy.

V tejto súvislosti som si uvedomila, aké dôležité je mať nielen jazykové zručnosti, ale aj empatiu a otvorenosť voči iným kultúram. Tlmočenie v týchto situáciách neznamená len prevod slov, ale aj sprostredkovanie pocitov a myšlienok, ktoré sú nevyhnutné pre úspešnú komunikáciu. Tieto skúsenosti mi ukázali, aké dôležité je budovanie medzinárodných vzťahov, a ako môže tlmočenie prispieť k porozumeniu a spolupráci. Som hrdá, že som mohla byť súčasťou týchto podujatí a teším sa na ďalšie výzvy, ktoré ma čakajú ako študentku UNIPO – FMEO v Prešove. Verím, že tieto praktické skúsenosti mi poskytnú neoceniteľné zručnosti do mojej budúcej kariéry a posilnia moju vášeň pre medzikultúrnu komunikáciu.

Foto: archív autorky

LETNÁ ŠKOLA V POĽSKU V RÁMCI PROGRAMU CEEPUS

Soňa BARANOVÁ, Alžbeta HANULÁKOVÁ

Študentky a študent Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity (PU) v Prešove v rámci programu CEEPUS a siete M-HU-0028-17 Active Methods in Teaching and Learning Mathematics, Informatics and their Applications navštívili Instytut Pedagogiki Uniwersytetu w Siedlcach na letnej škole Praca z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

V týždni od 29. septembra do 5. októbra 2024 sa jedenásti študenti 2. a 3. ročníka bakalárskeho stupňa štúdia – Soňa Baranová, Vanesa Böszörményiová, Radka Dvorčáková, Daniela Fecková, Lívia Goliášová, Alžbeta Hanuláková, Anna Homolová, Tamara Lakatošová, Terézia Moučková, Patrícia Müllerová, Jakub Zahorček v spoločnosti dvoch učiteľiek, doc. RNDr. Renáty Bernátovej, PhD., a Mgr. Hedvigy Hafíčovej, PhD., zúčastnili letnej školy v poľskom meste Siedlce, ktorá prebiehala pod záštitou programu CEEPUS.

Stredoeurópsky výmenný program pre univerzitné štúdiá (CEEPUS) podporuje akademickú mobilitu v strednej, východnej a juhovýchodnej Európe, študenti môžu absolvovať štipendijný pobyt, ale aj letnú školu, či exkurziu. Cieľom

letnej školy bolo rozšíriť naše vedomosti v oblasti vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Navštívili sme Univerzitu v Siedlcach, Inštitút pedagogiky, ktorý vedie prof. Anna Klim-Klimszewska, ktorá pripravila so svojimi kolegynami bohatý a zaujímavý týždenný program. Zúčastnili sme sa slávnostného otvorenia akademického roka univerzity, ktorého priebeh úplne nekorešpondoval s rovnakou slávnosťou na našej univerzite, ale o to to bolo zaujímavejšie.

Dr. Małgorzata Wiśniewska viedla dvojhodinový workshop v senzorickej miestnosti, kde nám cez našu osobnú skúsenosť vysvetlila význam senzorickej stimulácie nielen u detí, ale aj u dospelých. Mali sme možnosť

dozvedieť sa o praktickom využití vybraných pomôcok, prakticky si ich aj vyskúšať a spoločne sa zamýšľať nad ich použitím pri práci s deťmi.

Pre nás, jedným z najzaujímavejších momentov programu bolo, keď sme sa mohli vžiť do kože seniorov a ľudí so zdravotným postihnutím na workshope, ktorý viedla dr. Ewa Jowko. Vďaka rôznym pomôckam, ako invalidný vozík, odhlučňujúce slúchadlá či špeciálny oblek simulujúci obmedzenú pohyblivosť sme mali možnosť pocítiť, aké výzvy tieto osoby v každodennom živote prekonávajú. Zážitkom bola návšteva univerzitnej knižnice, ktorá disponuje bohatou zbierkou pomôcok pre ľudí so zdravotným znevýhodnením. Videli sme špeciálne upravené klávesnice pre osoby so zrakovým alebo telesným postihnutím, tlačiarne a knihy v Braillovom písme, čítačky kníh a ďalšie pomôcky, ktoré zjednodušujú prístup k vzdelávaniu a informáciám pre všetkých. Program bol uzavretý prehliadkou miest Siedlce a neďalekej Varšavy, kde sme mali príležitosť spoznať históriu a kultúru Poľska.

Letná škola bola pre nás obohacujúca a priniesla nám nové zážitky, vedomosti, poznatky aj skúsenosti, za čo sme veľmi vďačné. Sme radi, že sme mali možnosť zúčastniť sa a veríme, že tieto nové vedomosti budú pre nás prínosom aj v našej budúcej pedagogickej praxi.

Foto: Soňa BARANOVÁ

ŠTUDENTI SOCIÁLNEJ PRÁCE PBF NA BIP

Mária GAJDOŠOVÁ

V dňoch 14. – 18. októbra 2024 sa sedem študentov odboru sociálna práca na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) Prešovskej univerzity (PU) zúčastnilo krátkodobej mobility v rámci programu Erasmus+. Išlo o program BIP – Blended intensive programme (zmiešaný intenzívny program), ktorý usporiadala Palackého univerzita v Olomouci. Program s názvom VULNERABLE PEOPLE bol zameraný na multidisciplinárnu starostlivosť o špecifickú skupinu sociálne krehkých ľudí – o ľudí bez domova a ľudí ohrozených stratou domova.

Oboznámili sme sa so službami určenými tejto cieľovej skupine, nie len so samotným prístupom k týmto ľuďom, často sociálne vylúčeným, či na okraji spoločnosti, ale aj s preventiou riešenia ich problému. Veľmi zaujímavá bola prednáška odborníka na stratégiu HOUSING FIRST (bývanie na prvom mieste).

Spoznali sme zdravotné služby pre ľudí bez domova, priamo vo fakultnej nemocnici v Olomouci (FNO), ktorá je jednou z najväčších a najvýznamnejších zdravotníckych zariadení v ČR. FNO funguje ako univerzitná nemocnica, ktorá úzko spolupracuje s Univerzitou Palackého. Okrem poskytovania špecializovanej a komplexnej zdravotnej starostlivosti je aj významným centrom pre výskum a vzdelávanie budúcich zdravotníckych pracovníkov.

Na workshope vo FNO sme sa oboznámili s prácou a kompetenciami zdravotného sociálneho pracovníka aj s jeho pracovnou náplňou v prípade poskytnutia zdravotnej starostlivosti či hospitalizácie a následnej starostlivosti o človeka bez domova.

Absolvovali sme exkurziu do Arcidiecéznej Charity v Olomouci, ktorá je významnou humanitárnou a charitatívnou organizáciou. Je zameraná na poskytovanie pomoci ľuďom v núdzi nie len v regióne, ale aj na medzinárodnej úrovni. Doma ponúka široké spektrum sociálnych služieb pre rôzne zraniteľné skupiny, ako sú deti, mládež, rodiny v kríze, ťažko zdravotne postihnutí, seniori, ľudia bez domova.

V zahraničí organizuje a koordinuje humanitárne projekty (Ukrajina, Afrika). Vo svojich zariadeniach sociálnych služieb poskytuje aj zdravotnú starostlivosť (hospice, zariadenia pre seniorov). Navštívili sme krízové centrum Samaritán, ktoré je momentálne v prevádzke aj napriek svojej rekonštrukcii. Centrum disponuje unikátnym komplexným systémom sociálnych služieb pre ľudí bez domova vrátane ordinácie všeobecného lekára a psychiatrickej ordinácie.

Súčasťou BIP bol aj workshop o tzv. „vlhkých službách“, určených pre ľudí bez domova, ktorí nie sú schopní zvládnuť svoju závislosť. Cieľom týchto služieb je poskytnúť minimálne dôstojné prostredie pre život. Relatívne novým prístupom, ktorý sa snaží riešiť problém závislosti na alkohole u ľudí žijúcich na ulici, je program kontrolovanej konzumácie alkoholu. Je zameraný na bezpečné a regulované podávanie alkoholu v kontrolovaných podmienkach.

Funguje na princípe HARM REDUCTION (zníženie škôd), čo znamená, že namiesto úplného zákazu alkoholu sa jeho konzumácia riadi a kontroluje s cieľom znížiť negatívne dôsledky spojené s nadmerným pitím. Snaží sa znížiť rizikové správanie, ako sú nehygienické podmienky, násilie, intoxikácia v nevhodnom prostredí či pitie nebezpečných náhrad alkoholu. Charakteristické pre tento program sú: limitovaná denná konzumácia alkoholu, aby sa predišlo

nadmernému opitiu, konzumácia v bezpečných a monitorovaných priestoroch pre ľudí bez domova a ponuka psychosociálnej podpory vrátane terapie, zdravotnej starostlivosti a pomoci s integráciou do spoločnosti.

Výhodou je stabilizácia životov chronických alkoholikov na ulici a zlepšenie kvality života aj pomocou liečby závislosti. Niektoré kritické hlasy tvrdia, že takýto program umožňuje jednotlivcovi pokračovať v pití a nie je vhodným riešením. Tento program sa inšpiroval pozitívnymi výsledkami podobných programov v zahraničí (Kanada, Holandsko), v ČR sa stále vyvíja a sleduje sa jeho vplyv na cieľovú skupinu.

Počas nášho týždňového pobytu sme mali možnosť spoznať aj nádherné, starobylé, univerzitné mesto Olomouc a jeho univerzitu so svojou 450-ročnou históriou. Pri stretnutiach so zahraničnými študentmi, učiteľmi aj profesionálmi z pomáhajúcich profesií sme sa dozvedeli mnoho nových a zaujímavých informácií. Snažili sme sa lepšie pochopiť problematiku ľudí bez domova. Diskutovali sme o konkrétnych návrhoch a riešeniach ako zmierniť problémy tejto cieľovej skupiny. Po úspešnom absolvovaní BIP sme získali certifikát, ktorý potvrdzuje naše zapájanie sa a nadobudnuté vedomosti, o ktoré sa podelíme so svojimi spolužiakmi a určite ich využijeme vo svojom budúcom profesionálnom živote sociálnych pracovníkov.

ŠTÚDIUM V TURECKU V RÁMCI PROGRAMU ERASMUS+

Daria KRYLOVA

Program Erasmus+ je jedným z najznámejších a najrozšírenejších výmenných programov v Európe, ktorý umožňuje študentom študovať v zahraničí, získať cenné medzinárodné skúsenosti a spoznať novú kultúru. Turecko, ako krajina medzi Európou a Áziou, ponúka študentom jedinečnú príležitosť spoznať bohatú históriu, kultúru a tradície, a zároveň získať kvalitné vzdelanie na renomovaných univerzitách.

Štúdium v Turecku v rámci programu Erasmus+ prináša množstvo výhod. Turecké univerzity sú známe vysokou úrovňou výučby a modernými výskumnými zariadeniami. Mnohé z nich sú akreditované na medzinárodnej úrovni a ponúkajú kurzy v anglickom jazyku, čo uľahčuje študentom zo zahraničia adaptáciu. Turecko je krajina s bohatou kultúrnou históriou, ktorá spája východ a západ. Študenti majú možnosť ponoriť sa do zaujímavých tradícií, miestnej kuchyne, architektúry a získať nezabudnuteľné zážitky. Turecko je hospodársky silnou krajinou a ponúka mnoho príležitostí pre budúcich profesionálov.

Pre študentov môže byť štúdium v Turecku krok k rozvoju kariéry

v oblasti medzinárodného obchodu, diplomacie, turizmu a ďalších sektorov. Univerzita Akdeniz (Akdeniz Üniversitesi) je jednou z najvýznamnejších vysokých škôl v Turecku, ktorá sa nachádza v meste Antalya, na juhozápade krajiny pri Stredozemnom mori. S jej bohatou históriou, moderným výučbovým prostredím a širokou ponukou programov pre medzinárodných študentov, je Akdeniz ideálnym miestom pre tých, ktorí chcú získať kvalitné vzdelanie a zároveň spoznať krásy Turecka.

Univerzita Akdeniz má silnú medzinárodnú komunitu študentov, pričom študenti z rôznych krajín sveta majú možnosť zapojiť sa do výmenných programov ako je Erasmus+ a stráviť semestrálny pobyt v Turecku. Univerzita podporuje medzinárodnú výmenu a ponúka rôzne aktivity, ktoré umožňujú študentom spoznať nielen akademické prostredie, ale aj tureckú kultúru, tradície a životný štýl.

Štúdium na Univerzite Akdeniz ponúka študentom možnosť užívať si krásy Antalyi, jedného z najkrajších turistických miest v Turecku. Antalya je známa svojimi historickými pamiatkami, ako je staroveké mesto Perge, hrad v Antalyi a rozmanité pláže. Okrem toho ponúka širokú škálu reštaurácií, kaviarní a obchodov, kde si študenti môžu vychutnať tureckú kuchyňu a relaxovať po náročnom štúdiu. Antalya má tiež veľmi príjemné klimatické pod-

mienky s teplými letami a miernymi zimami, čo je ideálne pre študentov, ktorí si chcú užiť vonkajšie aktivity a športy počas celého roka.

Pre študentov, ktorí plánujú študovať v Turecku odporúčam nasledovné: učte sa základné frázy v turečtine. Aj keď veľa ľudí v Turecku hovorí anglicky, znalosť základov turečtiny vám môže veľmi pomôcť pri každodenných situáciách a pri nadviazovaní kontaktov s miestnymi. Využite voľný čas na objavovanie: Turecko ponúka množstvo historických a prírodných miest, ktoré stojí za to navštíviť. Od starovekých miest, ako je Efez, po nádherné pláže na Egejskom mori – určite nebudete mať núdzu o zážitky.

Zostaňte otvorení novým skúsenostiam: štúdium v Turecku je príležitosťou na osobný a profesijný rozvoj. Buďte pripravení prijať nové výzvy a užite si všetky výhody, ktoré vám tento program môže ponúknuť. Štúdium v Turecku v rámci programu Erasmus+ je skvelou príležitosťou ako obohatiť svoje vzdelanie a zároveň spoznať fascinujúcu krajinu. Turecko je krajina plná kontrastov, ktorá ponúka nielen kvalitné vzdelanie, ale aj nezabudnuteľné zážitky, ktoré si poniesete so sebou po celý život. Ak máte záujem o medzinárodnú skúsenosť, Turecko by malo byť určite na vašom zozname.

Foto: archív autorky

PRVÝ BLENDED INTENSIVE PROGRAM NA FILOZOFICKEJ FAKULTE

Klaudia SOKOLOVÁ

21. – 25. októbra prebiehal na pôde Inštitútu histórie Filozofickej univerzity Prešovskej univerzity program Blended intensive programme, ktorého súčasťou bola študentská konferencia „Etnická a náboženská rôznorodosť regiónov/miest v minulosti a dnes“, ale aj exkurzie v regióne Spiš a v mestách Prešov a Košice.

V pondelok sme privítali študentov z Instytutu Historii i Archiwistyki Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Katedry historických vied Západočeskej univerzity v Plzni a Katedry historie Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Po zoznámení a spoločnom obede pokračoval program na exkurzii v Katedrále sv. Jána Krstiteľa, Archíve gréckokatolíckeho arcibiskupstva Prešov, Dvorane kolégia Biskupského úradu Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a. v., Evanjelickom a. v. chráme Svätej Trojice a Konkatedrále sv. Mikuláša. Celú exkurziu viedla Marcela Domenová.

V utorok sme začali konferenciou, kde predstavili svoj úvodný príspevok, zameraný na dejiny židovského obyvateľstva v Humennom,

Tatiana Pistráková a Adriána Sodivarová. Wiktor Szymanek predstavil príspevok o Tatároch, Karaitoch a Arménoch. Výskumom dejín

a jeho osudy, alebo o tom, čo má spoločné viera s národnosťou priblížil osobnosť kňaza, ktorého životná cesta do veľkej miery odráža konfesijnú a národnostnú situáciu na území severovýchodného Slovenska. Spoluprácou Adama Šetka, Jana Mistru a Anety Půlovej z Plzne vznikol výskum Santiniho veriaci Plzeňsko.

Po krátkej prestávke sme pokračovali štúdiu Zuzany Kapely z Krakova, ktorá sa zamerala na Horalov, Rumunov a Rómov ako etnografické, etnické a národnostné skupiny, ktoré už stáročia obývajú Poľsko. Jakub Kalaf a Veronika Mařková z Ústí nad Labem vytvorili sondu do regionálnych rozdielov etnika českých Nemcov v prvej polovici 20. storočia. Úplne na záver vystúpili Anna-Marie Pytlíková a Radek Voch z Plzne s problematikou čarodejníctva v západoeurópskom regióne.

židovskej komunity sa pochválil Michał Wojnarowski z Krakova. Filip Hrbek a Lucie Bajerová z Ústí nad Labem sa venovali spoločnej problematike, a to myšlienkovým transferom česko-saského pomezia raného novoveku.

Po krátkej prestávke rokovanie pokračovalo druhým blokom, v ktorom sa Klaudia Sokolová zamerala na Významné osobnosti Potiského dištriktu uhorskej evanjelickej cirkvi a. v. Szczepan Szkółka z Krakova predstavil protestantizmus a architektúru v Poľsku. Netradičnou témou sa zaoberal Filip Šulc z Ústí nad Labem, a to náboženskými a etnickými motívmi domových znamení v Česku. V poslednom utorkovom príspevku sme sa spoločne s Alešom Kotvom z Plzne pozreli aj na vzdialenejšiu medzinárodnú politiku – činnosť francúzskych misionárov v Japonsku v 19. storočí.

Po obednej prestávke pokračovala exkurzia z predchádzajúceho dňa – s Marcelou Domenovou po Prešo-

ve. Študenti absolvovali zaujímavé prednášky v Múzeu židovskej kultúry, v Židovskej ortodoxnej synagóge a v Múzeu rusínskej kultúry. Deň zakončili spoločným večerným posedením.

V stredu sme absolvovali celodennú exkurziu po krásnom regióne Spiš. Monika Bizoňová nás sprevádzala našimi cestami na Spišský hrad, do Spišskej Kapituly, kde sme mali možnosť navštíviť Biskupskú rezidenciu, Katedrálu sv. Martina, Spišské diecézne múzeum a čerstvo zreštaurovanú Biskupskú záhradu. Po rýchlych obedoch sme sa presunuli do Levoče a spoločne si pozreli Baziliku sv. Jakuba, Spišské múzeum, Starý kláštor minoritov a Evanjelický kostol.

V nasledujúci deň sme pokračovali v rokovaní. Tretí blok otvorila Krakovčanka Weronika Dziadkowiec stopami v kultúre alebo príbehom o živote Lemkov a pravoslávnych kresťanov v multikulturnej poľskej spoločnosti. Andrej Kostelník v príspevku Irinej Chanát

Po spoločnom obede sme sa presunuli na exkurziu do Košíc s Marcelou Domenovou. Tá nás prevádzala Archívom mesta Košice, ktorý je len jeden z dvoch nezostátnených archívov na Slovensku. Následne sme so sprievodkyňou mali možnosť spoznať krásny Dóm sv. Alžbety a historické centrum mesta. Deň sme ukončili v najstaršom slovenskom hostinci pri dobrom jedle a pive.

Posledný deň bol venovaný záverečnému stretnutiu, kde sme zhodnotili celý týždeň v spoločnej diskusii. Následne sme sa rozlúčili a zahraniční študenti sa postupne vracali domov. Za organizáciu ďakujeme celému organizačnému tímu, najmä Petrovi Kovalovi, ktorý celotýždenný program viedol a podľa spätnej väzby od zahraničných študentov ho viedol veľmi dobre. Tešíme sa na ďalšiu takúto konferenciu.

Foto: archív autorky

ERASMUS STÁŽ V SÁROSPATAKU

Jana FERENCOVÁ, Andrea FERENCOVÁ

Erasmus stáž v malebnom mestečku Sárospataku na severe Maďarska je niečo, čo si človek uchová v pamäti navždy. Študenti teológie a histórie prichádzajú na Sárospataki Református Hittudományi Egyetem (Reformovanú teologickú univerzitu v Sárospataku), aby rozšírili svoje vedomosti, spoznali novú kultúru a zažili jedinečný pohľad na históriu, tradície a náboženstvo v Maďarsku. Možnosť zažiť to sme mali počas nášho mesačného pobytu s kolegynou Janou Ferencovou z Gréckokatolíckej teologickej fakulty.

z najvýznamnejších je Rákócziho hrad, ktorý je symbolom mesta. Tento impozantný renesančný hrad zo 16. storočia ponúka návštevníkom pohľad do histórie rodu Rákócziovcov, ktorí zohrávali kľúčovú úlohu v dejinách Uhorska.

Ďalším zaujímavým miestom, ktoré sme počas pobytu navštívili, bol Kostol svätej Alžbety. Pôvodne gotický kostol, zasvätený svätej Alžbete Uhorskej (Durínskej), prešiel viacerými prestavbami a dnes je ukážkou unikátneho spojenia rôznych architektonických štýlov. Interiér kostola zdobia krásne fresky a výzdoba. Okrem historických pamiatok je mesto obklopené aj krásnou prírodou, ktorá ponúka možnosti pre turistiku a rekreáciu. Počas pobytu sme si vychutnali aj tradičnú maďarskú kuchyňu, ktorá je známa svojimi bohatými chuťami a jedinečnými jedlami, ako sú guláš, perkelt a langoš. Neďaleko sa taktiež nachádza tokajská vinárska oblasť.

Sárospatak je síce malé mesto, no s bohatým historickým a duchovným dedičstvom. Je známe svojou univerzitou a reformovanou teologickou tradíciou. Táto univerzita má korene v 16. storočí a ponúka študentom aj bádateľom možnosť robiť výskum v knižnici a archíve s rozsiahlymi zbierkami, ktoré sme mali počas nášho pobytu k dispozícii. Pracovali sme s početným knižným materiálom, ktorý obohatil náš výskum a poznanie. Okrem toho nám univerzitní zamestnanci v prípade potreby ochotne pomá-

hali, čo pre nás vytvorilo veľmi priateľské prostredie.

Mesačný pobyt nám poskytol aj neoceniteľnú príležitosť spoznať miestnu kultúru a jazyk. Počas našej stáže sme mali taktiež možnosť navštíviť významné pamiatky mesta, ktoré nám doplnili akademickú stránku o historickú a kultúrnu perspektívu.

Sárospatak je bohatý na historické pamiatky, ktoré priťahujú návštevníkov zo širokého okolia. Jednou

Môžeme zhodnotiť, že nám táto mesačná stáž priniesla nielen akademický, ale aj osobnostný rast. Možnosť štúdia a výskumu na univerzite s tak bohatou históriou, spoznávanie historických pamiatok a zažívanie miestnej kultúry nám pomohli obohatiť naše vedomosti aj rozšíriť horizonty.

Foto: archív autoriek

ERASMUS+ MOBILITA NA TEXASKEJ UNIVERZITE

Jaroslav KUŠNÍR

Prof. PhDr. Jaroslav Kušník, PhD. z Inštitútu anglistiky a amerikanistiky (IAA) Filozofickej fakulty (FF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa koncom augusta a začiatkom septembra zúčastnil učiteľskej mobility v rámci projektu medzinárodnej kreditovej mobility Erasmus KA 171 na Texaskej univerzite (University of Texas) v Arlingtone v USA. Cieľom tohto výmenného pobytu bola výmena skúseností v oblasti vyučovania americkej a anglofónnej literatúry, porovnávanie študijných programov a syláb na oboch univerzitách, ako aj odborné školenie v uvedených oblastiach.

Schválené projekty Erasmus K171 ponúkajú študentom a zamestnancom Prešovskej univerzity v Prešove jedinečnú príležitosť preskúmať pedagogický obsah, sylaby, štruktúru predmetov, knižnice a zapojiť sa do výskumu na spolupracujúcej univerzite mimo Európskej únie. Aj toto bolo dôvodom a jedinečnou príležitosťou výmenného pobytu profesora Kušníra z IAA PU na Texaskej univerzite v Arlingtone v USA.

Texaská univerzita v Arlingtone je univerzitou s vyše 41 000 študentmi, 1 500 členmi fakulty a 2 500 zamestnancami. Nachádza sa v rozsiahlom areáli, ktorého súčasťou sú športové zariadenia, akými sú basketbalové ihriská, bejzbalové ihriská, ihriská na americký futbal, telocvične a bazény. Mesto Arlington, ktoré je domovom futbalového tímu Texas Cowboys na štadióne AT&T a bejzbalového tímu Texas Rangers na štadióne Globe Life Field, má približne 80 000 obyvateľov. Nachádza sa v tesnej blízkosti Dallasu a Fort Worthu a ponúka množstvo vzdelávacích, športových, nákupných, rekreačných a iných možností. Okrem iného sa v ňom nachádzajú napríklad akvaparky Six Flags a Hurricane Harbor.

Súčasťou univerzitného areálu sú aj fascinujúca knižnica, Centrum mexicko-amerických štúdií, Centrum afroamerických štúdií a Centrum pre juhozápadné štúdiá. V poslednom menovanom centre som mal jedinečnú príležitosť študovať literatúru amerického Západu, literatúru amerického juhozápadu, mexicko-americkú, latinskoamerickú a iné literatúry.

Veľkú zásluhu na úspešnosti tohto projektu v USA v rámci výmenného pobytu majú predovšetkým Dr. Nathanael O'Reilly, koordinátor môjho programu, a profesor Tim Morris, vedúci katedry angličtiny, spolu s ich ďalšími kolegami z katedry angličtiny. Počas svojho pobytu som mal unikátnu príležitosť preskúmať výučbu americkej literatúry a iných predmetov na Texaskej univerzite v Arlingtone, porovnať sylaby a ponoriť sa do bohatých zbierok knižníc, ktoré rozšírili moje vedomosti o americkej, austrálskej a britskej literatúre. Tieto poznatky sa ukázali ako užitočné pri úprave mojich učebných osnôv a štruktúry ponúkaných kurzov, do ktorých boli zaradené aj diela autorov amerického Západu.

Medzinárodná kreditová mobilita zahŕňa aj študentskú časť, v rámci ktorej sa pobytu na UTA v Arlingtone zúčastnil aj doktorand Vladislav Hrežo z IAA FF. Počas svojho pobytu na UTA v Arlingtone mal doktorand rovnako možnosť nadobudnúť poznatky z oblasti literárnej vedy, lingvistiky aj akademického písania, ktoré mu výrazne pomohli pri písaní jeho dizertačnej práce, pričom sa v rámci projektu v najbližšej budúcnosti uskutoční plánovaný pobyt vyučujúceho a podľa možností aj študenta – doktoranda z UTA v Arlingtone v USA.

Mobility v rámci medzinárodnej kreditovej mobility ponúkajú študentom a zamestnancom unikátnu príležitosť zhodnotiť podobné študijné programy, rozšíriť si vedomosti v tejto oblasti a podporiť ďalšiu akademickú spoluprácu. Tento a podobné programy nepochybne upevnia a rozšíria ďalšiu akademickú a odbornú spoluprácu medzi krajinami Európskej únie a inými krajinami a predstavujú unikátnu multikultúrnú a akademickú skúsenosť.

Foto: archív autora

GTF NAŠLA PRÍLEŽITOSTI V GRÉCKU

Martin TKÁČ

Od 15. septembra do 21. septembra 2024 sa riešitelia projektu KEGA č. 025PU-4/2023 Inovácia študijného programu animácia voľnočasových aktivít s dôrazom na prepojenie s praxou zúčastnili pracovnej cesty v Grécku. Cieľom pracovnej výpravy bolo podpísanie Memoranda o spolupráci v oblasti vzdelávania pri spájaní teórie a praxe. Zmluvnými stranami sa stala Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) Prešovskej univerzity (PU) v Prešove a Grécky apoštolský exarchát (GAE). Za GTF PU ju podpísal hlavný riešiteľ projektu a dekan fakulty doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD., zo strany exarchátu spoluprácu potvrdil svojím podpisom apoštolský exarcha Manuel Nin Güell, O. S. B.

GAE v Aténach je cirkevnou ustanovizňou, ktorá pôsobí v oblasti religióznych a pastoračných potrieb veriacich, a to nielen v Grécku. V mnohých prípadoch supluje sociálne a iné humanitárne organizácie s cieľom zabezpečenia elementárnych životných potrieb svojich zverencov.

Venuje sa aj činnostiam na využívanie voľného času a vzdelávania detí, dospelých a seniorov, čím ponúka priestor na rozvoj, edukáciu, zvýšenie zručností a získanie praktických skúseností v každej oblasti segmentov: animácia voľného času, realizácia pastoračných a misijných aktivít. Tým ponúka vhodné podmienky na vytváranie možností prepojenia teórie a praxe, čo predstavuje priestor pre nadobúdanie a získavanie priamych a interaktívnych skúseností pre študentov študijného programu animácia voľnočasových aktivít s dôrazom na zdokonalenie komunikácie v cudzom jazyku.

Spolupráca strán Memoranda spočíva vo vzájomnej pomoci v spomenutých segmentoch, a to

najmä: 1. vo výkone praxe, stáže študentov, prípadne absolventov GTF PU v GAE a v tých inštitúciách, kde má GAE svoju pôsobnosť; 2. spolupráca tiež môže prispievať k vytváraniu a úprave vzdelávacích okruhov v študijnom programe animácia voľnočasových aktivít; 3. v organizácii a realizácii podujatí so zameraním na voľnočasové, duchovné a evanjelizačné aktivity v podobe prednášok, konferencií a pod.

Pracovná cesta však nesledovala iba túto „čerešničku na torte“, ale zamerala sa aj na nadväzovanie nových kontaktov a prípadnej ďalšej spolupráce.

Dekan fakulty P. Tirpák sa zúčastnil 19. 9. 2024 recepcie pri príležitosti osláv Dňa Ústavy SR a Dňa Ozbrojených síl SR v rezidencii veľvyslankyne Marcely Hanusovej. Riešitelia projektu KEGA, ako aj splnomocnenec pre kvalitu PU v Prešove prof. ThDr. Paed-Dr. Ing. Gabriel Paľa, PhD. hľadali a priamo v teréne overovali možnosti uplatnenia a realizácie budúcej praxe či stáže študentov

GTF. Putovali po múzeách, pútnických miestach, ako aj turistických zariadeniach. Overovali si možnosti a primeranosť bývania pre našich študentov. Okúsili atmosféru Atén a spoznali multikultúrne prostredie so svojimi špecifikami. Priamo na mieste kreovali nové nápady a vytvárali informačné a prezentačné videá z pracovnej cesty.

Určite je však potrebné poďakovať za spoluprácu, sprevádzanie i za vodvádzanie do nového terénu a nadobudnuté skúsenosti, ako aj priateľskú blízkosť protosynkelovi GAE o. Petrovi Fučovi, ktorý pre tieto naplnenia vízií pripravil na gréckej pôde vhodné podmienky. Cesta bola ohraničená dátumom, no ostáva nám veriť, že plody jej absolvovania budú neustále ochutnávané, a to už čoskoro našimi študentmi, a prinesú pre nich osobné obohatenie, nové skúsenosti a radosť z možností, ktoré sa touto výpravou a projektom pre študijný program animácia voľnočasových aktivít tvoria.

Foto: riešitelia projektu

ERASMUS+ BIP 2024 NA FAKULTE MANAŽMENTU, EKONOMIKY A OBCHODU

Eva BENKOVÁ

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu na Prešovskej univerzite zorganizovala Erasmus+ Blended Intensive Program (BIP) s názvom Insights in Management – Bridging Borders and Minds, Cultivating Cross-Cultural Competence. Podujatie, ktoré pripravilo oddelenie zahraničných vzťahov pod vedením doc. Mgr. Evy Benkovej, PhD. a Mgr. Moniky Pastirovej, sa uskutočnilo od 14. do 18. októbra 2024.

Počas tohto týždňa sme na fakulte privítali 10 akademikov z Cypru, Lotyšska, Českej republiky, Bulharska a Rumunska. Bohatý program zahŕňal sériu interaktívnych workshopov a inšpiratívnych aktivít, ktoré obohatili pohľady na manažment a prehľadli medzinárodnú spoluprácu. Okrem fyzickej časti je súčasťou zmiešaného intenzívneho programu aj virtuálna časť, ktorá sa v tomto prípade uskutočnila pred samotným podujatím, 9. októbra, formou online stretnutia. Jej náplňou bolo okrem iného predstavenie univerzity a Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu a možnosti štúdia na fakulte (Mgr. Monika Pastirová). Pokračovala krátkym kvízom o Slovensku a workshopom Equilibrium of Soft and Hard Skills in Management in the Era of Global Competitiveness, ktorý viedla doc. Mgr. Eva Benková, PhD.

Pondelkový program otvoril workshop Critical Thinking Skills for Intercultural Communication

(Mgr. Lucia Dančišinová, PhD). Po workshope nasledovala prehliadka mesta Prešov s turistickým sprievodcom, ktorá umožnila hosťom spoznať historické a kultúrne dedičstvo nášho mesta. V utorok program pokračoval workshopom Dr. Jullie Felker, DBA, ktorá je na našej fakulte na hostovaní prostredníctvom programu Fulbright. Workshop niesol názov Global Opportunities: The Landscape of Professional Mobility. Nasledoval workshop doc. Mgr. Lucie Zbihlejovej, PhD. Cross-Cultural Social Behaviour, a deň sme zavŕšili praktickým workshopom o slovenských tradíciách, zvykoch, kultúre a kuchyni.

Streda bola venovaná celodenným praktickým cvičeniam a kultúrnemu programu v Starej Lubovni. Program zahŕňal návštevu hradu v Starej Lubovni a prehliadku Nestville Parku v Hniezdnom. Vo štvrtok sme pokračovali workshopom Cultural Biases and Stereotypes in Globalized World (doc. Ing. Viktória Ali Taha, PhD.)

a následne Ing. Jana Chovancová, PhD. prezentovala v ďalšom zaujímavom workshope metódu Design Thinking – A Human Centered Approach to Innovation.

Záverečný workshop, Digital Skills and Globalization: Shaping the Future, si pripravil PhDr. Jakub Horváth PhD., MBA, MSc. a program sme ukončili slávnostným odovzďávaním certifikátov. Účastníci si užili aj voliteľné aktivity, ako ranný beh po Prešove a večernú túru na rozhľadňu Malkovská Hôrka, ktoré zastrešila vedúca Katedry interkultúrnej komunikácie Mgr. Lucia Dančišinová, PhD. Naším cieľom bolo preklenúť hranice a podporiť globálne myslenie, čím sme posilili medzikultúrne kompetencie všetkých zúčastnených. Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k úspechu tohto podujatia!

Foto: archív autorky

ERASMUS+ ALBÁNSKO – ČAROKRÁSNA KRAJINA

Soňa MAČEKOVÁ, Dana DOJČÁKOVÁ

Začiatkom semestra sme sa zúčastnili mobility na Univerzite v Tirane v Albánsku. Mobilita bola realizovaná v rámci projektu ERASMUS+ KA 171, nazývaného tiež International Credit Mobility, ktorý umožňuje realizáciu mobilit študentov a zamestnancov univerzity v rámci zmlúv medzi krajinami programu a partnerskými krajinami, t. j. krajinami mimo EÚ.

Univerzita v Tirane je jednou z prvých univerzít v Albánsku, ktorá v rámci svojho akademického systému implementovala proces internacionalizácie, s cieľom integrácie do Európskeho vedeckého výskumného a vzdelávacieho priestoru, čo je kľúčovým faktorom pri formovaní globálnych kompetencií. Prioritným cieľom tohto projektu je vytvorenie spolupráce Katedry biológie na Fakulte humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove (PU) s Katedrou biológie na Fakulte prírodných vied Univerzity v Tirane. Novovzniknutou spoluprácou predpokladáme recipročný transfer poznatkov medzi inštitúciami a zároveň budovanie dlhodobého partnerstva v oblasti biomedicínskeho výskumu a vzdelávania v oblasti biológie a genetiky.

Našu krátkodobú mobilitu sme zahájili prednáškou pre akademických pracovníkov a študentov s cieľom predstaviť našu krajinu, PU, ako aj aktivity nášho akademického pracoviska. Hlavným cieľom bolo najmä nadviazanie užšej spolupráce a výmena skúseností s výučbou.

Moderné prednáškové miestnosti, dobre vybavené laboratória a najmä veľmi otvorení a ústretoví ľudia boli milým privítaním. Počas mobility prebiehali početné stretnutia a rozhovory s kolegami z partnerského pracoviska o študijných programoch a praktickej výučbe. Rovnako zaujímavé boli aj stretnutia so študentmi a doktorandmi, ktorí nám so záujmom predstavili svoje záverečné práce. Okrem pracovísk na fakulte sme navštívili aj Center of Molecular Diagnostics and Genetic Research, University Hospital Obstetrics and Gynecology „Queen Geraldine“, s ktorými sme tiež dohodli spoluprácu.

Medzi pracovnými povinnosťami ostal čas aj na spoznanie Tirany. Kolegovia sa nám venovali aj vo voľnom čase, ukázali nám historické centrum Tirany, nasledoval pracovný obed na pláži a mali sme tiež možnosť spoznať zopár krásnych miest v Albánsku. Presvedčili sme sa, že je to krásna a moderná krajina s nádhernými plážami a úchvatnými horami.

Mobilita nás, pedagógov, bola iba začiatkom budúcej spolupráce. Vzájomná výmena skúseností, ako aj výučbových a metodologických postupov, by mohla zatriktívniť študijné programy na oboch univerzitách a umožniť efektívnejšie využitie moderných technológií v príprave vysokoškolských študentov pre potreby praxe. Presvedčili sme sa, že Katedra biológie na Univerzite v Tirane má čo ponúknuť našim študentom a veríme, že v najbližších rokoch využijú možnosť stráviť v Albánsku stáž alebo študentskú mobilitu.

V súčasnosti prebiehajú na oboch stranách prípravy mobility prichádzajúcej inštitúcie, v rámci ktorej by nás už v letnom semestri mali navštíviť nielen kolegovia, ale aj študenti z Albánska. Pevne veríme, že pre nich bude Slovensko, rovnako ako pre nás Albánsko, čarokrásnou krajinou.

Foto: archív autoriek

ERASMUS+ AKO DOPLNOK PROFESIJNÉHO RASTU

Daniela FALAT LEÜTTEROVÁ, Frederika PAJONKOVÁ

Krátky report o aktivitách a činnostiach Katedry hudobnej, výtvarnej a telesnej výchovy Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity (PU) a Katedry športovej edukológie a humanistiky Fakulty Športu. Stručne o tom, ako si môže pedagogický zamestnanec univerzity spríjemniť pracovné povinnosti a nadobudne nové kompetencie či už v odbornej praxi, alebo vedecko-výskumnej činnosti.

V rámci zimného semestra 2024/2025 sa kolegyne z Katedry hudobnej, výtvarnej a telesnej výchovy Pedagogickej fakulty PU v Prešove spolu s kolegyňou z Katedry športovej edukológie a humanistiky Fakulty športu PU v Prešove rozhodli využiť možnosť absolvovať zahraničnú mobilitu v krásnom prostredí Portugalska. Pod záštitou „Instituto Politécnico do Porto“ absolvovali mobilitu zameranú na rozšírenie svojich pedagogických kompetencií a zručností nielen v oblasti telovýchovných činností pre primárne

vzdelávanie, ale aj pri výučbe vo vysokoškolskom prostredí. Tento program im umožnil získať nové skúsenosti a pohľad na inovatívne metódy vo vzdelávaní, ktoré budú môcť využiť vo svojej pedagogickej praxi na Slovensku. Obsahom mobility boli praktické semináre rôznych telovýchovných zameraní a samotná výučba. Zamestnanci Portugalskej univerzity im poskytli rozsiahle portfólio pohybových činností, ktoré je možné uplatniť v primárnom vzdelávaní a priamo demonštrovali inovatívne metódy

vo výučbe telovýchovných činností. Navyše sa mohli zoznámiť s novými didaktickými prístupmi, ktoré kladú dôraz na individuálny rozvoj každého dieťaťa, podporu ich pohybových schopností, tvorivosti a radosti z pohybu. Mali nielen praktické semináre, ale aj diskusie so zamestnancami, kde mohli vytvoriť nové kontakty pre svoju praktickú aj vedecko-výskumnú činnosť. Venovali sa tiež téme vedy v Portugalsku, diskutovali o súčasných trendoch a výskumných prioritách v oblasti športu a vzdelávania. Tieto rozhovory im priniesli nové pohľady na to, ako sú vedecké poznatky začleňované do výučby, a aké metódy sú využívané pri šírení najnovších vedeckých zistení medzi študentmi a širšou komunitou.

V Portugalsku je tradícia nosenia tradičnej akademickej uniformy, známej ako „traje académico“, ktorá pripomína oblečenie z filmov o Harrym Potterovi. Tento elegantný odev má hlboké historické korene a nosia ho študenti na prestížnych univerzitách. Kolegyne mali to šťastie vidieť študentov v ich tradičnom traje académico, čo im poskytlo pohľad na bohatú kultúru a tradície portugalského vzdelávacieho systému.

Okrem akademickej časti mali možnosť spoznať samotné mesto Porto – jeho bohatú históriu, pamiatky a kultúru. Navštívili historické centrum mesta, zapísané v zozname svetového dedičstva UNESCO, ktoré sa pýši architektonickými skvostami a jedinečnou atmosférou. Nevynechali ani tradičnú ochutnávku portského vína a spoznali miestne tradície, ktoré sú dôležitou súčasťou portugalskej identity. „Celkovo hodnotíme mobilitu za vysoko prínosnú a odporúčame využívať formy mobility Erasmus+,“ konštatujú Mgr. Tamara Lukáčová, PhD. a Mgr. Frederika Pajonková, PhD. Naším spoločným odporúčaním je, aby sa všetci pracovníci aj študenti snažili využívať možnosť cestovania a stretávania sa.

Foto: archív autorky

ŠTUDENTI PU NA NÁRODNÝCH AKADEMICKÝCH PODUJATIACH 2024

Terézia KOVALIK SLANČOVÁ, Beáta RUŽBARSKÁ

Šport a aktívny životný štýl nie je študentom Prešovskej univerzity v Prešove (PU) cudzí. Dôkazom toho je bohatá účasť našich študentov na športových podujatiach. Univerzitu hrdo reprezentovali na Letnej univerziáde (LU) SR 2024 a tiež na Akademických majstrovstvách SR 2024 v rôznych športových disciplínach a častokrát s vynikajúcim umiestnením.

V septembri hostila Slovenská technická univerzita Letnú univerziádu SR 2024. Na tomto podujatí mala svoje zastúpenie aj PU. Jej študenti štartovali v atletických disciplínach, v orientačnom behu, v šachu a v tradičných akademických športoch – volejbal a plážový volejbal.

Prvý deň LU SR 2024, 1. septembra, boli na programe atletické disciplíny. PU v Prešove v nich reprezentovali študenti Tomáš Revaj (Fakulta zdravotníckych odborov – FZO) v behu na 400 m prekážok (4. miesto) a v skoku do výšky (3. miesto) a Volodymyr Lisitsky (Fakulta športu – FŠ) v behu na 100 m (4. miesto). 6. septembra prebiehala súťaž v orientačnom behu, kde PU reprezentovali Sofia Sekaninová (FŠ, 4. miesto) a Lukáš Mário Novota (FŠ), ktorý získal bronzovú medailu. 2. – 5. septembra prebiehal šachový turnaj, na ktorom sa Michal Verbovský (Fakulta humanitných a prírodných vied – FHPV) umiestnil na 4. mieste.

2. a 3. septembra sa v rámci LU SR 2024 konal turnaj vo volejbale mužov a v plážovom volejbale žien a v dňoch 4. a 5. septembra sa ko-

nal turnaj vo volejbale žien a v plážovom volejbale mužov. Za časť „východ“ mali na tomto turnaji zastúpenie študentky a študenti PU. Na oboch turnajoch v plážovom volejbale bolo najlepším umiestnením 4. miesto (Tamara Gerbocová, Kristína Kartíková a Adam Čoma, Samuel Bognár – všetci FŠ). Medailové umiestnenia získali muži aj ženy PU vo volejbale. Ženy obsadili 3. miesto a muži sa stali víťazmi LU SR 2024. Muži – konečné poradie volejbal: 1. PU v Prešove, 2. Slovenská technická univerzita v Bratislave, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre; ženy – konečné poradie: 1. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2. Univerzita Komenského v Bratislave, 3. PU v Prešove, 4. Technická univerzita vo Zvolene. Družstvo mužov nastúpilo v zložení: Oleg Blich, Samuel Bognár, Michal Červeň, Adam Čoma, Slavomir

Đurik, Nazar Khandiuk, Martin Kmec, Radovan Vitko (všetci FŠ) a Vincent Rzyman (Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu – FMEO). Družstvo žien: Katarína Bognárová, Tamara Gerbocová, Kristína Kartíková, Zuzana Makarová, Jana Neupauerová, Sára Pisarčíková, Lívia Šromovská (všetky FŠ), Katarína Lukáčová (Pedagogická fakulta), Veronika Parobeková (FHPV), Stanislava Semjonová (FMEO). Na turnaji v plážovom volejbale štartovali dvojice Adam Čoma a Samuel Bognár, Slavomir Đurik a Oleg Blich, Tamara Gerbocová a Kristína Kartíková, Sára Pisarčíková a Lívia Šromovská, Veronika Parobeková a Stanislava Semjonová.

Pre športy, ktoré neboli súčasťou LU SR 2024 Slovenská asociácia univerzitného športu (SAUŠ) v spolupráci s vysokoškolskými inštitúciami zorganizovala Aka-

demické majstrovstvá (AM) SR. Aj na týchto podujatiach mala PU zastúpenie. 23. októbra sa konali v Žiline AM SR v bedminton. Za PU na turnaji vo dvojhre a štvorhre nastúpili: Dávid Briatka (FŠ), Šimon Hoľva a Michal Frank (obaja FHPV) a Šimon Šefčík a Kristián Kriška (obaja FZO). Do bojov o medaily sa im postúpiť nepodarilo.

Akademické majstrovstvá SR v martóne zumbi, aerobiku, jumpingu a body workout sa konali 24. októbra v Banskej Bystrici. Za FŠ PU sa zúčastnilo 5 študentiek. V rámci podujatia súťažiaci na úvod absolvovali cvičebnú jednotku zumbi, ďalej sa pokračovalo kruhovým spôsobom cvičenia na stanovištiach jumpingu, ae-

robiku a body workout. V závere bolo vyhlásených 15 finalistov. V rámci tohto užšieho výberu boli vyhlásené aj všetky študentky FŠ PU – Bc. Lívia Kvašňáková, Nelly Krajčovičová a Natália Sobotová. Akademickou majsterkou SR sa stala Anna Burcak a 3. miesto si vybojovala Kristína Trnková.

V piatok 25. októbra sa konali na Lezeckej stene Stream Factory v Košiciach ďalšie AM SR, tentoraz však v disciplíne športového lezenia – boulderingu. Pre tých, ktorí neviete, o aký typ lezenia ide, je to krátke, ale zato fyzicky náročné lezenie do výšky maximálne 4,5m bez istenia lanom. Majstrovstiev sa zúčastnilo 29 študentov – lezcov z celého Slovenska. Z PU sa tohto podujatia zúčastnili

3 študenti – Oliver Urda, Adam Miľko a Veronika Demková spolu s vedúcou výpravy Mrg. Kristínou Němou, PhD. Najlepšie sa darilo študentovi FŠ PU Oliverovi Urdovi, ktorý sa stal akademickým vice-majstrom Slovenska v boulderingu. Veronika (FHPV) po účasti vo finále skončila na peknom 5. mieste a Adam (FHPV) na 6. mieste.

Všetkým zúčastneným študentom vyslovujeme vďaka za reprezentáciu a prajeme veľa ďalších športových úspechov!

Foto: Lukáš Mária NOVOTA, Terézia Kovalik SLANČOVÁ, Beáta RUŽBARSKÁ, Kristína NĚMÁ

MLADÍ ATLÉTI V AKCII

Daniela FALAT LEÜTTEROVÁ

Dňa 17. októbra 2024 sa na Základnej škole Šmeralova v Prešove konalo atletické podujatie, ktoré bolo zamerané na podujatie pre deti predprimárneho a primárneho vzdelávania, a to v disciplíne cezpoľného behu. Organizátorom tohto podujatia bol Prešovský atletický klub ATLETIKA „ŠPORT HROU PREŠOV“ a Slovenský atletický zväz.

Na štart sa postavili dve kategórie predškolákov a taktiež žiaci mladšieho školského veku z rôznych okresov. Deti a žiaci mohli prostredníctvom tohto podujatia preukázať svoje bežecké schopnosti. Od rána vládla na Základnej škole Šmeralova veľmi pozitívna atmosféra. Deti a žiaci sa zišli na školskom dvore, kde prebiehali posledné úpravy na podujatie. Učitelia a organizátori sa snažili zabezpečiť všetko, čo bolo potrebné, aby podujatie prebehlo hladko a bez akýchkoľvek nepríjemností.

Predškoláci a žiaci boli povzbudzovaní zo strany svojich učiteľov, ktorí sa tešili na výkony svojich zverencov. Preteky sa konali ako cezpoľný beh, ktorý bol prispôbený vekovým kategóriám. Predškoláci bežali v dvoch rozbehoch a následne žiaci mladšieho školského veku v troch rozbehoch. Štarty sa niesli v duchu vzrušenia, kedy sa deti rozbehli a ich nadšené hlasy sa niesli vzduchom. Úžasné výkony predviedli nielen deti predškolského veku, ale aj žiaci prvého stupňa. Výdrž a odhodlanie, ktoré predviedli, boli obdivuhodné a vytvorili si tak reputáciu na ich škole.

Po vyčerpávajúcom behu prišiel čas na vyhodnotenie. Všetci účastníci dostali diplom a darčeky. Radosť v detských očiach bola neopísateľná. Podujatie na Základnej škole Šmeralova sa ukázalo ako skvelá príležitosť na rozvoj športového ducha, kamarátstiev, ale aj súťaživosti medzi účastníkmi. Podujatie bolo úspešné nielen z hľadiska výkonov, ale aj z pohľadu vzájomnej podpory a povzbudzovania.

Už teraz sa tešíme na ďalšie podujatie, ktoré opäť prinesie nové výzvy a nezabudnuteľné zážitky. Takto zhodnotili podujatie študentky druhého ročníka magisterského štúdia Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (A. Kručayová, G. Kolesárová, A. V. Kováčová, K. Kravcová, V. Kúnová a S. Marinčáková), ktoré boli súčasťou organizačného tímu.

Súčasťou organizačného tímu mali študentky možnosť získať nový pohľad na koncepciu a tvorbu pohybových programov pre deti predškolského a mladšieho školského veku vo voľnočasových aktivitách. Z organizačných kompetencií mali možnosť vyskúšať si činnosti, ktoré priamo súvisia s telovýchovnou činnosťou v ich budúcej profesii. Spomedzi činností možno uviesť celkové zastrešenie materiálno-technického vybavenia podujatia, komunikáciu s učiteľmi, usmerňovanie detí počas štartu a ich celkové usmernenie počas pretekov a v neposlednom rade aj priamu rozhodcovskú činnosť.

Foto: Peter BASALA

Pf2025

*Povedali nám...
Pozrite, aký je len svet zlý.
Kyslejší ako chuť ribezlí.
A pritom ten svet sme my.*

*Počuli sme už...
Pravdu neznesie každý.
Pre pravdu sa bije, vraždí,
A pritom len človek hovorí.*

*Odložte, prosím, prísne pohľady...
Ešte je ruka, ktorá pohladí,
ešte vie svitnúť novoročné ráno,
ešte smú deti mať sladký spánok,
a potom z Vianoc, keď sa zázrak deje,
naberme na celý rok do nádeje.*

Ján Gavura

ISSN 1337-9208

napulze.unipo.sk